

Obrana

január 2009

Šíravský stromček

„Vianoce s manželkou trávim vo Vojenskej zotavovni Zemplínska Šírava už dvadsiaty raz a kým budeme vládaf, ostaneme tomuto zvyku verní,“ hovorí nám na Štedrý deň 81-ročný plukovník v. v. Andrej Capko. „Doma by sme v pokluse nakupovali, varili, piekli, umývali, riadili – a tu pekne v pokoji na popoludňajšiu prechádzku – no nie, Rudko?“ položí tento vitálny tankista rečnícku otázku barmanovi Rudolfovi Bucákovi, zamáva mu paličkou na rozlúčku a vykročí, aby ho manželka nemusela čakať. „Najdôležitejšie na šíravských Vianociach je to, že sa skoro všetci poznáme, že máme témy, o ktorých sa vieme porozprávať a že je tu skvelý priateľský personál s dobrým srdcom. Je nám tu spolu dobre“, poznamenáva Svatomír Ambrož, podplukovník v. v., bývalý ženista a vojenský novinár, ktorý už na Šírave spolu s manželkou sviatoval tucet ráz. Vie, že niektorí starí dobrí vojenský kamaráti tentoraz k „šíravskému“ stromčeku neprišli – a ani už nikdy neprídu. Taký je život. K seniorskej skupine, ktorá tu cez Vianoce tvorí vyše 90 % rekreantov, sa pridávajú noví. „Kamaráta Milana Ivašku som zlanáril len pred dvoma rokmi – po tom ako ovdovel,“ povie o spolusediacom plukovníkovi v. v. Svato Ambrož. „Som vdova po profesionálnom vojakovi a veľmi ma potešilo, keď som sa dozvedela, že nárok na poukaz mám aj ja,“ dodáva pani Júlia Greššová. „Áno, vojaci sú super,“ zduplovala vojenská vdova pani Marta Reková, ktorá v poslednom období prišla o manžela aj o syna.

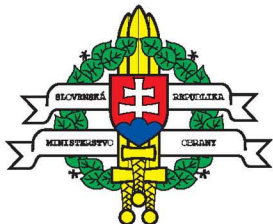
Podplukovník v. v. Alexander Nízky, bývalý „raketák“, si prezerá výstavu fotografií z misií slovenských vojakov a teší sa z dvoch folklórnych vystúpení, ktoré aj pre neho pripravilo vedenie zotavovne. Plukovník v. v. Andrej Šimko, ktorý pôsobil v civilnej ochrane, sa teší na stolný tenis aj oldies diskotéku. Jeho kamaráti oceňujú, že rehabilitačný úsek pracuje celé sviatky a že za bohatú štedrú večeru sa nepripláca ako všade inde. František Tóth a Peter Pužer, obaja rotní z Trebišova, ktorí tu zastupujú mladú generáciu, ešte odbehnú s manželkami k stromčeku vedľa recepcie, aby podeň schovali darčeky, ktoré tu budú čakať na ich deti.

„Kedy jasna hviezda z neba vychodila...“ počúť z kuchyne vyspevovať kuchárky Ingrid Minčákovú a Máriu Baderkovú, ktoré pripravujú makovo-medové pirohy. O polhodinku je už slávnostne prestreté. K vyše 70 rekreantom sa prihovára riaditeľ zotavovne JUDr. Slavomír Janok (na fotografii dole stojí vpravo). Major v. v. Anton Ziman, bývalý vojenský hudobník, hneď po jeho prípitku zanôti na zobcovej flaute. Pri teplom svetle rozžiareného stromčeka počúť hlboké hlasy chlapov, ktorých životom bola armáda. Počúť aj citlivé tóny ich žien, ktoré im boli vždy oporou. „Tichá noc...“ Budúci rok opäť na Šírave.

Text a foto **Pavol VITKO**

Mesačník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XVII, č. 1/2009
Redakčná uzávierka 13. január 2009
Do výroby zadané 16. január 2009

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJÁKOVÁ
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Ivana MIŠKOLCIOVÁ
Lýdia ŠEVČIKOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane príslušník slovenskej
strážnej jednotky v misii ISAF v Kandaháre
foto **Pavol VITKO**
Nevyžiadajte obrázok materiálu
a rukopisy nevraciate.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Noví špecialisti

str. 4 - 7

Rotácia v Afganistane

str. 12 - 15

Dril, bolesť, odhodlanie

str. 22 - 23

Exponáty múzea

str. 28, 44

Editoriál

„Tu sa s nami nepriateľ nestretáva v riadnej bitke, ako to činili armády, s ktorými sme bojovali v minulosti. On sa nezmeri s našou zvrchovanosťou, ale bude sa vracaf znovu a znovu...“ To sú slová z knihy Afganské ťaženie od Stevena Pressfielda, v súčasnosti azda najnadanejšieho autora historických fikcií, ktoré vychádzajú z reálnych dejín. Zobral som si tú knihu (v roku 2008 vydal BB/art Praha, u nás distribuuje Magnet Press) na decembrovú rotáciu našich vojakov v misii ISAF, aj keď sa dej románu venuje vojenskému ťaženiu Alexandra Veľkého, ktorý bojoval o Afganistan v rokoch 330 až 327 pred našim letopočtom.

Vtedajšie nelútostné boje sú prerobované jednoduchým macedónskym vojakom Mathiasom. Podobajú sa v niečom dnešku? Určite nie v tom, že Alexander najskôr tvrdošijne volil taktiku spálenej zeme. V bojoch proti nemu padla polovica mužskej populácie z afganských kmeňov, ktoré boli inokedy na smrť znepriatelené. No i tak legendárny vojvodca uspel až vtedy, keď si za manželku zobral Rhóxanu, dcéru najmocnejšieho z domácich veľmožov. Uspel skrátka až vtedy, keď začal spolupracovať. O to sa aliancia snaží v Afganistane od začiatku. Pravda, okrem logickej snahy eliminovať teroristov a podnecovateľov nenávisť. Bývalý veliteľ našej stavebnej čaty nadporučík Richard Johanides, ktorý spolupracoval s domácimi prepravcami, hovorí o ich hrdoosti v chudobe (strany 12 až 15), aj o ich technickej zručnosti, napriek agrárnemu charakteru krajiny a takmer absencii priemyslu. Aj ďalší hovoria o snahe domácich pokojne spolupracovať, o úsilí živiť svoje rodiny, hoci nebezpečenstvo zo strany fundamentalistov z Talibanu a ďalších nežičlivcov je stále veľké. Bežní ľudia však môžu porovnať, kým za vlády Talibanu malo v Afganistane dostupnosť k lekárskej starostlivosti 10% Afgancov, teraz ich je až 80%. No a ak sa v období Talibanu učilo v základných školách približne 900-tisíc chlapcov, dnes je to 6,5 milióna detí. Skvelé je, že z tohto počtu je 40% dievčat, pre ktoré predtým škola nesmela existovať. Väčšina tohto pokroku bola dosiahnutá vďaka projektom vojensko-civilnej spolupráce. A ešte o jednej spolupráci. Teší najmä teraz. Symbolické slovensko-maďarské podanie ruky v Afganistane spomíname na strane 19.

A čo v Afganistane najnovšie slovenských vojakov nepotešilo? Stará pesnička – topánky. Či to bolo na Cypre alebo v Afganistane, vojaci sa pri návštevách ministra obrany a náčelníka generálneho štábu posledné roky sťažovali na praskajúcu podošvu a rýchlo predatý dutý dezén. OK – v decembri vojaci vyfasovali obuv s plnou podošvou. Po troch dňoch však začalo lepidlo spod podošvy púšťať do bežovej obuvi čiernu masť, od ktorej sa vojakom špinili aj nohy. Neuveriteľné. Tí, čo si už predtým kúpili za vlastné radšej americké topánky, len mávli rukou. Iní hromžili, že náš výrobca nie je schopný za tie roky dodať poriadne topánky. Viem, ide aj o zamestnanosť. No aj v tomto smere sa vôbec nečudujem slovám ministra obrany Jaroslava Bašku, ktoré povedal na januárovom slávnostnom nástupe vedúcich pracovníkov ministerstva (viac na strane 8). Vyjadril sa v tom duchu, že v našich podmienkach je často nákladnejšie a v konečnom dôsledku zbytočné vymýšľať už vymyslené – a že niekedy je lepšie obzrieť sa okolo seba za tým, čo už je overené a čo už funguje.

Mimochodom, to Afganské ťaženie stojí za prečítanie.

Výr na prekrížených mečoch

Múdra sova v gotickom štíte sedí na dvoch prekrížených mečoch. Výr je symbolom múdrosti a zároveň aj vynikajúcim a obratným lovcem. O svojom okolí má perfektný prehľad. Zároveň je výborným a pritom tichým vzduchoplavcom. Zástupca veliteľa Odbornej výcvikovej školy letectva, protivzdušnej obrany, komunikačných informačných systémov a elektronického prieskumu v Mokradi major Jozef Slovák s úsmevom konštatuje, že tento znak výstižne charakterizuje všetky odbornosti, ktoré pre potreby našich ozbrojených síl pripravujú v Mokradi i v detašovanom pracovisku v Košiciach (letecké odbornosti).

V oboch zložkách školy získavajú regrutovaní profesionálni vojaci po absolvovaní základnej výcvikovej

školy v Martine základné odborné vedomosti a zručnosti vo vstupnom odbornom výcviku. Ďalej pripravujú v ďalšom odbornom výcviku špecialistov na výkon poddôstojníckych funkcií a podľa požiadaviek ozbrojených síl uskutočňujú špecializované kurzy (v priebehu roku 2008 – do konca novembra v Mokradi nastúpilo do kurzov 948 frekventantov, 908 z nich ich ukončilo, v Košiciach 363 a 345).

KURZY POD TATRAMI

V Mokradi je to napríklad pre odbornosti protivzdušnej obrany príprava operátorov protiletadlových raketových kompletov malého i stredného dosahu, mobilných a prenosných systémov PVO, odpalovacích zariadení. Pre odbornosti komunikačných a informačných technológií zase rádioroperátorov, inštalátorov lá-

bových systémov či telekomunikačných operátorov a pre odbornosti elektrotechnického prieskumu operátorov systémov elektronického prieskumu a elektronického boja. Podľa veliaceho poddôstojníka školy v Mokradi nadrotmajstra Mariána Kozáka sú pre úspešné absolvovanie vstupného odborného kurzu pre mnohé odbornosti dôležité najmä predchádzajúce znalosti z elektrotechniky, pri ďalších zase vodičské oprávnenie skupiny C. „Vstupný odborný výcvik predstavuje u nás 14 týždňov prípravy. V priebehu 72 dní naši frekventanti majú 576 výcvikových hodín. Z nich je napríklad osem venovaných streleckej príprave, 62 zvyšovaniu telesnej zdatnosti. Po úspešnom ukončení kurzu u nás frekventanti pripravujú na vykonávanie najjednoduchších odborných funkcií v time, alebo obsluhu pod vedením veliteľov. Ďalší odborný výcvik u nás prebieha

v trvaní do šiestich týždňov podľa jednotlivých odborov, uskutočňujeme aj špecializované kurzy," konštatuje veliaci poddůstojník školy.

Pod vedením podplukovníka v zálohe Ing. Viktora Kaczenbacha sa v priebehu trojtýždňového kurzu na Mokradi pripravovali streki operátori protiletadlových kompletov IGLA z útvarov. „Kurz je preto len trojtýždňový, lebo pripravuje frekventantov len na ovládanie jedného typu zbrane a jeho účastníci majú už určité poznatky a skúsenosti zo svojich domovských útvarov. Vo funkciách je tam v súčasnosti dosť veľký pohyb, a preto je ich potrebné precvičiť. S prístupom väčšiny z nich ku kurzu som veľmi spokojný. Oceňujem, že sa chcú čo najlepšie oboznámiť so svojou zbraňou," hovorí vedúci referent pre prípravu Viktor Kaczenbach. Jeden z frekventantov kurzu desiatnik Peter Pikálek z martinskej protiletadlovej batérie topolčianskej mechanizovanej brigády má za sebou pestrú vojenskú minulosť. Začínal v bývalom bardejovskom prieskumnom práporu ako prieskumník špecialista vo výsadkovej rote. Potom nasledovala misia UNDOF na Golanských výšniach. Po návrate z nej už útvar neexistoval. Prešiel do prieskumnej batérie raketometného oddielu v Rožňave a odtiaľ sa pred rokom dostal na terajšiu funkciu.

„Som rád, že mám možnosť dôkladnejšie sa oboznámiť so svojou zbraňou. Moje očakávania sa naplnili. Veľmi by som bol rád, keby som ešte v roku 2009 mohol absolvovať so svojou zbraňou aj bojové streľby. Vtedy by bola moja spokojnosť úplná," poznamenáva desiatnik Pikálek. V kurze sú spoločne s ním aj príslušníci levického mechanizovaného práporu desiatnici Karol Mok a Adriana Havelková. O tom, či aj naďalej budú pracovať s kompletom IGLA rozhodne podľa nich následná reorganizácia. Aj napriek tomu nepovažujú kurz za zbytočne strávený čas. Inštruktor výcviku rotmajster Ľubomír Budzák na základe svojich skúseností hovorí, že najviac problémov majú tí frekventanti, ktorým z civilu chýbajú potrebné základy elektrotechniky.

CESTA ZA CERTIFIKÁTOM

Na ďalšom pracovisku pod vedením majora v zálohe Juraja Ševca vrcholí týždňový kurz odbornej spôsobilosti strojníkov elektrocentrál. „Sú to vlastne kurzy dva. Jeden je určený pre obsluhu elektrocentrál s výkonom od 1 do 6 kilowattov, druhý na veľké elektrocentrály od 10 do 60 kilowattov. Všetkých frekventantov čakalo 35 hodín teórie a praxe. Dnes absolvujú záverečnú skúšku. Tá je dvojstupňová. Najskôr bol test z teórie. Až po jeho úspešnom zvládnutí mohli pristúpiť k praktickej časti. Som rád, že postúpili všetci. Vidieť, že frekventanti už majú skúsenosti s týmito centrálnami. Každých päť rokov si však treba obnovovať certifikát platný na ich obsluhu. Na rozdiel od účastníkov vstupného odborného kurzu je na nich vidieť, že si veľmi dobre uvedomujú potrebnosť certifikátu pre svoju prácu i ďalšiu kariéru v ozbrojených silách. Praktické naštartovanie elektrocentrál im síce znepriemňuje studené, mrazivé počasie, ale musia si poradiť aj s touto prekážkou," pripomína Juraj Ševc, ktorý predtým pôsobil v útvaroch PVOS a vo vojenskej strednej škole a vyjadruje spokojnosť s úrovňou znalostí účastníkov kurzu.

Technik rádiolokátora z roty rádiolokačného prieskumu na Močári čatár Ján Kršiel si prišiel obnoviť certifikát na 30 a 60-kilowattové centrály, s ktorými prichádza do styku v materskom útvaru. Jeho kolega z útvaru rotný Andrej Ivan sa oboznámil aj s 60-kilowattovou centrálnou. Na Močári pracuje s tridsiatkou. Vodič veliteľsko-hospodárskeho družstva rožňavského

práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany vojak Milan Gallo má v družstve malé elektrocentrály. Mal by ich vedieť obsluhovať. „Na rozdiel od mnohých kolegov, ktorí si len obnovovali certifikáty, to bolo pre mňa niečo nové. Dosť veľká výzva. Ved' doteraz som s centrálnami nerobil. Som rád, že som napriek mrazu úspešne zvládol aj praktickú časť skúšok. K útvaru sa vraciam bohatší o mnohé skúsenosti. Veľmi mi pomohli aj praktické rady pána Ševca a inštruktorov," spokojne konštatuje vojak Gallo.

Na nedáľkom priestranstve práve finišuje kurz žeriavnikov nabijacieho prepravníka. Inštruktor výcviku rotmajster Miroslav Lapšanský objasňuje, že je určený pre príslušníkov nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády, konkrétne jej technického oddielu z Vinického. Žeriavnícky preukaz má taktiež platnosť päť rokov. Potrebuje ho aj vodič nabijacieho prepravníka slobodník

Michal Hiner. „Získal som potrebné skúsenosti. Hľadám najbližšie bolo zvládnuť jemnú motoriku pri manipulovaní s raketou. Kým som usadil svoju prvú raketu, poriadne som sa napriek mrazu zapotil. A to išlo len o cvičnú raketu. Na prepravníku je veľmi málo priestoru a treba sa trafiť s raketou čo možno najpresnejšie", priznáva slobodník Hiner.

ZA HORNÁDOM ZVONÍ UMIERAČIK

Košické detašované pracovisko, ktoré vzniklo 1. októbra 2006 po zániku bývalej Odbornej výcvikovej školy letectva a jej včlenení do školy v Mokradi, pripravuje podľa jeho veliteľa majora Jána Brozmana odborníkov pre potreby vzdušných síl. „V uplynulých dvoch rokoch sme získali certifikát o vzdelávaní inžiniersko - leteckej služby (ILS). V súčasnosti vlastne môžeme vyškoliť všetky potrebné odbornosti pre vzduš-

né sily. Od odborníkov pre drak a motor, cez rádio a elektrovybavenie lietadiel a vrtulníkov, palubných technikov, leteckú prevádzkovú službu až po prevádzku letiskovej techniky, prípravu letiskových plôch na leteckú prevádzku či pozemné a letecké rádionavigačné systémy. Školíme od vojaka až po generála. Aj pilotov, aby získali potrebné poznatky o technickej časti leteckej techniky. To síce nie je našou prioritnou úlohou, ale jednoducho v súčasnosti pre to nie je v ozbrojených silách iná školiaca organizácia. Školíme na všetky typy leteckej techniky, ktorá je vo výzbroji vzdušných síl. Od L-39 Albatros, cez MIG-29, L-410 Turbolet, An-26, Mi-17 po Mi-24. V súčasnosti vyvíjame úsilie, aby sme získali certifikáciu aj na zabezpečovaciu techniku. K ďalším plusom patrí aj vytvorenie učebných skript pre našich frekvenciantov. V roku 2009 nás čaká presťahovanie do nových priestorov. Podľa Modelu 2010 by sme mali ísť do Mokrade. Bez toho, aby som nejako spochybňoval toto rozhodnutie, hovorím, že by nám lepšie vyhovovali priestory leteckej základne v Prešove. Bolo by to bližšie a tým aj lacnejšie sťahovanie z Košíc ako na Mokrad, navyše by sme tam mali na dosah aj potrebnú leteckú techniku a odborníkov. Veľmi citlivá je aj otázka odborných garantom jednotlivých odborností. Sú to poväčšine bývalí učitelia z vojenskej strednej školy, ktorá pôsobila v priestoroch kasárni za Hornádom. Disponujeme aj pomerne dobrou učebno-výcvikovou základňou. Po bývalej strednej škole sme zdedili množstvo stendov, rezov leteckej techniky, vrátane motorov. Máme aj vrtulník Mi-8 a môžeme tak frekvenciantom prakticky demonštrovať jeho jednotlivé systémy a súčasti. Pripravovali sme aj špeciálnu učebňu zameranú na vrtulník, ale nakoniec sme sa rozhodli, že ju inštalujeme až v novom pôsobisku školy. Ešte by sme chceli získať lietadlo MIG-29, aby sme na ňom mohli demonštrovať činnosť jednotlivých agregátov. Naším plánom je získať taký kus techniky, ktorá by sa dala pripojiť k elektrickému zdroju a frekvencianti si budú môcť vyskúšať všetky systémy lietadla. Zároveň by sa naši inštruktori starali o túto techniku a tak by si oživovali potrebné praktické návyky a zručnosť," približuje najbližšie plány major Brozman.

Inštruktori okrem toho chodia aj na odborné stáže k leteckým útvarom. Podľa majora Brozmana je špičkou odborného školenia zabezpečenie personálu pre ILS. Jednotlivé školiace moduly sú nastavené až po 18-mesačný kurz. Ale ten ešte nerobili. Všetko závisí od vstupných odborných vedomostí regrutantov. „Pre nás by bolo ideálne, keby sa nám podarilo získať absolventa v súčasnosti jedinej strednej školy s leteckým zameraním z Trenčína. Zistili by sme, ako na tom je, ktoré moduly v jeho príprave môžeme vypustiť. „Po mesiaci – dvoch školenia by sme ho poslali k útvaru. Bol by schopný pracovať na leteckej technike. Potom by sa zase vrátil k nám a absolvoval by typový kurz na konkrétnu leteckú techniku. Až po jeho úspešnom zvládnutí by mohol samostatne pracovať na príslušnej leteckej technike. Ale takýto prípad sme ešte doposiaľ nemali...“ s trochu tipkosti v hlase a určitou nostalgiou za absolventmi zo zrušenej vojenskej strednej leteckej školy hovorí major Brozman. V Košiciach organizujú pre potreby Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši aj vstupné odborné dôstojnícke kurzy. Od štvormesačného až po štmäť-mesačný...

INŠTRUKTORI NA SEBE PRACUJÚ

Podplukovník v. v. Miroslav Ferenc vedie kurz odbornej spôsobilosti v elektrotechnike. V jeho priebehu sa

HISTÓRIA MOKRADE

- 1939 – gen. Ferdinand Čatloš nariadil výstavbu letiska Mokrad'
- 1943 – uvedenie letiska do prevádzky (disponovalo vyše 2,2 kilometrami štvorcových trávnej plochy)
- 1944 – podľa plánov odboja v čase SNP malo letisko pôvodne slúžiť na vysadenie 2. paradostnej brigády a prepravu zbraní a munície pre povstakov
- 5. september 1944 – plán sa neuskutočnil, letisko bolo evakuované a následne obsadené nemeckými jednotkami
- 30. január 1945 – letisko obsadili jednotky 1. čs. armádneho zboru
- 1945 – na letisku je po skončení vojny dislokovaná letisková správa 12 (rámková letecká základňa 12) čs. armády
- 1. október 1950 – vznik Leteckého technického učilišťa
- 1958 – letisko je zrušené, vzniklo Technické učilište na prípravu veliteľov a technikov PLRV
- 1967 – vznik Vojenskej strednej školy elektrotechnickej a rádiodlažnej
- 1973 – vznik Vysokej vojenskej technickej školy (VVTŠ)
- 1989 – transformácia VVTŠ na vojenskú akadémiu
- 2003 – kasárne Mokrad' sú sídlom organizačného prvku na vytvorenie Odbornej výchovnej školy, sídli v nich aj Poddůstojnícka akadémia
- 1. október 2004 – vznik Odbornej výchovnej školy PVO, KS a EPs (protivzdušnej obrany, komunikačných informačných systémov a elektronického prieskumu)
- 1. október 2006 – reorganizácia školy na OVŠ letectva, PVO, KS a EPs (v Košiciach je detašované pracovisko pre let. odbornosť)
- 1. jún 2008 – prepodriadenie Vojenského výchovného priestoru Kamenica nad Cirochou (Valaškovce) pod školu

účastníci zoznámili s novými právnymi, legislatívnymi predpismi v danej oblasti a obnovili si predchádzajúce certifikáty, ktorého platnosť je päť rokov. „Treba dodržiavať všetky predpisy a normy. V prípade ich nedodržania bývajú následky zasiahnutia elektrickým prúdom veľmi závažné. Môžu končiť aj smrťou. Preto kladie me taký dôraz na vedomosti frekvenciantov pri ich záverečnej aktualizácii skúšky,“ zdôrazňuje Ing. Miroslav Ferenc, ktorý dlhé roky učil na vojenskej strednej škole.

Osvetlenie končilo aj veliteľovi rádiodlažníka z mičalovskej rotý rádiodlažného prieskumu nadporučíkovi Marekovi Doliničovi. Dozvedel sa veľa nového aj v súvislosti s novými zavádzacími normami európskej únie. Za zbytočný týždeň nepovažuje kurz ani poručík Marek Antoš z leteckej základne Sliač, vojak Lukáš Jaroš z rotý rádiodlažného prieskumu vo Veľkej Lide, či poručík Miloš Raslavský z leteckej základne v Kuchyni.

Svoje odborné vedomosti si zvyšujú aj inštruktori školy. Napríklad aj externým štvorcestným doplnkovým pedagogickým štúdiom v Akadémii ozbrojených síl. Medzi najlepších v tomto smere patria: rotmajster Tomáš Panák a rotná Katarína Marcinová.

AKO UŠETRIŤ PRI ŠTAHOVANÍ

Zástupca školy v Mokradi major Jozef Slovák a náčelník štábu major Juraj Nyéki pripomínajú, že 31. júla sa ukončí výcvik v detašovanom pracovisku v Košiciach. Po presťahovaní bude určitým problémom, ale zároveň aj výzvou obnova certifikátov úradom vojenského letectva. Podľa nich, ak sa nič vážnejšie nestane, tak do troch mesiacov po presťahovaní by ich mali obhájiť, najneskôr do konca roka. A okrem toho pripomínajú, že práve sústredenie celej školy do jedného objektu v Mokradi pomôže znížiť prevádzkové náklady a ušetriť ľudí. Dovedna od roku 2005 pripravili pre potreby ozbrojených síl 4 597 frekvenciantov (v Mokradi 2 808 a v Košiciach 1 789). Prioritným záujmom ozbrojených síl je, aby aj v budúcnosti škola pripravila ďalších potrebných kvalitných odborníkov.

Jozef ZIAK
Foto Peter DOVINA

v roku 2009 stane našou najväčšou misiou. Slovenskí vojaci však zostanú aj na Cypre a aspoň v jednej misii na Balkáne. Takisto sa plánuje pokračovať v modernizačných procesoch.

Jednou z najvýznamnejších udalostí tohto roka bude neformálne stretnutie ministrov obrany krajín NATO, ktoré bude v októbri hosťiť Bratislava a ministerstvo obrany je hlavným organizátorom. Ako povedal J. Baška, táto akcia je veľmi dôležitá z pohľadu reprezentácie celého Slovenska. Preto vyzval všetkých, ktorí sú členmi organizačných tímov, aby venovali príprave tohto podujatia potrebnú pozornosť.

VOJENSKÉ DEJINY

Do života vstúpila počas zhromaždenia aj ďalšia časť knižného cyklu Vojenské dejiny Slovenska 1939 – 1945, ktorú autorsky pri-

pravil František Cséfalvay so spolupracovníkmi z Vojenského historického ústavu. Publikácia približuje vznik vojnovej Slovenskej republiky, jej existenciu počas druhej svetovej vojny a vyvrcholenie národno-oslobodzovacieho zápasu v Slovenskom národnom povstaní. Knihu slávnostne uviedli do života vedúci predstavitelia rezortu obrany.

Pri príležitosti 16. výročia založenia Slovenskej republiky udelili minister obrany a náčelník generálneho štábu pamätné medaily, vojenské medaily za vernosť a čestné odznaky vojakom a zamestnancom rezortu. Spolu 78 ľudí prijalo od ministra obrany a náčelníka generálneho štábu poďakovanie za úsilie a dobre vykonávanú prácu. Vďaka patrí všetkým príslušníkom nášho rezortu, ktorí tvoria celistvý tím, lebo bez jednotného tímu, spoločného cieľa a rovnakých priorít by sa nám nepodarilo dosiahnuť vytýčené méty.

Účastníci zhromaždenia si vo vestibule Klubu MO SR mohli pozrieť výstavu vydavateľskej činnosti Ministerstva obrany SR od roku 1993 až po dnešné dni.

Mikaela FARKAŠOVÁ
Foto **Peter DOVINA**

Rok 2009 bude náročný

Slávnostné zhromaždenie pri príležitosti 16. výročia založenia Slovenskej republiky sa konalo 12. januára v priestoroch ministerstva obrany v Bratislave. Na zhromaždení sa zúčastnili minister obrany SR Jaroslav Baška, štátny tajomník MO SR Daniel Duchoň, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, vedenie generálneho štábu a ministerstva a generalita. Ako hostia boli na podujatí účastní podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti a ľudské práva a menšiny Dušan Čaplovič a poslanec Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Viliam Jaseň.

Na úvod stretnutia zaznel v sále Klubu MO SR rozkaz prezidenta SR Ivana Gašparoviča k 16. výročiu vzniku republiky. „Pred 16 rokmi vznikla SR ako samostatný a demokratický štát. Slovenský národ prejavil odvahu niesť zodpovednosť a rozhodovať o svojom vlastnom osude,“ povedal prostredníctvom rozkazu prezident. Spolu so Slovenskou republikou vznikla pred 16 rokmi aj Armáda SR, ktorá sa neskôr transformovala na Ozbrojené sily SR. Rok 2009 je aj rokom piateho výročia vstupu Slovenska do Severoatlantickej aliancie a Európskej únie. „Za toto krátke obdobie Slovenská republika preukázala, že je štátom, ktorý nielen na diplomatickom, ale aj na bezpečnostnom poli aktívne berie na seba zodpovednosť spolupodieľať sa na vytváraní bezpečnej Európy a sveta,“ povedal prezident. Zároveň sa poďakoval za kvalitné plnenie úloh v uplynulom roku a vyzval všetkých vojakov aj zamestnancov rezortu na vzornú reprezentáciu doma aj v zahraničí.

NÁČELNÍK GENERÁLNEHO ŠTÁBU

Súčasťou programu zhromaždenia bolo aj slávnostné odovzdanie a prevzatie funkcie náčelníka ge-

nerálneho štábu OS SR. Meno náčelníka generálneho štábu oznámil minister obrany J. Baška. Podľa rozkazu prezidenta z 18. decembra 2008 bol do tejto významnej funkcie 22. decembra 2008 znovu vymenovaný generál Ľubomír Bulík.

ZEFEKTÍVNIENIE ŠTRUKTÚR

Jaroslav Baška sa 16. výročia založenia Slovenskej republiky dotkol slovami: „Môžem s hrdosťou skonštatovať, že pri vytváraní Slovenska v roku 1993 vojaci prispievali od prvého dňa.“ Minister krátko zhodnotil aj rok 2008. Spomenul transformáciu vojenského vysokého školstva, založenie Centra výnimčnosti EOD v Novákoch, vytvorenie výcvikového komplexu Jakub Village vo Vojenskom výcvikovom priestore Leš a postupujúcu modernizáciu ozbrojených síl. Dotkol sa aj rozšírenia misie ISAF v Afganistane a plnenie tohto mandátu označil za jednu z našich najvyšších priorít.

Rok 2009 privítalo ministerstvo obrany zefektívnovaním štruktúr. Vo februári sa civilná časť zaošúhlila o takmer 25 percent z počtu personálu a podľa slov ministra sa znižovaniu počtov nevyhnujú ani ozbrojené sily. Ďalšou dôležitou úlohou bude pokračovanie v plnení úloh misie v Afganistane, ktorá sa

Euroatlantický priestor

SAC je jednou z organizácií, ktorá združuje bezpečnostnú komunitu a s ktorou spolupracuje aj rezort obrany. „Slovenská atlantická konferencia pre mňa predstavuje jedného z kľúčových aktérov v rámci mimovládnej sféry na Slovensku,“ povedal na jej adresu minister obrany Jaroslav Baška.

Prezident Slovenskej atlantickej komisie (SAK) Rastislav Káčer (bývalý štátny tajomník ministerstva obrany – na fotografii vľavo)) udelil podpredsedovi vlády a ministrovi vnútra Robertovi Kaliňákovi Cenu Slovenskej atlantickej komisie za proatlantickú činnosť, ktorú odviedol ako bývalý predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť a člen parlamentnej delegácie v Severoatlantickom zhromaždení. „Ako zástupca vtedajšej opozície významne prispel v čase rozhodovania o našom vstupe do NATO k formovaniu celospoločenského konsenzu,“ uvádza sa v odôvodnení. Slávnosť sa konala 18. decembra v bratislavskom Pálffyho paláci pri príležitosti 15. výročia založenia SAK.

„Slovenská republika patrí do euroatlantického priestoru kultúrne, ideovo aj politicky. SAK preto chce kultivovať diskusiu o hodnotách, na ktorých je postavená celá euroatlantická komunita,“ zdôraznil R. Káčer, bývalý veľvyslanec SR v USA. Podľa neho chce SAK viesť túto diskusiu naprieč celým politickým spektrom. „Sú zásadné otázky, v rámci ktorých musíme v národnom záujme držať jednoznačne všetci pokope – a takouto je aj vstup a členstvo Slovenska v aliancii, bez ktorého by nebolo ani nášho vstupu do Schengenského priestoru, Európskej únie a bez ktorého by sme od 1. januára neboli v Eurozóne,“ zdôraznil R. Kaliňák.

Pri príležitosti výročia SAK zároveň odhalili pamätnú plaketu americkému prezidentovi W. Wilsonovi, ktorý sa významnou mierou zaslúžil o vznik samostatného Česko-Slovenska a o to, že Bratislava sa po 1. svetovej vojne stala jeho súčasťou, pričom niekoľko mesiacov sa volala Wilsonovo mesto. Umiestnená bude v Bratislave na Zámockej ulici.

Text a foto **Pavol VITKO**

Rotácia profesionálnych vojakov na Balkáne

Na slávnostnom nástupe v Kasárňach SNP v Martine nastúpili 8. januára 2009 príslušníci Ozbrojených síl SR, ktorí budú v najbližších dňoch vyslaní na plnenie úloh v zahraničí do operácie KFOR v Kosove a ALTHEA v Bosne a Hercegovine.

S profesionálnymi vojakmi sa v Martine rozlúčil zástupca náčelníka generálneho štábu generálporučík Peter Gajdoš, náčelník štábu operácií a výcviku GŠ Ozbrojených síl SR generálmajor Jaroslav Vývlek a zástupca veliteľa pozemných síl SR brigádny generál Pavel Macko.

V príhovore generálporučík Peter Gajdoš poďakoval príslušníkom slovenského kontingentu za prácu, za všetok vynaložený čas a námahu, ktorú venovali príprave. „Pre riadne fungovanie ozbrojených síl je veľmi dôležité zastúpenie kvalitných profesionálnych vojakov. Ozbrojené sily si vyžadujú všestranných, morálnych, charakterovo zrejých a zodpovedných ľudí schopných rýchlej a správnej reakcie. To od vás – príslušníkov ozbrojených síl – očakávajú vaši velitelia, ozbrojené sily a všetci občania Slovenskej republiky. Verím, že ich dôveru nesklamete,“ uviedol Gajdoš.

V rámci už 14. rotácie slovenskému kontingentu v operácii KFOR v Kosove bude veliť podplukovník Vojtech Mojzes a v rámci 7. rotácie strážnej jednotky v operácii ALTHEA prevezme funkciu nadporučík Richard Krivočenko a veliteľom EUFOR bude podplukovník Gustáv Markovič.

Vo vojenskej operácii KFOR po ukončení rotácie bude pôsobiť 137 slovenských profesionálnych vojakov (z toho päť žien), ktorí budú udržiavať bezpečné prostredie v priestore zodpovednosti roty, chrániť menšiny s cieľom zabrániť etnickej motivovaným konfliktom, zabezpečovať slobodu pohybu pre všetkých obyvateľov Kosova, monitorovať priestory a objekty miestneho obyvateľstva formou patrolovania, strážiť srbskú menšinu dslokovanú v priestoroch školského centra a Žltej budovy, podporovať humanitárne organizácie v ich aktivitách na území Kosova a vytvárať podmienky na obnovu mierového spolujitia kosovských Srbov a Albáncov v pridelenom operačnom priestore.

Začiatok operácie ALTHEA-EUFOR sa datuje na 2. decembra 2004. Počet príslušníkov v operácii ALTHEA je približne 6 000 z 24 krajín EÚ a 9 nečlenských krajín. V operácii ALTHEA bude pôsobiť tridsaťpäť príslušníkov strážnej čaty, ktorej úlohou bude vnútorná ochrana Kempu IPU (Integrated Police Unit), vykonávanie mobilného hliadkovania na patrolovacej ceste, vykonávanie pozorovania priestoru a obsadzovanie strážnych veží a zabezpečovanie služby na hlavnej vstupnej bráne. Okrem 35 príslušníkov strážnej jednotky pôsobia v operácii ALTHEA i štyria štábní dôstojníci vo veliteľstve EUFOR a jeden štábný dôstojník vo veliteľstve NATO. V operácii ALTHEA je nasadených spolu 40 príslušníkov ozbrojených síl SR.

Text a foto **por. Markéta GRÁCOVÁ**

Jakub Village otvoril brány

Hlavný veliteľ ozbrojených síl prezident Ivan Gašparovič spoločne s ministrom obrany Jaroslavom Baškom 10. decembra 2008 vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť slávnostne prestrihol pásku v Európe ojedinelého výcvikového komplexu Jakub Village. Na slávnosti bol prítomný aj náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, riaditeľ Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť brigádny generál Pavol Maslík, zástupcovia silových rezortov a ďalší hostia zo Slovenska i z centrály NATO.

Minister obrany zdôraznil, že výcviková osada Jakub Village bude Slovensko ponúkať aj na cvičenie silových zložiek krajín NATO, ako aj ďalších štátov. Práve platby za prenájom jednotlivých častí cvičiska by mali v budúcnosti tvoriť nezanedbateľnú časť príjmov na fungovanie spomínaného centra, ktorého výstavba stála vyše 200 miliónov eur (16,64 mil. eur).

HORIACI TUNEL I ZÁSAH VO VLAKU

„V budúcom roku by sme chceli pokračovať v dobudovaní komplexu. Okrem iného by mala nasledovať aj časť zameraná na boj v zastavaných oblastiach a niektoré ďalšie súčasti. Chceme na prípravu príslušníkov ozbrojených síl i ďalších zložiek vytvoriť čo najvhodnejšie podmienky sústre-

dené v jednom výcvikovom centre,“ konštatuje Jaroslav Baška.

Výcviková osada vytvára účelový komplex, vhodný pre výcvik jednotlivca, jednotiek a skupín v podpriemkových záchranných, protiteroristických, mierotvorných a bojových situáciách a činnosti. Nielen v jednotlivých objektoch osady, ale aj na prístupoch k nej a v priľahlom teréne. Je určená pre výcvik vojakov, policajtov, hasičov, príslušníkov väzenskej a justičnej stráže, civilnej správy, zdravotných záchranárov a pracovníkov urgentnej medicíny, štábov integrovaného záchranného systému a krízového riadenia, ako aj študentov záchranného a zdravotníckeho zamerania.

Zástupcovia všetkých spomínaných zložiek uskutočnili praktickú ukážku využitia jednotlivých častí výcvikovej osady.

Napríklad aj simuláciu zákroku pri havárii a následnom požiari v cestnom tuneli, zásah proti narušiteľovi verejného poriadku v priestoroch improvizovanej železničnej stanice Lešť, záchranu ľudí z horiaceho výškového objektu, ale aj vyhľadávanie a záchranu osôb na území zasiahnutom živelnou katastrofou, či zásah proti teroristom.

Na dynamických ukážkach sa zúčastnili príslušníci silových rezortov a požiaro-záchranných zložiek. Napríklad vojaci žilinského 5. pluku špeciálneho určenia, policajti z pohotovostného policajného útvaru, príslušníci hasičského a záchranného zboru z Banskej Bystrice, spoločný záchranný modul hasičského a záchranného zboru a Slovenského červeného kríža, železniční policajti, odnidi a ďalší.

ŽILINČANIA SI AREÁL POCHVALUJÚ

Prezident Ivan Gašparovič po ukončení návštevy osady s uspokojením konštatoval: „Verím, že investícia vynaložená na stavbu toho areálu sa niekoľkokrát vráti. Aj prostredníctvom efektívnej a koordinovanej činnosti všetkých zainteresovaných zložiek pri odstraňovaní následkov živelných pohrôm a katastrof.“ Spokojnosť s otvorením výškovkej osady a možnosťami, ktoré poskytuje pre prípravu príslušníkov ozbrojených síl, vyjadril aj generál Ľubomír Bulík. Ako veľký deň pre celý ústav vníma otvorenie komplexu brigády generál Pavol Madik. „Jeho zrod sprevádzalo množstvo problémov, ktoré bolo v uplynulých rokoch potrebné vyriešiť. Aj preto som rád, že dnes máme v rámci Európy unikátne stredisko praktickej výučby nielen pre vojakov, ale aj pre integrovaný záchranný systém Slovenska,“ povedal s pocitom zodpovednosti.

OCENENÝ PROJEKT

Podľa nadporučíka Miloša Oreška zo žilinského pluku špeciálneho určenia výšková osada pomáha jeho príslušníkom posunúť výcvik o ďalšiu stupeň vyššie. Ešte viac ho približuje realite. „Pre nás je veľkou výhodou, že prakticky v jednom priestore môžeme precvičovať rôzne činnosti a testovať tak pripravenosť vojakov na riešenie rôznych situácií,“ hovorí nadporučík Oreško. Oceňuje, že vo vybraných objektoch a sektoroch možno používať zbrane s bojovým strelivom i cvičné a bojové granáty.

Projekt Výšková osada Jakub Village bol na výstave IDEB Bratislava 2008 ocenený Zlatou medzinárodnou novinárskou prestížnou cenou.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Afganistan: Správa z rotácie

„Pamätajte, čo ste sa naučili! Pomáhajte si! Nikdy nenechajte nikoho samého! Vráťte sa k rodinám živí a zdraví.“ – to sú slová, ktoré desiatka najvyšších veliteľov Vojenskej polície prízvukuje začiatkom decembra na bratislavskom letisku svojím kolegom. Do Afganistanu odlietajú s úlohou prevziať v operácii ISAF od kanadských vojakov stráženie azda najdôležitejšej brány na základni Kandahár.

„Naši vojenski policajti prešli náročným polročným výcvikom, ktorý zavŕšili cvičením na americkej základni v Nemecku. Sú profesionálne pripravení a prevzali zodpovednosť, ktorá je obrovská. Sú výborná partia. Budú sa vedieť vojensky ísť aj ľudsky podporovať. Verím im,“ zdôrazňuje pri rozlúčke riaditeľ Vojenskej polície plukovník Milan Mezovský.

Objatia, podania rúk. Ešte detail. Strážna jednotka zložená z vojenských policajtov nastúpi spolu s ostatnými do autobusov. Tie však kým sa pohnú k lietadlám, dlhú pohodu stoja. Je už hlboká noc a veliteľský zbor vojenskej polície celý ten čas čaká na letiskovej ploche. Nie – nejde len o to jedno rozlúčkové zasallutovanie. Ide o vzájomnú úctu o spolupatričnosť.

ÚTOKY A ZDRAVIE

Okrem strážnej jednotky vojenskej polície, ktorá bude pôsobiť v ISAF prvý raz, prilieťa do Kandaháru na už 10. polročnú rotáciu aj multifunkčná ženijná rota. „Jej 57 príslušníkov nahradí svojich predchodcov pri odmiňovaní leteckej základne, pri stavebných prácach a v týchto dňoch aj prídávom opevňovaní,“ hovorí plukovník Jindřich Joch, veliteľ Centra riadenia operácií Generálneho štábu. Skúsený plukovník zároveň riadi skupinu metodickej pomoci, ktorá zabezpečuje rotáciu našich vojakov. Štyria dôstojníci od začiatku decembra dopĺňajú národný podporný prvok. Vycestovalo aj kvarteto príslušníkov operačného výcvikového tímu. Spolu so 45 členov strážnou jednotkou, ktorá už pôsobí na základni Tarin Kowt, ako aj so štyrmi príslušníkmi provinčných rekonštrukčných tímov a štyrmi dôstojníkmi na veliteľstvách NATO budú mať Ozbrojené sily Slovenskej republiky po tejto rotácii v Afganistane 175 vojakov,“ sumarizuje.

Prvá noc, prvý raketový útok. Sireny na základni Kandahár začínú zavýjať až za tmy. „Deviata rotácia má po šiestich mesiacoch a výše tridsiatich poplachoch následnú činnosť už v kvi. Nových vojakov som okamžite ešte na letisku v tomto smere poučil. Aj ich činnosť bola

bez chyby,“ konštatuje po útoku veliteľ slovenského kontingentu major Adrián Melega.

Aká bola činnosť po tom, ako vojaci po siréne a dvoch vzdialených výbuchoch vbehlí do krytu? Niektorí si založili slúchadlá MP3. Zo dvaja si stihli zobrať svoj prenosný počítač. Iní zadriemali. Väčšina sa rozprávala. Očenie aj pár poznámok na adresu „expertov“, ktorí sa v internetových diskusiách usilujú spochybníť či zláhčiť podmienky vojenskej služby aj tu v Afganistane. Nuž – azda by im stačil jeden takýto večer... Častejšie však v kryte zaznie smiech – po premiére nového vtipu alebo novej historky. Žiadna panika, ale profesionálne zvládnutá činnosť a pozitívna energia. Hoci večer bez desiatok otravných minút v kryte by bol iste príjemnejší...

„Raketové útoky patria k záťažovým psychickým situáciám, no všetka česť, deviata rotácia ženistov bola v tomto smere odolná a rovnako neboli problémy ani s našimi ďalšími vojakmi,“ konštatuje lekár slovenského kontingentu podplukovník Andrej Harendarčík. Hovorí, že veľký psychický tlak bol ako zvyčajne na odmiňovačov a aj ostatných. Netvrdí, že všetci sa na seba celý čas iba pokojne usmievali. „Chlapi sa však vedeli podzierať, podporiť – a to je mimoriadne dôležité,“ do-

dáva lekár, ktorého povinnosťou je zároveň byť v priestore odminovania. A s čím sa najčastejšie museli vyrovnávať po zdravotnej stránke? „Opäť musím povedať, že sme boli zdravá skupina. Priemerné tri až desať ošetrovaných pacientov týždenne sa v lete pre obrovské teploty muselo vyrovnávať s ľahšími ochoreniami kože. Začiatkom zimy sa aj vinou veľkých teplotných rozdielov medzi dňom a nocou v podobnom počte vyrovnávame s bežnými nachladeniami. Očakával som oveľa viac alergických ochorení z prachu, vrátane podráždení očí a nosa. Tomu sme sa viac-menej vyhli. Ak môžem porovnávať zo svojich predchádzajúcich misií, aj problémov so zubami bolo minimum. Jeden muž sa nám sice ľahšie zranil pri opravu techniky a jeden sa musel vrátiť pre zdravotný problém, s ktorým mu pomohli doma, ale to sú veci, ktoré prináša život. Celkove môžeme len konštatovať, že ozbrojené sily vyslali do ISAF zdravých a psychicky odolných chlapov,“ konštatuje pplk. MUDr. Harendarčík, ktorý už má skúsenosti z dvoch misií na Cypre.

PREBERANIE BRÁNY

Plukovník Joch a jeho tím denne kontroluje inventarizáciu aj preberanie techniky a materiálu. Okrem porád so svojimi ľuďmi opakovanne prichádza do parku techniky či skladových priestorov. Plukovník je prísny. Poriadok musí byť. Nie všetko však ide, ako bolo naplánované. Prepravná firma nečakane mešká s nákladným lietadlom. Nová rotácia si prvý deň kupuje v PX-e biele líze. Nie, nedá sa len tak čakať. Predovšetkým stráňa jednotka vojenských policajtov hneď od začiatku chodiť denne na bránu, ktorá bude v jej zodpovednosti. Od svojich kanadských kolegov sa dozvedajú, čo ich čaká. Desiatky až stovky nákladniakov nariadených miestnymi

prepravcami a k tomu výše tisíce afganských pracovníkov, ktorí sú zamestnaní na základni.

„Kanadania sú z hľadiska odovzdávania skúsenosti veľmi ústretoví. Po prvých dňoch však musím povedať, že my sme boli na túto činnosť vyvíšení ešte v striktnejšom duchu – a tak aj budeme našu službu realizovať,“ porovná nadporučík Marek Hušek, veliteľ strážnej jednotky. Nuž – iste to bude aj tým, že vojenská policia majú skrátka niektoré návyky vžiť viac ako ostatní vojaci. Čo najväčšia prísnosť a precíznosť sú však dôležité. Veď na základni, kde pôsobi približne 14-tisíc vojakov z 18 armád, sa nemôže nepozorovane dostať žiadna zbraň, nijaká výbušnina, žiaden nepovolený materiál. Prichádzajúcich musia vojaci legitimovať, prejsť elektronickým rámom a ešte ich musia skontrolovať osobne. Nákladniaky a osobné autá tiež prechádzajú elektronickým skenerom.

Naši vojaci hneď po príchode hľadajú akékoľvek miesto v systéme, ktoré by mohli zlepšiť. „Bez akéhokoľvek zveličovania treba povedať, že sa budeme stretávať s nebezpečenstvom. Preto čím budeme prísnejší a ostražitejší, tým lepšie sme ho schopní eliminovať,“ opakovane zdôrazňuje postavou urastený a povahu rzevážny nadporučík Hušek. „Niektoré veci pri kontrole sú striktné dané, ale každá iniciatíva v skvalitnení systému je len vítaná,“ zdôrazňuje kapitán Wiper, veliteľ odchádzajúcej kanadskej jednotky, keď vidí aktivitu slovenských vojakov pri preberaní tejto zodpovednej činnosti.

K náročnej úlohe strážnej jednotky patrí aj „spartánske“ ubytovanie. Tentoraz to nie sú kontajnery. „Bývame vo veľkom stane pre 200 ľudí, ktorý je rozdelený tehlovými priečkami do malých kôji bez stropov. Namiesto dverí sú iba pleny. V jednej kôji sú dvaja až

traja vojaci. Je to náročné aj z hľadiska oddychu, pretože niektorí sú po službe a iní sa zase do nej pripravujú. Tí by sa radi aj hlasnejšie porozprávali, no v stane, kde sú aj vojaci z iných armád, všetko počuť. Dá sa iba šepkať. Musíme brať ohľad na ostatných,“ hovorí o náročnosti aj tejto súčasti služby veliteľ Hušek. A toalety či umývadlá? Tie sú, samozrejme, mimo stanu. Aj tu sa však naši vojaci nezaprú. Hneď po príchode sa usilujú zlepšiť si svoje podmienky na život. Ako prvú plánujú úpravu nerovnej plochy okolo stanu a vybudovanie oddychového prístrešku.

ODMINOVAČI – STOPERCENTNÁ ISTOTA

„Fire in the hole – zaknčíme spoločne trikrát a až potom to odpálime“, povie porúčikovi Jánovi Štúberovi senior airman Rayen Milliken, špecialista amerického EOD tímu, ktorý má na afganskej základni Kandahár na starosti likvidáciu výbušnín. „Fire in the hole“, zaznie tri razy z plných pľúc Slováka aj Američana. Vzápätí sa v bývalom minovom poli, ktoré vyčistili slovenskí ženisti, prenikavo zablyskne. Ohlušujúci výbuch plastickej trhavy odpáli jednu protipechotnú minú POMZ – 2M a dva ručné granáty.

„Samozrejme, pred odpalom sme sa spojili s operačným centrom leteckej základne Kandahár, ktoré nám stanovilo čas kontrolovanej explózie,“ hovorí veliteľ amerického EOD-tímu seržant Tom Koontz. Vysvetľuje, že v tej chvíli nesmie štartovať ani pristávať žiadne lietadlo. Rozhlas na základni vyhlási, že výbuch, ktorý bude počuť za pár minút, je riadený. „Až potom sa začne odpočítavanie,“ dodá seržant Koontz, ktorého tím realizuje 20 až 30 kontrolovaných výbuchov do mesiaca.

„Minu a granáty naši naši odminovači pred niekoľkými dňami. Ciel som však počkať na nového veli-

telá ženijnej čaty poručíka Štúbera, aby som mu ukázal spoluprácu s americkým BOD-tímom v praxi," ozrejmí odchádzajúci veliteľ ženijnej čaty nadporučík Radovan Matis. Nadporučík má už skúsenosti aj z odmiňovania v areáli letiskovej základne v Kábule. Porovnáva, že v Kandaháre začína byť táto práca náročnejšia. „Chlapcov čaká napríklad vyčistenie bývalých minových plotov, ktoré sú plné protipechotných min," ozrejmuje. A čo sú to minové ploty? „Je to husto zaminovaný priestor široký približne šesť metrov, ktorý v čase, keď tu boli prítomné sovietske vojská, slúžil na ochranu letiska.“

Kontrolovaná explózia nájdených min a výbušnín je len finálnym momentom stoviek hodín sústredenej práce odmiňovačov, ktorí určený priestor preverujú ručne či mechanicky. „Ide o fyzicky náročnú prácu. Naši chlapci v ťažkom výstroji a niekedy v skutočne zničujúcom horúcom a prašnom prostredí urobia azda aj sto drepov za hodinu, aby preverili každé zapípanie minohľadáčky. Ale predovšetkým musia byť psychicky odolní. Práve to sledujem na svojich vojakoch hneď pri výbere. Ak v nich cítim nielen zdravý profesionálny rešpekt, ale aj nervozitu a strach, je pre nich lepšie zadeliť ich na inú prácu,“ konštatuje nadporučík Matis. Preto aj so skúseným rotmajstrom Martinom Brodzianskym príslušníkov nových odmiňovacích družstiev veľmi podrobne zoznámujú s vyskytujúcimi sa minami a výbušninami, ako aj s celkovým systémom práce.

„Slovenskí odmiňovači majú v ISAF už dávno dobré meno, ale naša reputácia na leteckej základni v Kandaháre po tejto rotácii ešte poriadne vzrástla,“ konštatuje na záver nadporučík. Spomenie, že sa tak stalo najmä po tom, ako na priateľské požiadanie dodatočne preverili už civilnou firmou preverenú plochu novobudovaného českého tábora. Následne ich o to isté požiadali Belgijci. „Mali šťastie. Našli sme tam jednu nevybuchnutú minú a viacero výbušnín,“ spomenie npor. Matis.

POVEŠT A VZŤAHY

Veliteľ stavebnej letiskovej čaty nadporučík Richard Johanides na základni Kandaháro. i. sprevádzal nákladné vozidlá miestnych prepravcov, ktorí slovenským ženistom privážali piesok. Hovorí: „Sú to síce chudobní, ale veľmi hrdí ľudia. Sú aj technicky zdatní, pretože to, čo dokážu s nákladníkmi starými aj tri desaťročia, je až udivujúce. A ak s nimi nájdete aspoň trochu spoločnú reč, zistíte, že majú veľmi radi svoje rodiny. Pritom zároveň chápu mimoriadne prísne oparenia na vstupnej bráne. Aj oni by chceli pokoj, ale vedia, že situácia ešte zďaleka nie je bezpečná.“

Najmä ľudia čatára Johanidesa sa ani teraz takmer nezastavia. Ostrieľanejší borci, ktorí už absolvovali niekoľko misií, tvrdia, že takúto rotáciu ešte nezažili. Nepreberajú sa iba funkcie a technika, ale vo veľkej časti prácu „starí aj noví“ vojaci plynule pokračujú. To nebýva zvykom. Veliteľ slovenského kontingentu major Adrián Melega však nepopustí. Vie, že nie každý ho bude milovať, no predovšetkým vie, že veliteľ je tu ešte stále on. O to viac, že velenie základne ho požiadalo o pomoc pri urýchlenom dobudovaní niektorých obranných valov. Ďalší Slováci stavajú bezpečnostné priechy, ktoré budú chrániť pred možnými črepinami vojakov ubytovaných v stanoch.

Malý príklad nasadenia: Slováci si za nemalé peniaze prenajmú od firmy pôsobiacej na základni žeriavy. Keď podľa ich požiadaviek presunie betónové ochranné panely pri bráne stráženéj našimi vojakmi, zostáva ešte čosi vyše hodiny prenajatého času. Možnosť číslo jedna – podať si ruky, rozlúčiť sa, ísť na

večeru a balit' sa domov. A možnosť číslo dva? Prítomný kanadský major Todd Sammerville, ktorý zodpovedá za ochranu základne, len akoby medzi rečou spomenie, že o tri kilometre ďalej by narychlo potreboval presunúť tucet ochranných panelov. Akcia: Major Melega zaveli žeriavníkov na presun, ale nemá potrebný nákladník. „Prosím, zastavte, mohli by ste...“ stopuje mjr. Melega počas presunu náhodne okoloidúci nákladník. Vodič je ochotný, auto však nemá dostatočnú nosnosť. Major džípom uháňa do českého tábora. „Nie, dnes už sme žiadnu prácu neplánovali, ale keď ide o vás...“ počuje odpoveď od našich českých spolubojovníkov. Nová tatrovka okamžite štartuje. Na miesto sú povolaní aj slovenskí ženisti. Medzitým sa celkom zotmel. Hrá sa o minúty. Žeriavníkov však „padla“. Vrať, že končí. Je to civil, ťažko mu v tomto momente rozkázať. Důstojníkom však naznačí, že za „dvacku“ by ešte chvíľu potiahol. Priatelia v kanadskej a slovenskej uniforme sa radšej nezamýšľajú – a symbolicky sa zložia zo svojho. A potom už len podanie ruky. Hotovo!

Pravdaže, aj táto epizodická práca by sa dala urobiť neskôr. Po vyplnení ďalších žiadostí, po čakaní na voľný termín techniky, po... Tu však ide o iné. O akčioschopnosť, o energiu, o rozhodnosť a povest'. A tú majú naši vojaci v misii ISAF veľmi dobrú. Vráťane skvelých vzťahov, ktoré si tu za posledné obdobie vybudovali.

BRÁNA BORCOV

„Sledoval som vás pri odminovaní aj pri opevňovaní základne. Sledoval som vás pri ďalších prácach, ktoré ste vykonávali. Všetky úlohy ste zvládli výborne. Domov môžete odísť so vztyčenou hlavou,“ konštatuje britský veliteľ kandahárskej základne Air Commodor (brigádny generál) Andrew Freyer pri záverečnom nástupe našich vojakov pred ich odchodom domov a menovite ďakuje veliteľovi kontingentu majorovi Adriánovi Melegovi a veliteľovi multifunkčnej ženijnej jednotky kapitánovi Františkovi Mihalovičovi. No a novému veliteľovi kontingentu podplukovníkovi Jozefovi Kotasovi a jeho ľuďom želá veľa úspechov.

„Priebeh rotácie hodnotím veľmi dobre. Po rokovaníach s Air Commodorom Andrewom Freyerom možno vysloviť jednoznačné uznanie aj 9. rotácii, ktorá sa vracia domov. A na základe rozhovorov s holandskými veliteľmi možno udeliť absolútorium aj našej strážnej jednotke, ktorá už niekoľko mesiacov slúži v Tarin Kowite,“ spokojne konštatuje už v lietadle plukovník Joch. Plukovník je spokojný aj s prácou skupiny mechanikov vedených Antonom Cintolom z VOP Trenčín, ktorí sa počas rotácie pri opravách techniky doslova nezastavili. Osobitne ho teší, že sa podarilo prevziať od americkej armády tri obrnené vozidlá Hummer, ktoré budú slúžiť našej strážnej

jednotke. Aj na nich bolo treba vykonať zopár úprav. Jedna vec ho však nepochybne škrie, respektíve škôr omína. Čo to je? Sú to nové topánky, ktoré vyfasovali naši vojaci. Už by sa im síce nemali predierať podrážky tak ako starému modelu, ale vyskytol sa nový problém. Z lepidla, ktorým je k púšťnej obuvi prilepená podrážka, sa roztekajú čierne olejové škvrny. Farbia nielen pieskovo žlté topánky, ale aj nohy... Plukovník si jeden takýto nepodarený pár dal pribaliť. Okamžite po návrate domov začne problém riešiť!

„Verím, že si uvedomujete dôležitosť a význam vašej práce. Ste skutoční profesionáli,“ vyhlási minister obrany Jaroslav Baška na slávnostnom nástupe našich príslušníkov multifunkčnej ženijnej jednotky a národného podporného prvku po ich návrate z Afganistanu 19. decembra na Námestí osloboditeľov v Michalovciach. V prítomnosti náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generála Ľubomíra Bulíka za vzorné plnenie úloh odmení 59 vojakov Pamätnými medailami za účasť vo vojenskej operácii. Minister nezabudne ani na podakovanie rodinám a priateľom našich borcov, ktorí sa vrátili z Afganistanu a všetkým zažela príjemné Vianoce, ako aj šťastný a úspešný nový rok.

Text a foto **Pavel VITKO**

HOKEJ, FUTBAL, STRONG MAN

Deväť zápasov, deväť víťazstiev - skóre 77 : 20! Taká skvelá bola bilancia slovenského tímu v rámci hokejbalovej ligy na základni afganskom Kandahare do vlaňajšieho decembra. „Všetci slovenskí vojaci sú v tejto náročnej operácii pol roka odlúčení od svojich rodín. Odminovači aj ostatní sú tu vystavení značnému psychickému tlaku. Preto je mimoriadne dôležité duševne sa voľniť – a šport je na to najlepší,“ zdôraznil kapitán František Mihalovič, veliteľ multifunkčnej ženijnej rotácie, brankár tímu. Výborný útočník a kapitán slovenských hokejbalistov nadporučík Radoslav Matis, veliteľ ženijnej čaty, konštatoval, že v 19-člennej lige sú zastúpené len kanadske, respektíve kanadsko-americké družstvá. Okrem nich sú v súťaži iba Slováci. V priebežnom poradí do decembra družstvo zložené z 9. rotácie našich ženistov ligu jednoznačne viedlo.

Slovenskí vojaci si výborne počínali aj vo futbalovom turnaji. Zúčastnilo sa na ňom 33 mužstiev, ktoré boli rozdelené do troch skupín. Naš tím sa dostal až do semifinále. Podľahol družstvu pôvodom nepálskych bojovníkov Ghurkov, ktorí tradične slúžia v britskej armáde. „O tretie miesto sme sa delili s kamarátmi Čechmi, ale kým my sme vypadli v súboji o finále až na penaltách, oni s Angličanmi prehrali v riadnom čase,“ s úsmevom porovnal športovec Matis. Opätovne prízvukoval, že vo vojenskej jednotke nasadenej v zahraničnej operácii musí vládnuť kolektívny kamarátsky duch. Ten je dôležitý najmä pri odminovaní, v strážnej službe či ženijných prácach. „No a ak je dobrá partia, dá sa zabodovať aj v športe,“ dodal ženista. Už len na dôvažok – slovenskí borci mali v predchádzajúcich mesiacoch úspech aj v individuálnej súťaži silákov. V populárnej a sledovanej súťaži Strong Man v kategórii ťažkých váh sa stal šampiónom rotiny Milan Sírka, veliteľ ženijného strojného družstva.

Smrekovická zotavovňa je otvorená

Vojenská prítomnosť na hrebeni Veľkej Fatry sa začala písať v rokoch 1920 – 1921, keď v priestoroch dnešnej vojenskej zotavovne a hotela Smrekovica vznikla výcviková základňa horského pešieho pluku z Ružomberka. Priestor okrem neho na výcvik využívali aj horské jednotky z posádky Dolný Kubín. Najskôr vojaci vybudovali zrubové domy a tzv. rotmajsterský pavilón. Dnes po jeho rekonštrukcii je známy ako ubytovací objekt B. Cez druhú svetovú vojnu objekty využívali obe bojujúce strany. Na jej konci bol jeden vypálený, ďalšie poškodené. Po vojne začal s obnovou miestny zväz turistov. V roku 1957 vznikla vojenská zotavovňa. Svojou nadmorskou výškou 1 428 metrov nad morom je to najvyššie položené vojenské zariadenie na Slovensku.

Leží 12 kilometrov južne od Ružomberka v Národnom parku Veľká Fatra. Prícestie z Ružomberka na Donovaly je v obci Podsuchá reklamná tabuľa, upozorňujúca turistov na vojenskú zotavovňu a hotel. Kým sa však dostanú k cieľu svojej cesty, čaká ich výše deväťkilometrové náročné stúpanie klukatou horskou cestou s prevýšením vyše 900 metrov. Cesta je dielom vojakov. V roku 1935 ju postavili vojaci 1. horskej brigády pod vedením porúča Jura Plachého s výdatnou podporou mesta Ružomberok, ako o tom hovorí pamätník na jej začiatku.

NAPLNENÝ SEN

Prvého novembra 2006 vznikla akciová spoločnosť: Vojenská zotavovňa a hotel Smrekovica so stopercentnou majetkovou účasťou štátu (jediným akcionárom je MO SR). Zhruba rok je na čele predstavenstva a generálnym riaditeľom plukovník v zálohe Ing. Július Drobuliak. Je rodák z neďalekej Partizánskej Ľupče. V Žiline vyštudoval najskôr strednú vojenskú školu a neskôr aj vysokú, zameranú na problematiku logistiky. Desiat rokov pôsobil vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť, potom v Trenčíne na veliteľstve Východného vojenského okruhu, neskôr na veliteľstve Východ, napokon v ružomerskej vojenskej nemocnici. Keď sa pred viac ako rokom dozvedel, že sa uvoľnilo miesto na Smrekovici a je vypísaný konkurz na riaditeľa, ani chvíľu neváhal. Vyhral ho a riaditeľuje od decembra 2007. Priznáva, že sa mu do istej miery naplnil detský sen byť chatárom. Aj keď v trochu inej, inovovanej podobe.

„Chcel som zúročiť svoje dlhoročné skúsenosti z ozbrojených síl v oblasti ekonomiky a logistiky. Veľmi rýchlo som však zistil, že ten pohľad, ktorý som získal ako účastník rehabilitácií či rekreácií, je predsa len dosť vzdialený. Predovšetkým som chcel dostať Smrekovicu do povedomia širšej, najmä nevojenskej verejnosti. U nej bola zaфикovaná ako uzatvorené vojenské zariadenie. Charakterizovala to aj spustená záhora na príjazdovej ceste. Dnes je už vztýčená. Aj takto symbolicky ukazuje, že sme sa otvorili a nie sme uzavreté vo-

jenské zariadenie. Bez tohto otvorenia by sme ako akciová spoločnosť nedosiahli potrebný hospodársky výsledok. Ved' preventívne rehabilitácie profesionálnych vojakov a rodinná rekreácia zamestnancov rezortu obrany nám samy o sebe neza bezpečia plné využitie lôžkovej kapacity a minimálne vyrovnaný hospodársky výsledok, ktorý by sme chceli už v roku 2008 dosiahnuť," hovorí Ing. Július Drobuliak a dodáva, že hľadám najťažšie je zmeniť dovtedajšie stereotypné myslenie ľudí.

Ale nastali aj iné zmeny. Niektoré viditeľné už na prvý pohľad. Napríklad pribudla na príjazdovej ceste v Podsuchej nová reklamná tabuľa, webová stránka zotavovne a hotela, reklama v regionálnej tlači a v informačných centrách Liptova, Turca a Oravy. Na recepcii sa už nestane, že je civilný hosť odmietnutý. Pribudla tam aj možnosť internetového pripojenia. V zimnej sezóne zaviedli aj tzv. Akciu 500. Za túto sumu (v slovenských korunách) návštevník získa dovoz a odvoz vojenskou tatrovkou z Podsuchej, kompletný obed s nápojom a celodenné lyžovanie na zjazdovke s vlekom. V spolupráci so susedným hotelom chcu lyžiarsky svah upravovať pomocou ratraku. K dispozícii je aj detský lyžiarsky vleč a výše päťkilometrová bežkárska stopa. Od začiatku tohtoročnej lyžiarskej sezóny je k dispozícii požičovňa lyžiarskych potrieb a ski servis. V prípade záujmu organizujú aj lyžiarske kurzy pre školy.

VŠETKO PRE HOSTIA

Minulosťou sú časy, keď po štrnástej hodine hosti nenašli otvorené žiadne reštauračné a pohostinské zariadenie. Tak isto fitness, masáže dnes fungujú od rána do večera, na základe záujmu návštevníkov. Pri ubytovacej budove B pribudla letná terasa hneď vedľa denného baru, reštaurácia v hlavnom objekte A ponúka svoje služby aj neubytovaným návštevníkom, koliba je otvorená vo večerných hodinách a vedľa nej už na jar bude k dispozícii aj prístrešok pre zhruba 50 ľudí. Ajs kozubom a miestom na opekanie a grilovanie. V budove B po rekonštrukcii na priľahlej príbudla kongresová miestnosť.

V areáli bola postavená kaplnka z dreva, ktorú 17. augusta 2008 vysvätil Ordinár Ozbromených síl a Ozbromených zborov SR Mons. František Rábek a vždy v nedeľu v nej slúži svätú omšu starší kaplán ružomberského spojovacieho práporu nadporučík Ján Polták. Kaplnka vlastne nadväzuje na staršiu tradíciu. Vláže sa k Andrejovi Hlinkovi, ktorý často chodieval na Smrekovicu na výlety a v roku 1935 slúžil na Smrekovici nedeľné sväté omše. Kaplnka už slúžila aj na prvú svadbu. Aj na tieto účely sa chcú podľa slov riaditeľa v budúcnosti zamerať v spolupráci so sobášnymi agentúrami z okolia, najmä mimo hlavnej sezóny.

V objekte C, ktorý slúži ako turistická ubytovňa, bývajú v lete detské tábory, aj s katolíckymi vojenskými duchovnými. Spomínaný objekt plánujú ponúkať cez školský rok aj ako školu v prírode. Ved čiste, nepoškodené ovzdušie hrebeňa Veľkej Fatry pôsobí blahodarne na zdravie.

Vedúci rekreačno-rehabilitačného úseku Martin Faga pripomína, že Smrekovica je ideálnym miestom pre letnú i zimnú turistiku. Pre hosti v prípade záujmu organizujú výlety do blízkeho okolia: na Liptov, Oravu, do Nízkych Tatier. V zime je možnosť pre náročnejších lyžovať na neďalekých Donovaloch či Malinom. Kúskosú aj termálne kúpaliská v Bešeňovej a Tatralandia pri Liptovskom Mikuláši, skanzen vo Vlkolínci zapísaný v zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO a mnohé ďalšie lákadlá. Pre turistov by chceli zriadť požičovňu horských bicyklov.

SMREKOVICKÁ POCHŮTKA I MEDVEDE

Poloha v horách, ďaleko od miest a ich zhonu sa museli prispôbiť aj zamestnanci zotavovne. Kuchár Juraj Hromada je na kopci už vyše 14 rokov. Rodák z Likavky vojenčil ako kuchár v Hronskom Beňadiku. Šéfkuchár bol z jeho dediny a tak mu ponúkol prácu. Neľutuje. Aj keď občas bolo treba potiahnúť dva dni po sebe, lebo cesta dolu, do Rudschej bola po kalamite či snehovej metelici neprejazdná. V obyčajný deň pripravuje stravu minimálne pre 130 ľudí (keď je plne obsadená kapacita a zastavia sa aj prechádzajúci hostia). Vtedy začína spoločne so svojou kolegyniou Olgou Veselovskou ráno pred pol siedmou pripravovať raňajky. Po nich zasa obed a neskôr večeru. O pol ôsmej ich auto zvezie do Rudschej. Keďže sú vysoko v horách, neraz ich navštívi zver. Najmä vysoká, ale aj medveď. „Z okna sme pozorovali medvediu rodinku, ako sa kŕmí pri kontajneroch,“ hovorí Juraj, ktorý má najradšej prípravu mäsitých jedál. Podľa prevádzkárky stravovacieho

úseku Jany Palovičovej hostia najviac obľubujú Smrekovickú pochúťku. Ona sa dostala na Smrekovicu kurióznym spôsobom. „Prišla som sem s partiou na silvestrovskú zábavu. Našla som si tu muža a už som zostala," s úsmevom spomína. Na hory si zvykla. Vychovala v nich dve deti a ruch mesta ju veľmi nepríťažuje. „Vždy tam pretrpím nákupy a som rada v tichu hôr. Na jeseň nás vždy na ceste vyprevádzal paničujúci zajac," spomína rodáčka z Podsuchej, ktorá je na Smrekovici už 24 rokov.

V PASCI MEDZI STROMAMI

O bezproblémový chod zotavovne a hotela sa starajú aj vodiči. Na kopec vyvážajú všetko potrebné od špendlíka až po hosti (najmä v zimných mesiacoch). Štefan Bachan z Liptovských Revúcov vojenčil na hranici v Dolnom Dvořští. Na Smrekovici je už 30 rokov. Za ten čas už najazdil desaťtisíce kilometrov. Dnes jazdí na modernej Tatre 815 Terno 1. Predtým prešli je ho rukami Tatry 138, 148, staršie verzie T-815, ale aj traktor, autobusy, či terénne vozidlá. Podľa neho je najkritickejší úsek cesty tesne pred piatym kilometrom a potom medzi piatym a šiestym.

„Je tam až 15 percentné stúpanie a keď v zime nasneží, alebo je poľadovica, dostávajú tam autá poriadne zabrať. Zažili sme tu vždy množstvo snehu. Aj keď posledné zimy už nie sú také bohaté na snehovú nádielku, zo dva metre tu máme stále. A každý túmus vyťahujeme s autami rekreantov, ktorí buď nemajú na vozidle reťaze, pohón na všetky štyri kolesá, či jednoducho podcenili nástrahy zimnej horskej cesty. Ale od toho sme tu a radi pomôžeme. Hociže je, keď príde vietor a poláme stromy. Máme so sebou pilu, snažíme sa ich prepiliť. Pred štyrmi

rokmi, ale aj vlni sme sa dostali do situácie, že cestou hore čistíme pred sebou a tu zrazu padnú stromy za nami. Ocitol sme sa v pasci. Stálo nás veľa úsilia, kým sme si prepracovali aspoň cestu naspäť, do Podsuchej. Cesta hore zostala neprejazdná. Museli pomôcť lesníci so svojou technikou," spomína Juraj Bachan. Aj na vypaseneho jazveca, ktorý si to koncom jesene šliapal hore po ceste. Na radu poľovníka, ktorý sedel vedľa neho, zastal, vypol svetlá na nejaký čas auto odstavil, aby ho neušťvali.

Ďalší vodič Martin Hýravý strávil roky vojenčiny v Prahe, Ruzyni a pri Plzni. Dnes má okrem iného na starosti najmä autobus, traktor a radliou i snehovú frézou T-157. Tá je taká stará ako on. Nemá posilňovač riadenia a v prudšej zákrute musia dvaja ťahať volant. „Pred rokom som išiel večer hore s autobusom. Asi na siedmich kilometri mi skočila do cesty medvedica s tromi malými. Hodný čas bežala predom mnou, kým ušla do lesa," usmieva sa Martin.

JELEŇ V AUTE

Hociže dopadli prevádzkový technik Ján Tegelhof a správca budov Radim Palovič, keď sa pred jedenástimi rokmi doslova druhý raz narodili.

„Bol december, krátko pred Vianocami, bolo asi 40–50 centimetrov snehu a išli sme do práce vozidlom Mitsubishi. Pôvodne sedela vedľa mňa moja žena. Ale potom pristúpil Radim a sadol si vedľa mňa, aby mal viac miesta. V aute nás bolo sedem. Cesta ubiehala. Zrazu som zaregistroval, ako spoza stromu skáče jeleň. Chcel preskočiť svetlá auta. Kopytami však skončil v našom prednom skle. Vytláčil ho. Mňa to sklo chránilo, ale celý

jeleň skončil na Radovi. Jedným parohom tesne vedľa neho presekol sedačku, druhým moloval hornú časť strechy auta," hovorí Ján. „Jedným našim šťastím bolo, že zvieru si pri páde zlomilo väzy. Zomrel mi v náručí," spomína Radko.

SQUASH V BÝVALEJ KOTOLNI

Riaditeľ Ing. Július Drobuliak má ešte mnohé plány, ako čo najviac spríjemniť pobyt hostom na Smrekovici. Chcel by na to využiť aj objekt bývalej uhoľnej kotolne. Po určitých úpravách by si tu vedel predstaviť priestory pre squash, stolný tenis. Nevylučuje ani využitie priestoru a okolitého horského terénu ako základne pre vojakov rôznych špecializácií pri ich výcviku.

Chce sa orientovať na získanie nových zákazníkov v komerčnej oblasti. Najmä novými kvalitnými službami. Na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti je pripravený na vydanie komplexný propagačný materiál, ďalšie aktuálne informácie má prinášať webová stránka: www.vsmrekovka.sk.

Chcú čo najviac naplniť ubytovacie kapacity aj mimo hlavnej letnej a zimnej sezóny. Okrem iného aj ponukou pre organizovanie vzdelávacích programov, pracovných porád, konferencií, seminárov, organizovaných nielen v rámci rezortu. V rámci aktívneho cestovného ruchu uzatvárajú s cestovným kanceláriami zmluvy na poskytovanie rekreácie. Aby sa naše najvyššie položené vojenské rekreačné zariadenie dostalo do povedomia našich i zahraničných návštevníkov. Ved spoločne so svojím okolím vprekrásnom Národnom parku Veľká Fatra má čo ponúknuť.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Predvianočné stretnutie s pridelencami

Rozsvietený vianočný stromček a sviatočná atmosféra rámcovali stretnutie vojenských pridelencov a príslušníkov vojenského diplomatického zboru s ministrom obrany Jaroslavom Baškou, náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Ľubomírom Bulikom v Klube MO SR. Prítomní boli hlavní predstavitelia rezortu obrany, velitelia síl, predstavitelia duchovnej služby v ozbrojených silách, zástupcovia vojenského školstva a zdravotníctva a ďalší hostia. „Ministerstvo obrany úprimne oceňuje vysokú úroveň spolupráce s predstaviteľmi vojenského diplomatického zboru,“ povedal minister. „Bude ma úprimne tešiť, ak pridelenci obrany a kreditovaní na Slovensku, budú pokračovať vo svojej práci nielen ako jednotliví reprezentanti svojich štátov a ozbrojených síl, ale aj ako tí, s ktorými sa bude môcť vždy radi stretávať a ktorému vytvoríme tie najlepšie podmienky na náročnú prácu v rámci pozitívneho rozvoja vzájomných vzťahov,“ dodal J. Baška. Spomenul aj niektoré dôležité úlohy, ktoré rezort splnil v uplynulom roku. Nezabudol ani na slovenských vojakov nasadených v zahraničných misiách a vyzdvihol výsledky ich tvrdej práce. Na záver zažela všetkým veľa pokoja, harmónie, zdravia a všetko dobré do nového roku. V kultúrnom programe zazneli tradičné tance a piesne z východného Slovenska v podaní žiakov Základnej umeleckej školy na Exnárovej ulici v Bratislave.

Text a foto **Michal FARKAŠOVÁ**

Prezident Slovenskej republiky a hlavný veliteľ Ozbrojených síl SR Ivan Gašparovič sa 15. decembra 2008 stretol v Prezidentskom paláci s rodinami vojakov, ktorí zahynuli v mierových misiách a humanitárnych operáciách OSN, NATO a EÚ. Na spomienkovom stretnutí sa zúčastnil aj minister obrany SR Jaroslav Baška, veľvyslanec SR pri NATO František Kašík, náčelník Generálneho štábu OS SR Ľubomír Bulík a ďalší vrcholní velitelia OS SR. „Naši chlapi v mierových misiách plnia zodpovednú úlohu. Sú krajiny, kde politické či náboženské problémy neustále pretrvávajú,“ zdôraznil Ivan Gašparovič. „A práve naši vojaci tam chránia demokraciu a obyvateľov týchto krajín. Žiaľ, seba neochránili. Vám i nám všetkým zostanú navždy v pamäti. Strata ich života je nezbuchuteľná. Boli v službách Aliancie, Európskej únie, OSN, ale slúžili pre nás všetkých. Podržali život za všetkých demokratických zmyslajúcich ľudí celého sveta. Patrí im preto naša úcta a vďaka,“ dodal prezident republiky. „Každý ľudský život je nenahradiateľný. Chceme, aby ste vedeli, že každý vojak, ktorý prišiel o život v našich misiách znamená ťažkú a mimoriadne veľkú stratu. Vo chvíli, keď sa pomíne jeden z nás, ako keby sme stratili kus samého seba. Veľa strata je i našou stratou a váš smútok je i našim smútkom,“ vyjadril úctu všetkým pozostalým minister obrany SR Jaroslav Baška. Rodinných príslušníkov informoval o dostupnej sociálnej starostlivosti, ktorú im rezort obrany poskytuje prostredníctvom Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia. Ing. Ľudovít Orlický podakoval v mene viac než šesťdesiatich zúčastnených príbuzných prezidentovi SR a predstaviteľom Ozbrojených síl SR za stretnutie, na ktorom všetkých prítomných spojil rovnaký osud – osud straty blízkeho človeka.

Text a foto **Vladislav WATKINEC**

Úcta a vďaka rodinám padlých vojakov

Podanie ruky

Okrem Cypru pôsobia slovenskí a maďarskí vojaci v spoločnej jednotke aj v Afganistane. Dvojica slovenských vojakov je súčasťou maďarského provinčného rekonštrukčného tímu od mája 2007 v Pole-Khomri v provincii Baghlan. V súčasnosti sa podieľajú na koordinácii projektov v prospech vojensko-civilnej spolupráce spolu so svojimi maďarskými kolegami nadporučíkmi Stanislav Sikel a Marián Brinček. Aj im patrí podakovanie za výbom ú práci z úst maďarského ministra obrany Imre Szekeresa. Ten zavítal do Pole-Khomri pred Vianocami. Mimochodom, slovenským vojakom (na fotografiu spolu s maďarským ministrom podáva ruku aj Tivko Vujity, dnes najslávnejší maďarský reportér, ktorého knihy reportáže z najkrížovejších miest sveta už vyšli aj v slovenskom jazyku – a naši vojaci ich dostali ako vianočný darček.

Pavol VITKO
Foto archiv tv

Predsviatočná misia na Balkáne

Na adventnom venci horela práve druhá svieca, keď hlavný veliteľ ozbrojených síl, prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič v sprievode ministra obrany Jaroslava Baška, náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka, náčelníka Štábu riadenia operácií GŠ OS SR generálmajora Jaroslava Vývleka a ďalších hostí navštívil 8. decembra minulého roku slovenských vojakov, ktorí pôsobia v misii KFOR v Kosove a v misii ALTHEA v Bosne a Hercegovine.

„Som rád, že žijete na Balkáne dobré meno Slovenska a pomáhate jeho obyvateľom zabezpečovať mierový život. Teším sa, že som na vašu adresu poštou zo strany velenia KFOR len samú chvíľu. Ako hlavného veliteľa ma to teší dvojnásobne. V tomto predmianočnom období som rád, že sme Vám mohli určiť radosť aspoň krátkou návštevou vašich najbližších,“ povedal Ivan Gašparovič vojakom po stretnutí s veliteľom misie KFOR generálpodporučkom Emiliom Gayom.

NAJKRAJŠÍ DARČEK

Hľadám najväčším darčekom pre našich vojakov v Kosove bol návšteva ich blízkych. Vedni ktorým vojakom sa v priebehu ich misie doma narodila deti. V prípade poručíka Ľubomíra Januška či slobodníka Petra Škvarku dokonca prirodzený potomok. Za desiatnikom Mánom Štrbakom

prišla manželka Božena. Kosovo je už Máriova druhá misia. Na prvej bol pred dvoma rokmi na Golanských výšinách. „Vtedy to bolo pre mňa náročnejšie. Tesne pred jeho odchodom sa nám narodila druhá dcérka. Som rada, že som mala možnosť obzerať sa s tým, ako manžel v misii žije,“ hovorí spokojná pani Štrbaková. Za zástupcom veliteľa rotý nadporučkom Stanislavom Lučanom, pre ktorého je KFOR prvou misiou, prišla manželka Radošlava. „Návšteva manželky pre mňa veľa znamená. Najmä v tomto predsviatočnom období. Som rád, že viď v akých podmienkach žijeme a pracujeme. Len cez fotografie či maily sa to nedá reálne zobrazit,“ konštatuje nadporučík Lučan. Za náčelníkom štábu slovenského kontingentu kapitánom Stanislavom Križanom, ktorý je v Kosove už druhý raz, prišla manželka Kamila a deväťročný syn Tomáš. „Najviac sa mi páči slávnostný nástup za účasti prezidenta. Pozerám si miesto, kde odno pracuje i býva,“ vyhlásil spokojný Tomáš na spiatocnej ceste si s neľahostým dospelým záujmom prezrel aj pilotnú kabínu prezidentského špeciálu. Syn prišiel aj za nadporučkom Branislavom Bučkom. Privieda ho jeho stará matka Zdenka. „Ich návšteva pre mňa znamená ten najkrajší predmianočný darček,“ vyznáva sa nadporučík Bučko.

Prezident a ďalší hostia si uctili pamiatku 42 vojakov, ktorí zahynuli 16. januára 2006 pri návrate z misie v Kosove pri pamätníku v sídle veliteľstva misie KFOR v Prishtine i na základni v Šajkovci. Pri pamätníku na základni spomenul vo

svojej reči obeť slovenských vojakov aj generálny duchovný ústredia ekumenickej pastoračnej služby OS SR plukovník Jaroslav Balodý.

MODULÁRNY SYSTÉM I BKCYKEL

Minister obrany Jaroslav Baška odovzdal slovenským vojakom v misii KFOR nosný modulárny systém s digitálnou potlačou, ale aj staronárodný bicykel na doplnenie vybavenia poľnohospodárstva. „Je to súčasť našej starostlivosti o čo najlepšie zabezpečenie vstrojenia našich vojakov v medzinárodných misiách. V tomto trende budeme ďalej pokračovať, aby ste boli zabezpečení všetkým potrebným, čo na svoju činnosť potrebujete,“ zdôraznil Jaroslav Baška, keď odovzdával veliteľovi 13. slovenského kontingentu KFOR podplukovníkovi Alexandrovi Kollárikovi nové vybavenie.

Slovenskí vojaci, ktorí pôsobia v zostave Medzinárodného účelového zoskupenia stred (MNMF-C), sú z martinského mechanizovaného práporu. Okrem zabezpečenia pokojného prostredia vo svojom priestore zodpovednosti príslušníkov slovenskej rotý absolvovali výcvik vo vedení prehľadávacích operácií a operácií zameraných na kontrolu davu. Rota získala certifikát na uskutočňovanie spomínaných operácií a velením KFOR bola vyhodnotená i na základe úspešnej vyhľadávacej operácie koncom októbra ako najlepšie pripravená jednotka účelového zoskupenia stred na tento údel.

TELEVÍZOR DO SLOVENSKEJ IZBY

V hlavnom meste Bosny a Hercegoviny sa členovia slovenskej delegácie stretli s veliteľom misie ALTHEA, generál-majorom Stefanom Castagnotom, s vysokým predstaviteľom pre Bosnu a Hercegovinu Miroslavom Lajčekom i predbežným Predsedom Bosny a Hercegoviny Nebojšom Radmanovičom. V súčasnosti pôsobí v misii ALTHEA slovenská strážna čata zložená z príslušníkov rožňavského raketometného oddielu. Ich úlohou je zabezpečovať vnútornú ochranu Kempu IPU (Integrated Police Unit) Budmir 2 v Sarajeve.

Veliteľ jednotky nadporučík Martin Šepík a jeho podriadení sa potešili nielen novému nosnému modulárnemu systému, ktorý im odovzdal minister obrany, ale aj novému veľkoplošnému televízoru a najmä vianočným želaniám od žiakov základných škôl zo Slovenska, ktoré dostali všetci naši vojaci v Kosove i v Bosne a Hercegovine.

„Televízor bude mať svoje miesto v Slovenskej izbe. Pozdravy napísané deťmi rukou a spolu s nimi kresbičky nás všetkých veľmi potešili. Najmä tých, čo máme deti. Aj ja som si pri jeho čítaní spomenul na svoju dcéru, ktorá práve začala chodiť do školy a bol som trochu na máľko,“ priznáva nadporučík Šepík, ktorému podľa jeho vlastných slov misia rozšírila obzor a pomohla zdokonaľiť sa v angličtine. Pre rožňavských vojakov znamená novú skúsenosť, vedť ať na dvochi nikto z nich doposiaľ na žiadnej zahraničnej misii neboli.

JE TO OVÝZVE, NIE O PENIAZOCH

Vojak Stanislav Grančák hneď vyrátil názor, že do zahraničia si išli predovšetkým zarobiť. „Mnie som sem získal čo najviac praktických skúseností a zdokonaľil sa v jazyku. Pre moju ďalšiu profesionálnu kariéru je mimoriadne dôležité čo najlepšie zvládnuť takúto vzduchu,“ vyhlásil vojak Grančák.

Veliteľ druhého strážneho družstva rotmajster Tomáš Kovalčík priznáva, že túžil spoznať aj príslušníkov cudzích armád. Slováci bývajú spoločne v jednom objekte s vojakmi z Holandska, vedľa sú ubytovaní vojaci z Rumunska a Portugalska o kúsok ďalej zasa Španieli a celý tábor vedú Taliani. „V misii som sa usiloval získať čo najviac profesionálnych skúseností. Všímam som si, ako úlohy plnia príslušníci iných armád. Som rád, že aj v Sarajeve máme svoje organické druž-

stvo z Rožňavy. Je to obrovská výhoda. Dobré sa navečjom poznáme, vieme si pomôcť prekonať určité stereotypy neustáleho striedania v strážnej službe. Mo hádam najväčší zážitok je pre mňa z rôznych dĺžkových nástupov. Som z a slovenskú stranu najkonštit. Je to zvláštny pocit i zodpovednosť zároveň. Vlastne reprezentujem Slovensko. Im nedávnom striedaní veliteľov misie som mal možnosť stretnúť sa aj s bývalým generálnym tajomníkom NATO, dnešným vysokým predstaviteľom Európskej únie Javierom Solanom. To sú momenty, ktoré mi zostanú dlho v pamäti. Nebyť misie, nezažil by som ich,“ hovorí rotmajster Kovalčík. Dodáva, že veľmi ich potešil aj nový nosný modulárny systém. Už ho nebudú musieť naši vojaci zvidieť svojim zahraničným kolegom.

V NOCI NA PSYCHIATRII

Najskúsenejším z celej jednotky je jej výkonný poddůstojník rotmajster Branislav Hronjak. Má za sebou ročné pôsobenie v horúcej Afrike v Britii i sedem mesiacov v Itálii.

„Každá misia mala svoju špecifickosť. V Afrike to boli klimatické podmienky, v Itálii zasa takmer stále po zotmení streľba i útoky na tábor. Táto misia v Bosne je najjednoduchšia, ale zasa dosť jednostranná a náročná najmä po psychologickej stránke. Striedame sa na bráne po dvanástich hodinách vo dňa i v noci. V nočných hodinách k tomu pribúda aj páthodnová služba vo veži. Tam je chlap sám zavretý v priestore jeden štvorcový meter. Má stoličku bez operadla a radiátor. Obsluhuje vonkajší svetlomet, ktorým si svetí na oplotenie a prízazdovú cestu. Chlapci nazvali túto službu psychiatriou,“ priznáva rotmajster Hronjak. Nesmieme si podceňovať, že v Bosne sú vlastne všetci z jednej organickej jednotky, prieskumnej batérie. Poznajú svoje silné i slabé

stránky. Aj vďaka tomu sa vyhlí ponorkovej chorobe.

Rotmajster Hronjak bude spomínať na Sarajevo. „Je to krásne mesto, hoci minulé vojna dosť pozmäkla. Mám sme možnosť navštíviť aj jeho okolie. Hádám najviac na mňa zapôsobila návšteva Srebrenice. Až tam si doved s hrôzou uvedomím, čo dokáže praktický sused susedovi urobiť na konci 20. storočia na našom kontinente, v Európe...“ so smútkom v hlase hovorí výkonný poddůstojník jednotky.

Aj takúto podobu mala predstaviť náhoda pri návšteve prezidenta a ministra obrany za našimi vojakmi, pôsobiacimi v zahraničných operáciách na Balkáne.

Text a foto Jozef ŽIAK

Dril, bolesť, odhodlanie...

"Basic Underwater Demolition/SEAL" - jeden z najťažších vojenských výcvikov na svete. Mnohí už o ňom počuli alebo čítali. Ani ja som nebol výnimkou. Pozeral som si videá na internete, čítal mnohé články. Ale až počas výcviku som pochopil, že je iný, ako ho opisujú v médiách - je podstatne náročnejší...

BUDVS je šesťmesačný SEALs výcvik v Naval Special Warfare Center v meste Coronado, štát Kalifornia, USA. Začína sa fázou „INDOCTRINATION“, kde fyzicky a čiastočne aj psychicky pripravujú absolventov výcviku na ďalšiu jeho časť - Prvú fázu. Práve tá je označovaná ako jedna z najťažších častí výcviku. Tvoria ju osem týždňov ťažkého drilu. Inštruktori sa v nej zameriávajú na rozvoj fyzických schopností jednotlivca vo vode a na súši, schopnosť pracovať v tíme, mentálnu odolnosť pri veľmi náročných podmienkach, ako sú chlad, nedostatok spánku a neustále nepohodlie. Prvé tri týždne sa vojaci systematicky pripravujú na týždeň štvrtý. Ten je známy ako „Hell week“. Z vlastných prežitých skúseností môžem povedať, že názov Hell week je skutočne opodstatnený. To „peklo“, aké som zažil, sa len ťažko opisuje. Výcvik s ťažkými drevenými bremenami, behanie s člnmi na hlavách a rôzne cviky s nimi, pozornosť na detaily počas totálneho vyčerpania, psychická odolnosť - vydržať ležať bez pohybu v studenej oceánskej vode viac ako 40 minút mi ešte teraz vytvára husaciu kožu po celom tele. Počas šiestich dní udržiavajú inštruktori vojakov pod veľmi silným psychickým stresom, výraznou fyzickou námahou,

v neustálom „diskomforte“, chlade a v mokrom a piesoťnatom prostredí. Celkový čas spánku počas týchto dní je maximálne 6 hodín (3. a 4. deň sme mohli spať tri hodiny). Ak to ktokoľvek psychicky alebo fyzicky nezvláda, môže odkračať k medenému zvonu, kde tromi údery oznámi svoj dobrovoľný odchod z výcviku. Štatistiky ukazujú, že Hell week úspešne zvládne asi len 40 % a celkovým výcvikom prejde len necelých 30 % z celkového počtu zúčastnených vojakov. Cieľom tejto úvodnej časti výcviku je selekcia skutočne schopných a vhodných jedincov, ktorí zároveň sami získajú poznanie, že ľudské telo dokáže vydržať mnohonásobne viac, ako si bežný človek myslí.

V nasledujúcich štyroch týždňoch sa vojaci učia rôznymi metódami vykonávania hydrografického prieskumu, vytvárania grafov z hydrografického prieskumu vodnej prekážky a podobne. Záver prvej časti tvoria teoretické a praktické testy.

KEĎ JE MINÚTA VEČNOSŤOU

„Dive phase“ (Potápačská fáza) - druhá časť výcviku. Aj tá je rozdelená do dvoch častí. Prvá je zameraná na výcvik s otvoreným dýchacím okruhom - takzvaný SCUBA training. Samozrejmosťou sú testy z potápačskej fyziky a fyziológie a aj takzvaný „Pool week“. Počas neho musí každý jednotlivec splniť test predpísaných prác s výstrojom pod vodou. V záverečných testoch musí študent dokázať pod vodou vyriešiť inštruktorom vytvorené krízové situácie. Veľmi náročným je aj test pozostávajúci z päť minútového „šľapania vody“ s rukami nad hladinou, zdvojenými

potápačskými fľašami a 5,5 kg opaskom. Mnohí absolventi nazývajú práve týchto päť minút ako najťažších päť minút výcviku SEALs. Len počas tohto týždňa bolo z našej triedy vylúčených šesťnásť ďalších kolegov, ktorí nespĺnili niektorú z disciplín.

Druhou časťou druhej fázy je výcvik s dýchacím prístrojom s uzatvoreným okruhom. Pred samotným výcvikom sa musí každý absolvent kvalifikovať úspešným zvládnutím testu z fyziologickej a technickej problematiky operácií s uzatvorenými dýchacími okruhmi. Po potrebných cvičných ponoroch a cvičeniach nasleduje „Dive Hell Week“. Je to týždeň, kde sa vykonávajú denne dva výcviky pod vodou (denný a nočný) a tiež povinné časové fyzické disciplíny. Tými sú - 6,5 km behy, plávanie v oceáne na vzdialenosť 3,5 km; 6 km, a takmer 10 km. Nechýba ani prekonávanie prekážkovej dráhy.

Súhmnem sa dá povedať, že druhá fáza je zameraná na rozvoj schopností pracovať s potápačskou technikou typu „otvorený a hlavne uzatvorený dýchací okruh“, vykonávať s ním rôzne druhy bojových, prieskumných, navigačných, diverzných a iných úloh vo vode, vo dne, aj v noci. Ich bezchybné zvládnutie je pre prácu vojenských potápačov nevyhnutné. Práve schopnosť vykonávať všetky práce a operácie z vody a aj pod vodou odlišuje potápačko-prieskumné jednotky od všetkých ostatných jednotiek všade vo svete.

Dôraz kladený na „fyziku“ spestruje doslova každý deň. Počas ktorejkoľvek fázy musí každý účastník splniť časové normy v disciplínach, ako beh na 6,5 km, plávanie na vzdialenosť 3,5 km a viac v oceá-

ne, prekonávanie prekážkovej dráhy, zrýchlené presuny s 20 kg plecniakmi a telesné cvičenia všetkého druhu. Tieto disciplíny sú postupne zahnuté v každom výcvikovom dni každej fázy a to bez ohľadu na dĺžku a náročnosť daného dňa. V každej fáze výcviku musí absolvent splniť minimálne tri z piatich časových limitov z každej uvedenej disciplíny. A aby to nebolo také jednoduché, časy sa s postupom do ďalšej fázy výcviku znižujú. V prípade, že vojak nespĺní minimálne 3 časové limity z ktorejkoľvek časovej disciplíny, môže byť z výcviku vylúčený alebo presunutý do nasledujúceho výcviku, v ktorom bude mať poslednú možnosť opakovania celej fázy výcviku aj so všetkými jej časťami.

O neskutočnej náročnosti hovoria aj čísla. Z celkového počtu 247 absolventov na začiatku výcviku ostalo ich na konci druhej fázy iba 27.

UPROSTRED TICHÉHO OCEÁNU

Tretia, deväťtýždňová fáza výcviku BUDV SEALs je zameraná na pozemné operácie. Vojaci sa učia, alebo zdokonaľujú v obsluhu rôznych druhov zbraní, technike strelby, taktike skupiny a jednotlivca v rôznych prostrediach. Nechýba ani pozemná orientácia a navigácia, zlaňovanie či práca s výbušninami na suchu a aj pod vodu.

Posledných päť týždňov prebieha na ostrove „San Clemente Island“ v Tichom oceáne vzdialenom desiatky míľ od pevniny. Absolventi výcviku zúčastňujú v simulovaných vojenských situáciách s ostrou muníciou a výbušninami všetko, čo sa doposiaľ naučili. Na ostrove cvičia sedem dní v týždni a aj tu musia plniť rôzne fyzické časové disciplíny (behy, plávanie v oceáne, prekážkové dráhy) a limity na riešenia vojensko - taktických operácií.

Po úspešnom zvládnutí tretej fázy tréningu čaká na vojakov vyťažená odmena – graduácia a slávnostné odovzdanie diplomov. Práve to je moment, počas ktorého „zvlhnu oči“ nie jednému tvrdému a ostrieľanému vojakovi. A to najmä v momente, keď si uvedomí, čím všetkým musel prejsť, aby mohol symbol US Navy SEALs nosiť na svojej uniforme oprávnené a s hrdosťou!

Časťár Michal ŠČEPKO

Inštruktor voj. potápania OS SR,
veliteľ potápačského prieskumného družstva
ženijného práporu PS OS SR Sereď

Autor je prvým Slovákom a jedným z mála zahraničných vojakov, ktorým bolo umožnené absolvovať výcvik BUDV a úspešne ho aj dokončiť. V uplynulých dňoch absolvoval záverečnú, tretiu fázu výcviku na ostrove San Clemente Island v Tichom oceáne.

Mercedes-Benz ukázal Zetros

Ťažký rad nákladných vozidiel do terénu z Nemecka sa roší o ďalší model. Automobilka Mercedes-Benz predstavila v septembri na veľtrhu v Hannoveri nový Zetros, ktorý rozširuje ponuku vozidiel tejto značky v oblasti pohonu všetkých kolies. Univerzálny Zetros má posadenú kabínu za motorom, čo jej umožňuje mať nízku podlahu a viac priestoru pre trojčlennú posádku. Je dostupný s tromi nápravami a celkovou povolenou hmotnosťou 27 ton (Zetros 2733 A 6x6) a dvomi nápravami s celkovou povolenou hmotnosťou 18 ton (Zetros 1833 A 4x4).

Vozidlo poháňa radový šesťvalcový motor OM 926. Tento kompaktný a s nízkou hmotnosťou 7,2-litrový turbodiesel dokáže dosiahnuť výkon 240 kW (326 k) a maximálny krútiaci moment 1 300 Nm pri 1 200 – 1 600 ot./min. Sila sa prenáša cez mechanicky radenú prevodovku Mercedes-Benz G 131, ktorá ponúka osem rýchlostí vpred a pomalý horský prevod. Plne automatizovaná prevodovka bude dostupná na vyžiadanie zákazníka v tomto roku. Nápravy sú extrémne robustné planetové nápravy. Mercedes-Benz Zetros je dostupný s dvomi rázormi – 4 800 mm (dve nápravy) alebo 4 750 + 1 450 mm (tri nápravy).

Podstata konceptu nového ťažkého vozidla je využitie osvedčených komponentov zo série v produkcie modelov Axor/Actros s pohonom všetkých kolies, ktoré boli modifikované pre off-roadové použitie. Tieto sú kombinované s novým modulom kabíny. Použitie práve komponentov z veľkosériovej výroby zabezpečuje Zetrosu globálnu dostupnosť výmeny dielov a servis v ktorejkoľvek časti sveta.

Podľa singapurských vládnych zdrojov by spoločnosť Singapore Technologies Kinetics (STK) mala získať zákazku na dodávku viac ako 100 univerzálnych pásových obrnených vozidiel pre britské ozbrojené sily. Britské ministerstvo obrany do uzávierky tohto čísla časopisu kontrakt zatiaľ oficiálne nepotvrdilo.

Pokiaľ by však predbežné správy boli pravdivé, išlo by o vážnu porážku ponuky koncernu BAE Systems. Pásové vozidlá spoločnosti BvS10 Viking (na foto) z produkcie švédskeho výrobcu Hägglunds slúžia v kráľovskom bodstve niekoľko rokov a Briti ich hojne využívajú aj v Afganistane. Britské sily však na základe skúseností z prebiehajúcich bojových operácií požadujú vozidlá rovnakej kategórie s lepšou ochranou a vyššou užitočnou hmotnosťou. Prvým rýchlym riešením je, že kontingent Vikingov v Afganistane prejde modernizáciou za účelom lepšej ochrany proti minám a nástražným výbušným systémom.

Hägglunds dal do súboja s Broncom model Viking verzie Mk2, pričom je ho singapurský rival ponúka vyššiu nosnosť (maximálna povolená hmotnosť 18 t oproti 14 t, užitočná 6,8 t oproti 6 t) a prepraví viac osôb (16 oproti 12 mužov). Prvé dodávky vozidla podľa nových požiadaviek pre britské sily by sa mali uskutočniť v závere tohto roka. Bronco je zavedené zatiaľ len v singapurskej armáde, dodávky pre Britániu by boli prvým exportným úspechom STK. Integrátorom britských vozidiel Bronco sa má stať spoločnosť Thales UK.

Bronco pre britské sily

Dvojstranu pripravil **Roman KMENT**

Foto **Daimler AG, Hägglunds, Dassault Aviation, EADS, autor**

Zníženie nákladov na Rafale

Francúzska vojenská letecká agentúra SIMMAD uzatvorila 10-ročný kontrakt v nezverejnenej výške so spoločnosťou Dassault Aviation, ktorý zahŕňa údržbu všetkých 120 lietadiel Rafale v službe francúzskych vzdušných i námorných síl. Uzatvorenie kontraktu cenárnila Dassault v polovici decembra 2008. „Cieľový stav operačnej spôsobilosti leteckého parku a zníženia prevádzkových nákladov Rafale budú zabezpečené vďaka celoplošnej a dlhodobej zmluve, ktorá je založená na pláťbách za letovú hodinu,” uviedol vo vyhlásení Dassault Aviation.

V zmluve je zakotvený tiež záväzok výrobou, že zabezpečí zníženie nákladov na letovú hodinu Rafale počas obdobia trvania kontraktu. Služba „Rafale Care“ pokrýva starostlivosť o funkčnosť všetkých systémov lietadla okrem motora, radaru, prívok protiopatrení vlastnej ochrany a zbraňových systémov. Šéf spoločnosti Dassault Charles Edelstenne uviedol, že náklady na letovú hodinu dvojmotorového Rafale sú o 15 percent vyššie ako pri jednomotorovej stíhačke Mirage 2000. Oficiálne čísla o nákladoch na letovú hodinu Mirage a Rafale však zverejnené neboli s odvolaním sa na komplikovaný prepočet, ktorý je závislý napríklad na rôznom type letovej misie strojov.

Eurofighter F2 pre Taliansko

Talianske vzdušné sily dostali 18. novembra 2008 svoje prvé stíhačie lietadlo Eurofighter druhej série (Tranche 2) od spoločnosti Alenia Aeronautica. Nový stroj preletel na základňu Grosseto v strednom Taliansku maj. Marco Bertoli, zástupca veliteľa 9. skupiny 4. krídla. V závere minulého roka bolo v rovnom stupni vyhotovenia celkom približne 60 kusov stíhačiek druhej série.

Do konca roka 2013 by krajina na Apeninskopolostrove mala zakúpiť 47 lietadiel „Tranche 2“. Táto séria získala v lete minulého roka po úspešnom skončení série letových testov medzinárodný certifikát NETMA. Druhá séria Eurofighterov má oproti predchádzajúcej novej a zlepšenej softvérové vybavenie (vyššia rýchlosť spracovania údajov a väčšia kapacita pamäte palubných počítačov), ktoré posilňuje schopnosti lietadla útočiť aj na pozemné ciele. Rovnako ako integrácia ďalších zbraňových systémov a vybavenia.

V približne rovnakom čase Alenia oznámila, že na Sardinii úspešne prebehlo prvé dopĺňanie paliva Eurofighteru za letu z tankeru C-130J talianskeho letectva. Dvojmiestna verzia stíhačky, ktorú Alenia používa na testy, dopĺňala palivo počas piatich misií s a bez prídavných nádrží, vrátane nočnej akcie.

Brazília nakúpi Mi-35M

Brazílske vládne zdroje v závere novembra minulého roka po návšteve ruského prezidenta Dmitrija Medvedeva v krajine uviedli, že brazílske letectvo si zaobstará 12 kusov bojových vrtulníkov Mi-35M. Kontrakt v hodnote 300 mil. USD mal byť podpísaný ešte v októbri minulého roka. V memorande o porozumení, ktoré podpísal brazílsky prezident Luis Inacio Lula da Silva a premiér Dmitrij Medvedev sa podľa zahraničných médií spomína, že obe strany našli súhlasy na niektorých aktivitách, z ktorých sa spomína i dodávka vrtulníkov Mi-35M. Podľa oficiálne nepotvrdených správ, by stroje mali byť vybavené avionikou Elbit.

Brazílske vzdušné sily doteraz nedisponovali útočnými vrtulníkmi, vo svojich modernizačných plánoch mal nákup nových vrtulníkov priority. V súťaži o dodávku techniky súperili taliansko-turecký A129 Mangosue, Tiger konzorcium EADS a ruský Mi-35M. Vrtulníky by mali pôsobiť spolu so strojmi Embraer Super Tucano a S-70 Pawe Hawks v oblasti Amazonky v citlivom regióne susediacom s Kolumbiou a Venezuelou, ktorý sa považuje za miesto pôsobenia drogových gangov a teroristických skupín.

Krátko

Poradná skupina blízka americkým demokratom odporúča Barackovi Obamovi, aby presadzoval v Pentagone dvojročnú strategickú pauzu pri nákupoch zbraní. „Kvôli terajšej kríze finančného sektoru a s tým spojenými nákladmi pre daňových poplatníkov si výrazne zvýšenie výdavkov na obranu je vôbec ťažké v najbližších rokoch predstaviť,“ uvádza sa v decembrovej minuloročnej správe Strediska pre národnú politiku. Dokument apeluje na novú vládu, aby sa sústredila na víťazstvo vo vojne v Iraku a v Afganistane, prebudovala pozemné sily, zvýšila stavy námornej pechoty a pozemných síl a do roku 2014 postupne upustila od využívania súkromných bezpečnostných dodávateľov.

Švédsky záväzok na investovanie do vývoja novej generácie Gripenov NG sa nezmení ani po odmietnutí viacúčelového Gripenu v Nórsku a preferencii F-35. Uviedol to v decembri v Štokholme minister obrany Sten Tolgfors. „Švédská vláda je stále presvedčená o potenciálnom exportnom úspechu Gripenu a bude pokračovať v investíciách. Gripen si stále udržiava plnú konkurencieschopnosť, aby bol schopný vyhrať zákazky v krajinách, kde sa rozhodli, že si zasobia budúcnosť novými stíhačkami,“ dodal Tolgfors. Spoločnosť Saab ponúka Gripen NG viac ako ôsmim krajinám, ktoré plánujú nákup stíhačiek lietadiel vrátane Brazílie, Bulharska, Dánska, Holandska, Chorvátska, Indie, Rumunska a Švajčiarska.

Podľa agentúry ITAR-TASS bol rok 2008 pre ruský export zbraní so sumou osm biliónov USD rekordný. Najviac závažný bojový predaj materiálu do Saudskej Arábie. Rusko si tiež udržuje silné obchodné kontakty s krajinami ako India, Alžírsko, Turecko, Taliansko a Grécko. Štúdia, ktorú zverejnila tlačová agentúra, pritom uvádza, že pri ďalšom očakávanom raste vojenských výdavkov vo svete, sa potenciál ruského predaja pohybuje na úrovni 12 až 13 mld. USD za rok. V roku 2007 Rusko exportovalo vojenskú techniku za sedem biliónov USD a rok predtým za 6,5 mld. USD.

Holandsko dúfa, že tento mesiac uzatvorí kontrakt, ktorý zvýši jej kapacitu bezpilotných prostriedkov (UAV) v Afganistane. Podľa ministra obrany Jacka de Vriesa cieľom krajiny je mať nové prieskumné bezpilotné prostriedky v marci, čo by definoval kontrakt už z tohto mesiaca. Holandsko plánuje, že získa na používanie izraelský systém Elbit Hermes 450 a bude ho využívať minimálne šesť hodín za deň. Hodnota zákazky sa odhaduje od 25 do 50 mil. eur (753 mil. Sk až 1,5 mld. Sk).

Americký minister obrany Robert Gates v decembri minulého roka vyhlásil, že chce dať impulz technológiám FCS (Future Combat Systems), ktoré by sa mohli použiť v Afganistane a Iraku. Viacerí členovia Kongresu, ktorí boli donedávna v opozícii s ním teraz súhlasili. Podvýbor pre obranu Senátu reprezentantov v spolupráci s predstaviteľmi ozbrojených síl by chcel dosiahnuť, aby sa dodávky technológií v nasledujúcich piatich, šiestich rokoch urýchlili. Podľa predstaviteľov armády sú podobné technológie životaschopné v klasických konfliktoch vysokej intenzity aj neregulárnych vojnách, či prírodných katastrofách.

Rodina predátorov RQ-1/MQ-1/MQ-9

Bezpilotné prostriedky si získali v ozbrojených zložkách USA veľkú popularitu. Hojne sa využívajú na potlačanie asymetrických hrozieb a boja s terorizmom najmä v Iraku a Afganistane. V tomto roku sa plánuje ich nově nasadenie v misiách v Afrike a Južnej Amerike. Monitorovať by sa mal rôznych terén a informácie prepájať so spolupôsobiacimi vrtuľníkmi Black Hawk a Kiowa. Medzi najznámejšie bezpilotné americké prostriedky patrí rodina „predátorov“ RQ-1/MQ-1/MQ-9.

Prvý z vývojového radu akciovej spoločnosti General Atomics bol RQ-1 Predátor. Ide o bezpilotný letecký prostriedok určený na vytrvalostný let v stredných výškových hladinách a využitý na prieskum a vzdušné sledovanie záujmového priestoru. Spoločnosť získala kontrakt na program Predátor v januári 1994 a prvý systém zaletavali v tom istom roku, pričom do sériovej produkcie sa dostal v auguste 1997.

OZNAČENIE SYSTÉMOV

Systém bol označovaný ministerstvom obrany ako R (reconnaissance) – prieskumný, Q (unmanned aircraft system) – bezpilotný letecký systém až do roku 2002, keď prvé písmeno nahradilo M (multi-role) – viacúčelový. Číslo 1 označuje, že bezpilotný prostriedok bol prvou sériou účelovo stavovaných systémov. Predátor bol odpoveďou amerického ministerstva obrany na potrebu stáleho poskytovania spravodajských a prieskumných informácií bojujúcim jednotkám.

Sledovanie obrazov zabezpečených radarom so syntetickou clonou SAR, videokamerami a systémom FLIR môže byť prenášané v reálnom čase zároveň vojakom na frontovej línii a veliteľovi operácie alebo na iné miesto vo svete prostredníctvom satelitného komunikačného spojenia. Spoločnosť General Atomics je finálnym dodávateľom systému a má viacerých

subdodávateľov vrátane spoločností: Versatron / Wescam na elektro-optický Skyball Gimbal; Northrop Grumman na SAR radar; L3 Communication na širokopásmovú satelitnú komunikáciu a Boeing na spravodajskú pracovnú stanicu a systém plánovania misii.

Predátori sa v súčasnosti vyrábajú pre Vzdušné sily USA a používajú ich 11. a 15. prieskumná letka. Takmer 125 kusov Predátorov dodali pre potreby USAF, šesť slúži v talianskom letectve. Za montáž piatich systémov v Taliansku bola zodpovedná spoločnosť Meteor. Taliani systém použili napríklad v roku 2005 v Iraku. Bezpilotný RQ-1 pôsobil od roku 1995 v Bosne, v operácii Enduring Freedom v Afganistane i v operácii Iracká sloboda. Odletel viac ako 500 000 hodín počas viac ako 50 000 letov.

Vo februári 2001 systém RQ-1 úspešne odpálil laserom navádzanú riadenú strelu Hellfire-C na leteckej základni Nellis v Nevade. O rok neskôr, v novembri 2002 v Jemene Predátor úspešne zasiahol raketou Hellfire vozidlo, v ktorom sa nachádzali teroristi.

MQ-1 PREDÁTOR

MQ-1 Predátor je systém, nie iba lietadlo. Kompletný operačný systém pozostáva zo štyroch bezpilotných prostriedkov (so senzormi), pozemnej riadiacej stanice GCS, priameho satelitného prepojenia PPSL spolu s operačnou a servisnou posádkou, ktorá sa vysieľa spravidla na 24-hodinovú misiu.

Základná posádka Predátora je jeden pilot a dvaja operátori senzorov. Ti riadia prostriedok z vnútra stanovišťa GCS prostredníctvom priameho dátového spojenia na úrovni dohľadnosti alebo komunikačného spojenia prostredníctvom satelitu za úrovňou priamej dohľadnosti. Bezpilotné lietadlo má v prednej časti nosa umiestnený fotografický prístroj s farebným rozlíšením (vo všeobecnosti sa používa pilotom - operátorom na riadenie letu, variabilný denný TV prístroj, infračervený

prístroj s variabilnou clonou (pre pozorovanie za zlých svetelných podmienok a v noci) a ďalšie senzory, ktoré si vyžaduje konkrétna misia. Optické prístroje ponúkajú výstup v plne pohybovom formáte videa.

MQ-1 Predátor má na palube viac spektrálny zameriavací systém Raytheon MTS, ktorý integruje elektrooptické, infračervené, laserové značkovače a ožarovače do jedného senzorového balíčka. Bezpilotný prostriedok môže niesť dve laserom navádzané protitankové riadené strely AGM-114 Hellfire. Systém sa skladá zo štyroch hlavných prvkov, ktoré môžu byť rozvinuté na operácie kdekoľvek vo svete. Predátor môže byť rozmontovaný a uložený do prepravného kontajnera. Pozemné systémy sa dajú ľahko prepraviť lietadlom C-130 Hercules, väčším dopravným lietadlom alebo sa môžu umiestniť na stabilné pozemné zariadenie.

MQ-9 REAPER

V máji 1998 dostala spoločnosť General Atomics za úlohu modernizovať a rozšíriť schopnosti systému RQ-1. Požadoval sa vývoj vylepšeného systému RCS, ktorý by zabezpečil kontinuálne spracovanie údajov z priestoru bez oneskorenia v riadiacom stanovišti, zabezpečenie hlasového prenosu letovej prevádzky, ladenie satelitných systémov a použitie rôznych vzdušných podporných systémov (AFMSS).

Modernizácia sa dotkla aj výkonnejšieho turbovrtuľového motora a odmrazovacieho systému krídl bezpilotného prostriedku. Vylepšený systém dostal označenie Predátor B a bol operačne nasadený na Balkáne od apríla 2001. V marci 2005 sa USAF rozhodol pre ďalší kontrakt na systémový vývoj a produkciu pod označením MQ-9 Reaper Hunter / Killer. Letectvo objednalo 21 kusov.

Prvá americká letka MQ-9 bola 42. útočná letka (tabuľka 12 bezpilotných prostriedkov) vytvorená

v marci 2007 na leteckej základni Creech v Nevade. Plnohodnotná sériová výroba Reaperu sa očakáva práve v tomto roku. Prvým krstom ohňom prešiel modernizovaný MQ-9 Reaper v Afganistane v októbri 2007, kde ho americké jednotky využívali najmä na presné údery proti Talibanu. Prvý operačný let si Reaper zapísal v júli minulého roku v Iraku. Ešte v máji USAF Reaper úspešne otestoval zhodenie štyroch 500-librových (227 kg) bomb Raytheon GBU-49 Enhanced Paveway II s laserovým a GPS navedením.

V auguste 2005 si dokonca americké ministerstvo vnútra, colnej a hraničnej stráže objednalo dva systémy Predátor B na monitorovanie juhozápadnej americkej hranice. Prvý dodali na konci spomínaného roka, druhý v septembri 2006. Ďalšie dva systémy si na stráženie svojej hranice objednala Kanada. V rámci programu zahraničného vojenského predaja (FMS) v septembri 2006 prejavila záujem o dva systémy Reaper s radarom SAR Lynx, zameriavacím systémom MTS a jedným pozemným stanovištom Veľká Británia. Dodávky sa uskutočnili v polovici roku 2007 a kráľovské letectvo RAF systémy už v novembri premiestnilo do nepokojného Afganistanu. Na začiatku minulého roka požiadal Londýn o ďalších desať kusov systémov MQ-9. K záujmom sa v auguste 2008 pridalo aj Taliansko so štyrmi systémami Reaper a tromi pozemnými stanicami.

SYSTÉM

Typický systém Reaper pozostáva z niekoľkých vzdušných prostriedkov, stanice GCS, spojovacieho a komunikačného vybavenia, náhradnými komponentmi a obsluhou, ktorá môže byť zmiešaná z aktívnych vojakov alebo osôb pracujúcich na zákazku. Obsluhu MQ-9 tvorí pilot a operátor senzorov, ktorí ovládajú lietadlo diaľkovo z odľahlého GCS. Aby Reaper dokázal plniť požiadavky veliteľov bojujúcich jednotiek, dispo-

nuje stroj operačnými súbormi, ktoré môžu pozostávať z rôznych zbraňových systémov a kombinácií senzorov.

Základný systém MQ-9 má množstvo zameriavacích snímačov. Obraz môžu poskytnúť infračervené senzory, denné farebné monochromatické TV a obraz zosilňujúce TV. Špecifické senzory dokážu napríklad na vzdialenosť 55 kilometrov zachytiť objekty s veľkosťou 30 cm, a to aj cez mraky.

Video z každého zobrazovacieho senzora môže byť zobrazené ako videonahrávka alebo zlúčené s videom infračerveného senzora. Laserový značkováč a diaľkomer zasa ponúka presné zameranie cieľa na použitie laserom navádzanej munície. Radar so syntetickou

apretúrou SAR umožňuje použitie munície JDAM. Bezpilotné prostriedky sú vybavené prednou kamerou s farebným rozlíšením, ktorú zväčša používa pilot na riadenie letu stroja. Jeho slabinou je vietor. Nemôže pristávať v protivetre, ak je tento silnejší viac ako 27 km/h a štartovať pri zadnom vetre, ktorý má rýchlosť vyššiu ako 18 km/h.

Podobne ako MQ-1, každý lietajúci Reaper sa dá rozložiť na hlavné časti a uskladniť v kontajneri vhodnom na leteckú prepravu. MQ-9 zväčša pôsobí zo štandardných letísk amerického typu.

Roman KMENT
Foto USAF, NASA

POROVNANIE VIACÚČELOVÝCH BEZPILOTNÝCH PROSTRIEDKOV USAF		
	MQ-1 PREDATOR	MQ-9 REAPER
Úloha	Ozbrojený prieskum, vzdušné sledovanie a nájdenie cieľa	Vyhľadávanie a ničenie cieľa
Dodávateľ	General Atomics Aeronautical Systems, Inc. (a.s.)	General Atomics Aeronautical Systems, Inc. (a.s.)
Pohon	motor Rotax 914F	motor Honeywell TPE331-10GD
Výkon	84,6 kW (115 k)	662 kW (900 k)
Krídlo / Dĺžka / Výška	14,8 / 8,22 / 2,1 m	20,1 / 11 / 3,8 m
Hmotnosť (prázdna)	512 kg	2 223 kg
Max. vzlet. hmotnosť	1 020 kg	4 760 kg
Zásoba paliva	380 l	2 288 l
Užitkové zaťaženie	204 kg	1 701 kg
Rýchlosť	cestovná 135 km/h, max. 217 km/h	cestovná 370 km/h, max. 463 km/h
Rádus	726 km	5 891 km
Max. dostup	7 620 m	15 240 m
Hlav. výzbraj	2x laserom navádzané rakety AGM-114 Hellfire	kombinácia rakiet Hellfire, GBU-12 Paveway II a GBU-38 JDAM
Obsluha	3 (pilot a 2x operátor senzorov)	2 (pilot a operátor senzorov)
Peč. apar. spôsobilosť	Marec 2005	Október 2007
Jednotková cena	30,5 mil. USD (1997)*	53,5 mil. USD (2006)*
Aktívny počet	110 ks	10 ks

* vrátane 4 strojov, pozem. riadiacej stanice GCS, primárneho PPSL spojenia

* vrátane 4 bezpilotných prostriedkov so senzormi

Zdroj USAF

PREDNOSTNE PRE TANKOVÉ ÚTVARY

Vzhľadom na tieto skutočnosti odporučila skúšobná komisia zložená zo zástupcov n. p. PPS Detva a MNO pripraviť prototyp na vojskové skúšky. Tie boli od 29. augusta do 8. septembra 1961 v rámci plukových taktických cvičení 20. motostreleckej divízie. V ich priebehu vystali požiadavky na čiastočnú úpravu vnútorného priestoru vozidla. Išlo hlavne o uchytenie doplnkovej rádiovanej a úpravu pracovného miesta pre dôstojníka štábu a radstu. Požiadavky odporučila skúšobná komisia riešiť dopracovaním technickej dokumentácie.

Práce na technickej dokumentácii a jej doplnení podľa požiadaviek vojskových skúšok boli dokončené na jar 1962. V nadväznosti na ne sa uskutočnili všetky potrebné opatrenia súvisiace s prípravou overovacej série. Impulz na jej spustenie dalo kolegium MNO, ktoré na svojom zasadnutí v júni 1962 zaviedlo do výzbroje ČSĽA OT - 810 s rádiovými R 113 a R 112 pod označením OT - 810 / R2. Od júna do polovice júla 1962 dodal n. p. PPS Detva pre potreby armády 10 kusov OT - 810 / R2 z overovacej série, ktoré až na výnimku (20. motostreleckej divízie) boli

Obrnený transportér OT - 810 / R2

Vážení čitatelia, od dnešného vydania vám v každej Obrane predstavíme jeden z exponátov Vojenského historického múzea v Piešťanoch (VHM).

Obrnený transportér OT - 810 / R2 (na fotografiách) patrí do zbierkového fondu Vojenského historického ústavu (VHU) - Vojenského historického múzea (VHM) v Piešťanoch. Transportér bol vyrobený v roku 1962 a po generálnej revízii koncom roku 1970 ho prevzal na základe nariadenia tankovej a automobilovej služby (TAS) vojskový útvar 5975 Levice. V máji 1994 na základe rozhodnutia veliteľa Armády Slovenskej republiky bol transportér odovzdaný Vojenskému múzeu.

JÍNONICE, PARDUBICE I DETVA

Vývoj vozidla spadá do roku 1959, keď Tanková technická správa (TTS) spoločne so Správou bojovej prípravy ČSĽA počiatočne vyvíj nového doméného veliteľského vozidla. Riešiteľom tejto vývojovej úlohy sa stalo Ministerstvo všeobecného strojárstva. To rešpektovalo technicko -

taktické požiadavky spracované Vojenským výskumným ústavom 060 Praha Jílonice, ktoré schválil náčelník Tankovej technickej správy dňa 12. augusta 1960. Podľa nich mal byť veliteľský transportér stavaný na báze OT - 810 vybavený ultrakrátkovou rádiovou R 113, krátkovou stanicou R 112, doplnkovými rádiovými R 105, R 108, R 109 i R 114, ako aj súpravou linkovej telefónnej stanice TP - 25 a nabíjajúcim agregátom NS 600. V úsilí zabezpečiť čo najskôr výrobu prototypu a prípravu overovacej série bol za finálneho výrobcu transportéra určený n. p. PPS Detva a za riešiteľa spojovacieho uzlu v súčinnosti s Vojenským výskumným ústavom 060 národný podnik Tesla Pardubice.

Koncom augusta 1960 sa rozbehli konštrukčné práce a do novembra spomínaného roku vyrobil n. p. Tesla Pardubice funkčný vzor spojovacieho uzlu, ako aj nabíjajúci agregát NS 600. V priebehu mesiaca december sa uskutočnila ich montáž do upraveného vozidla. Kompletný prototyp veliteľského transportéra dokončili 21. decembra 1960. Po jeho predvedení zástupcom Tankovej technickej správy prešiel prototyp od 27. 12. 1960 do 28. 1. 1961 kontrolnými podnikovými skúškami u finálneho výrobcu.

V ich priebehu odpracovali spojovacie prostriedky v režime prijímania a vysielania 400 hodín. Z toho 280 hodín cez deň a 120 hodín v noci. Nabíjacia súprava NS 600 bezporuchovo odpracovala 230 hodín. Počas skúšok sa vyskytli poruchy na kabeľoch a hovorovom zariadení R 120. Po ich odstránení bol prototyp pripravený na doplnkové podnikové skúšky. Tie sa vykonali za účasti zástupcov veliteľstva spojovacieho vojska na jar 1961. V ich priebehu bol preverený spojovací uzol a nabíjacia súprava NS 600 v trvaní 100 hodín. Na základe požiadavky MNO - TAS sa uskutočnili jazdné skúšky, ktorých dŕaz bol položený najazdy v členitom teréne a po polných cestách s príviesnou záťažou jeden a pol tony. Po celý čas doplnkových skúšok sa na spojovacom uzle ani na vozidle nevyskytli žiadne vážnejšie poruchy.

pridelené tankovým divíziám. Na ne v mesiacoch august až december 1962 nadviazalo ďalších 330 kusov transportérov sériovej výroby. Na rozdiel od OT - 810 v základnom vybavení sa OT - 810 R2 dodával v prvej polovici 60. rokov dvadsiateho storočia výhradne tankovým divíziám prvého sledu. Tabuľkovo boli určené pre náčelníkov štábov tankových plukov, veliteľov a náčelníkov tankových práporov a v rámci technických skupín tankových plukov slúžili ako technické pozorovateľne. Po zavedení transportérov OT - 62 / R2 a OT - 64 / R2 boli OT - 810 / R2 predisponované do zostavy druhohodnotných vševojskových divízií a delostrelectva. Koncom 70. rokov sa časť transportérov vyčlenila pre vševojskové divízie typu „b“ a zostatok bol uložený v skladoch nedotknuteľných zásob.

Od roku 1982 sa začalo s postupným vyradovaním OT - 810 / R2 z výzbroje ČSĽA. Likvidáciou vozidiel boli poverené vojenské opravárenské podniky v Šternberku a Prešove. Kním v prvej polovici 90. tých rokov 20. storočia v rámci Slovenska pribudlo miesto zničovania nadpočetnej výzbroje a techniky vo Vojenskom výskumnom priestore Lešť, kde bol v apríli 1994 zlikvidovaný posledný obrnený transportér OT - 810 / R2.

Pri spracovaní článku boli použité archívne dokumenty MNO - TTS z roku 1959, TAS z roku 1962, Sek. Min. z roku 1962, GŠ / OMS 1980 a GŠ / TAS z roku 1991.

ppil. v. v. Peter TUJZA
VHU

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Počet členov posádky	6
Max. hmotnosť	7600 kg
Max. hmotnosť prihovu	3800 kg
Dĺžka	5,71 m
Šírka	2,19 m
Výška	2,10 m
Svetlá výška	0,32 m
Max. uhol stúpania	43°
Max. bočný uhol	23°
Max. hĺbka brodu	0,7 m
Motor typ	T - 918 - 3
Max. rýchlosť na ceste	60 km / h
Akčný rádius	600 km
Výzbroj	1 x UGL vz. 59

Generálmajor Voitech Gejza DANIELOVIČ

Narodil sa 14. júla 1904 v Prešove v rodine remeselníka – hodinára Vojtecha Danielovitsa a Márie Danielovitsovej, rod. Makarovej. Po absolvovaní štyroch tried obcej školy v rokoch 1914 – 1920 študoval na štátnom gymnáziu v Prešove a v rokoch 1920 – 1924 absolvoval štúdium na učiteľskom ústave s vyučovacou rečou slovenskou a ruskou v Prešove, ktoré ukončil maturitou.

V rokoch 1924 – 1926 bol zamestnaný ako pracovník finančnej správy v Prešove. Na konci septembra 1926 ho zaradili do vojenskej činnosti služby ako vojenského akademika s určením na výchovu na dôstojníkov pechoty. V rokoch 1926 – 1928 absolvoval štúdium vo Vojenskej akadémii (VA) v Hraniciach na Morave. Tu mu vo februári 1927 opravili priezvisko z Danielovitsa na Danielovič. Po absolvovaní akadémie ho 29. júla 1928 vymenovali do hodnosti poručíka a zaradili ako veliteľ čaty III. práporu pešieho pluku 4 „Prokopa Holého“ v Josefove.

KARIÉRNÝ POSTUP

Po prvých praktických skúsenostiach dostal príležitosť prehĺbiť si odbornú kvalifikáciu ako frekvantant aplikačnej školy pre dôstojníkov pechoty Pechotného učilišťa v Milovicach od začiatku októbra 1928 do polovice júla 1929. Po absolvovaní pokračoval v službe v Josefove do začiatku októbra 1930, keď ho v rámci pešieho pluku ako veliteľ čaty prideliť do posádky v Hradci Králové. V tejto posádke potom pôsobil až do začiatku decembra 1934. Od začiatku marca do polovice apríla 1932 absolvoval pozorovateľský kurz pre dôstojníkov pri Vojenskom leteckom učilišti (VLU) v Prostějove. Dňa 1. októbra 1932 bol povýšený na nadporučíka pechoty. V tejto hodnosti potom od začiatku decembra 1934 do polovice júla 1937 bol frekvantantom Vysokej školy intendantkej (VŠI) v Prahe. Po jej absolvovaní ho premiestnili do intendantie veliteľstva 7. divízie v Olomouci ako intendantného dôstojníka pre náležitosti (služobné platy a príležitostné finančné náležitosti vojenských osôb) a odevné veci. 1. októbra 1937 ho povýšili do hodnosti

kapitána pechoty a dňom 1. júla 1938 preložili do skupiny dôstojníkov intendantstva. Od 24. septembra 1938 bol pridelený na veliteľstvo IV. zboru v Olomouci do skupiny náležitostí a materiálnej intendantie zboru a od 15. februára 1939 na veliteľstvo V. zboru v Tienčine do ubytovacej skupiny stavebného riaditeľstva zboru. Počas brannej pohotovosti štátu v r. 1938 bol pridelený intendantii Hranického pásma XIII.

INTENDANČNÁ SLUŽBA

Po vzniku Slovenského štátu ho prijali do slovenskej armády. 16. marca 1939 prideliť na II. (správny) odbor MNO v Bratislave a 1. mája ustanovili za jeho prednostu. Zároveň sa stal šéfom intendantnej služby armády. V rámci odboru mu podliehali tri oddelenia – intendantie, stavebnej služby a Vojenský ústredný cenzúrny ústav (VUCÚ). Správne odboru MNO po stránke intendantnej podliehali intendantie vyšších jednotiek, v druhej inštancii aj intendantie všetkých útvarov a ústavov armády. Po technickej stránke mu priamo podliehali proviantné sklady vyšších veliteľstiev v Bratislave, vo Zvolene a Poprade, ako aj Hlavný odevný a lôžkový sklad vo Vrútkach. Vo funkcii prednostu II. odboru ho 17. mája 1939 povýšili do hodnosti majora intendantie. V rámci reorganizácie slovenskej armády po jej účasti na ťažení proti Poľsku ho na konci októbra 1939 ustanovili za prednostu intendantie veliteľstva 2. divízie v Banskej Bystrici. V tejto funkcii pôsobil do konca septembra 1940. Od 1. októbra potom rovnakú funkciu vykonával na veliteľstve 1. divízie v Tienčine. Po vstupe Slovenskej republiky do vojny proti Sovietskemu zväzu sa v čase od 27. júna do 26. augusta 1941 ako prednost intendantie veliteľstva 1. divízie (Štefan) zúčastnil ťaženia na východnom fronte. Tam sa dočkal 1. júla povýšenia do hodnosti podplukovníka intendantie. Po návrate na Slovensko (27. augusta) vykonával funkciu prednostu intendantie veliteľstva divíziej oblasti 1 až do konca prvej polovice decembra 1941, keď odišiel na východný front s určením za prednostu intendantie veliteľstva Rýchlej divízie (Kriváň), zasadenej do pozickej obrany pri rieke Mius. Po návrate na Slovensko od začiatku poslednej dekády júla 1942 opäť slúžil v Tienčine ako prednost intendantie veliteľstva divíziej oblasti 1. Od 1. januára 1943 zastával aj post prednostu intendantie veliteľstva vedúcich zbraní. Jeho posledným pôsobiskom počas služby vo vtedajšej slovenskej armáde sa stala Banská Bystrica, pretože dňom 1. januára 1944 sa stal prednostom intendantie na veliteľstve pozemného vojska.

PROTIFAŠISTICKÝ ODBOJ

Po rozbití ČSR sa zapojil do ilegálneho protifašistického odboja, spolupracoval s odbojovou skupinou Obrana národa a Flóra. Pred vypuknutím Slovenského národného povstania ho ilegálne Vojenské ústredie poverilo zabezpečovaním príprav na ozbrojené vystúpenie v intendantných skladoch vo Vrútkach, Nemeckej a vo Zvolene, ako aj organizovaním vojenského materiálu do pripravených priestorov. Počas SNP pôsobil ako prednost intendantnej správy Veliteľstva čs. armády a Veliteľstva 1. čs. armády na Slovensku, ktorej podliehali intendantné správy taktických skupín. Dňa 1. októbra 1944 bol povýšený do hodnosti plukovníka intendantie. Po ústupe povstaleckých síl do hôr sa stal príslušníkom 1. čs. partizánskej brigády J. V. Stalina.

Ďalšia vojenská kariéra plukovníka int. Danieloviča bola spojená so službou v čs. armáde. Dňa 23. marca 1945 sa rozhodnutím SNR v Košiciach stal hlavným intendantom čs. armády na Slovensku, 12. júna sa stal prednostom intendantie Vojenskej oblasti 4 a 1. januára 1946 veliteľom tyla Vojenskej oblasti 4 (VO-4) v Bratislave. S účinnosťou od 1. októbra 1946 ho prezident republiky vymenoval do hodnosti generála intendantie (v septembri 1949 bola táto hodnosť premenovaná na brigádneho generála). V služobnom hodnotení zo začiatku novembra 1948, podľa ktorého sa ako veliteľ tylu Vojenskej oblasti 4 „osvedčil dobre“, sa v dopĺňajúcich údajoch objavilo konštatovanie veliteľ VO-4, že „nenášiel kladný pomer k ľudovodemokratickému zriadeniu“. Ako nevhovujúceho ho 1. mája 1948 poslali na dovolenku s čakaním a 1. novembra bol preložený do výslužby. Posledným dňom roka 1949 bol na základe rozkazu prezidenta republiky prevedený do skupiny dôstojníkov v zálohe v hodnosti brigádneho generála v zálohe bez nároku na vojenské odpočívne platy. Dňa 13. 4. 1950 mu bola odňatá vojenská hodnosť s odôvodnením, že jeho postojom a konaním neposkytuje záruku, že bude plne oddaný ľudovodemokratickému zriadeniu. Zároveň ho previedli do počtu mužstva ako vojaka v zálohe. V júli 1950 ho zatkli a v apríli 1952 nespravodlivo odsúdili na 12 rokov väzenia. Zomrel počas výkonu trestu vo väzenskej nemocnici na Pankráci 1. septembra 1955. O desať rokov neskôršie Najvyšší súd v Prahe rozsudok zrušil v plnom rozsahu. Čiastočne bol rehabilitovaný v rokoch 1968–69, plne rehabilitovaný v októbri 1991 v hodnosti generálmajor in memoriam.

doc. PhDr. Jozef BYSTRICKÝ CSC
Vojenský historický ústav

najmä v centrálnej časti, mozaika travnobylinných spoločenstiev, porastov krov a listnatých lešikov, ktoré vznikli postupným vývojom vegetácie na opustených a neobhospodarovných bývalých poľnohospodárskych pozemkoch. Časť oblasti je využívaná ako vojenský výcvikový priestor. S obmedzením vojenskej činnosti v niektorých častiach územia súvisí zarastanie bezlesea trnitými krovinnami, ktoré je nežiaduce, pretože práve otvorené plochy poskytujú priestor viacerým chráneným druhom rastlín a živočíchov.

Vo VO Boletice sú napr. veľmi významným fenoménom celé oblasti plochy bezlesea, ktoré vznikli a sú udržiavané vojenskou činnosťou. Tu hľadajú druhy typické skôr pre biotopy charakteru suchých lesostepí, ako je škvrnák lesný, penica vlašská, či strnádka lúčna.

Podobne je to aj s územiami európskeho významu: 10 území sa nachádza v existujúcich WVP a 5 v zrušených.

Tak ako na Slovensku, aj v Poľsku a v Česku sa vo vojenských územiach nachádzajú územia Natura 2000. Na porovnanie v tabuľke uvádzame výmery VO v r. 2007 (CEEweb 2008):

VEĽKÁ BRITÁNIA A NEMECKO

Vojenské obvody Veľkej Británie sú tiež veľmi zaujímavé z hľadiska biodiverzity. Až 62 % územia delostreleckej strelnice na AFV (Army Fighting Vehicle School) s celkovou výmerou cca 2994 ha je chránených v rámci rôznych území so špeciálnym vedeckým významom (Sites of Special Scientific Interest). Celkovo tu bolo zaznamenaných 344 lišajníkov, 162 machov a 39 pečeňoviek, ktoré zahŕňajú mnohé vzácne a chránené druhy. Jedna tretina populácie horčeka *Gentiana uliginosa* – ako jedného zo vzácných druhov rastlín Británie – sa nachádza na strelnici vedúšnych zbraní Pembrey Sands na západnom pobreží Británie, kde trénuje Royal Air Force. V demolačnom území výcvikového majetku

Vojenské obvody Európy – šanca pre prírodu?

Medzinárodná konferencia „Vojenské výcvikové priestory – šanca pre prírodu?“ sa uskutočnila na začiatku decembra 2008 pod gesciou Ministerstva obrany MR v Budapešti. Okrem Slovenska a Maďarska sa na nej zúčastnili zástupcovia rezortov obrany a mimovládnych organizácií z Poľska, Českej republiky, Rakúska, Nemecka, Litvy, Belgicka a Rumunska. Pozrime sa aj cez ich skúsenosti na to, aká je situácia v niektorých vojenských obvodoch v Európe.

Hodnota vojenských území pre biodiverzitu je v radoch odborníkov dobre známa. Práve to je dôvodom, prečo sa aj v našej časti Európy čoraz častejšie zaoberáme otázkou, ako zlaadiť vojenské využívanie území s ochranou prírody. Väčšina západoeurópskych štátov už má v tomto smere mnoho skúseností. V súčasnosti sa aj Slovensko zaraďuje medzi krajiny, ktoré majú záujem o prírodné hodnoty vojenských obvodov a ich dlhodobú a efektívnu ochranu.

VÝZNAM PRE BIODIVERZITU

Európska únia vytvorila na ochranu najhodnotnejších území členských krajín Európskej únie sústavu Natura 2000.

Mnohé z týchto území ležia aj vo vojenských obvodoch. Hlavným cieľom vyhlásenia Natura 2000 je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Sústavu NATURA 2000 tvoria 2 typy území: chránené vtáčie územia (Special Protection Areas, SPA) a územia európskeho významu (Special Areas of Conservation, SAC). Na Slovensku leží 10 zo 16 území európskeho významu vo Vojenskom výcvikovom priestore Záhorie.

Pozitívny vplyv vojenských aktivít pozorujeme napríklad v malom osídlení vojenských priestorov a obmedzenej hospodárskej činnosti človeka. Prírodu v týchto územiach ešte nezasiahla urbanizácia a nie sú dôsledkom rozsiahlej výstavby obytných alebo priemyselných zón.

ČESKÁ REPUBLIKA

V susednej Českej republike sa 3 vojenské územia prekrývajú s chránenými vtáčími územiami (CHVÚ): Boletice, Doupovské hory a Libavá. Na bývalých vojenských územiach sa nachádzajú tiež CHVÚ a to na Šumave a v území Česká Lipka-Doksecké pískovce a mokřady Doupovské hory sú jedným z významnejších území Českej republiky z hľadiska výskytu mnohých osobitne chránených a chránených druhov vtákov. Pre Doupovské hory je v súčasnosti najtypickejšia a to

armády v Swynnerton na západe krajiny v regióne West Midlands zase v jamách naplnených vodou nachádzajú podmienky pre život mliečny.

Senneleager v Nemecku, ktorý sa považuje za najvýznamnejšiu krajinu z hľadiska ekologického významu Severného Porýnska-Westfálska, poskytuje vhodné podmienky pre močiare, pieskové duny, vresoviská a prírodu blízke lesy. Nemecko má približne 600 vojenských výcvikových priestorov s výmerou 665 tisíc hektárov, lokalizovaných najmä na východe krajiny. Z nich je dnes využívaných 266, po ukončení studenej vojny ich bolo 312 vyradených. Z nich 57 percent je pod nejakým druhom oficiálnej ochrany – Natura 2000, národné parky.

LITVA

Ochrana vzácných druhov a biotopov v rámci ozbrojených síl sa zaoberajú aj veda z Litvy. Dobré tu funguje spolupráca s vedeckými a mimovládami inštitúciami pri príprave „prírodných“ programov starostlivosti vojenských výcvikových priestorov na ochranu vzácných druhov a biotopov na základe inventarizácie územia. Počas inventarizácie v Centrálnom výcvikovom priestore s výmerou 2000 ha bolo zaznamenaných 74 rastlinných a živočíšnych druhov, 1 spoločenstvo a 11 biotopov zaradených v Čerenej knihe Litvy, smernice o vtákoch a smernice o biotopoch.

Na základe vybraných kritérií (lokalita je odporúčaná pre sústavu Natura 2000, nachádzajú sa tu biotopy zahrnuté v smernici o biotopoch, sú tu početné populácie druhov zaradených do smernice o biotopoch a smernice o vtákoch, atď.) bolo vymedzených 10 území s prírodným významom, ktorých stav bol ďalej hodnotený z ekologického aspektu i z hľadiska vplyvu armády. Územia boli nasledovne kategorizované: 1) územie s využívaním nišadim prírodný systém, 2) územie využívané armádou nevýznamné pre prírodný systém, 3) územie využívané armádou výhodné (až nevyhnutné) pre prírodný systém. Na základe tohto rozdelenia boli následne navrhnuté opatrenia. Spolupráca pri ochrane prírody vo VO je vnímaná ako obojstranne prospešná.

ZÁVERY EKOLÓGOVA ARMÁDA

Je potrebné poukázať na to, že vojenské aktivity môžu byť prínosom pre ochranu prírody, lebo vo svojej podstate imitujú prirodzené vonkajšie požiare z bleskov počas búrok a iné faktory prostredia, ktoré dávajú priestor mnohým ches už chráneným živočíchom a rastlinám.

V prírode povrch bez vegetácie zarastá postupne trávou, kľmami, až sa z neho stane les. V krajine, kde sa tradične páso, bol takýto vývoj vegetácie blokovaný. Vrhovská a trávne porasty boli udržiavané v čívej krajine tradičnými formami poľnohospodárstva. Vo VVP sú však ponechané iba tak, začínajú postupne zarastať a menia sa na biologicky menej zaujímavý typ krajiny. Samozrejme, okrem tých častí pozemkov, kde vďaka výcviku vozidiel a chůu zo striel, imitujúcej prírodnú chesť a blesky, je postupný vývoj zmenený a ponechané aj také typy biotopov, ktoré už z chesnej krajiny postupne miznú. Toto potvrdzuje príklad z Fínska, kde inštitúcie ochrany prírody spolupracujú s vojakmi, ktorí počas výcviku odstraňujú vrcholky stromov, imitujú tak blesk a vytvárajú mŕtve drevo v dvoch rezerváciách. Zaujímavým príkladom je aj nemecká krajina Hessensko, kde bola časť Haderswaldu vo VVP Wildfleder vyhlásená za lokalitu Natura 2000. Spoločnými aktivitami na základe zmluvy medzi armádou Nemecka a úradmi životného prostredia zodpovednými za ochranu prírody zvyšujú biologickú diverzitu a zabezpečujú priaznivý stav biotopov. Za vykonávanie monitoringu, ktorý požaduje EÚ (čl. 17 smernice o biotopoch), platia inštitúcie ochrany prírody.

Na poukázanie spolupráce vo VVP na ochranu územia Natura 2000 môžu slúžiť projekty financované pomocou LIFE-Nature v celej Európe. Na Slovensku sa na vojenskom území doposiaľ realizovali dva projekty tohto typu. V roku 2008 sa úspešne skončil projekt „Obnova mokradí Záhorkej nížiny“. Druhým príkladom spolupráce zložiek rezortu obrany a civilných subjektov je projekt nazvaný „Obnova a manažment spoločenstiev pieskových dún vo vojenskom výcvikovom priestore Záhorie“ (Záhorie Sands) venovaný ochrane vzácných spoločenstiev pieskových dún. Od roku 2006 ho vo Vojenskom výcvikovom priestore Záhorie pri Senici realizujú spoločne VTSÚ, Štátna ochrana prírody SR a Bratislavské regionálne ochrannárske združenie, ukončenie je naplánované na rok 2011.

Adriana KUŠKOVÁ,

Ústav krajinné ekológie SAV

Katarína KLIMOVÁ,

Bratislavské regionálne ochrannárske združenie

Foto **archív Katarína KLIMOVÁ**

ZELENÉ ARMÁDY

Účasť na medzinárodnej konferencii Vojenské výcvikové priestory: Šanca pre prírodu? bola pre pracovníkov slovenského ministerstva obrany nielen bohatou prezentáciou skúseností iných krajín, ale najmä výzvou. Ostatné krajiny nás v spojení armády s ochranou prírody trochu predbehli.

Ochrana sa usilujú o úzku spoluprácu s MO SR a OS SR. Ľady sa pohli na oboch stranách – rezort je k snažiam o ochranu vzácných druhov, ktoré žijú v takmer nedotknutej prírode vojenských obvodov, otvorení a sámi vyvíja činnosť na zlepšenie ochrany týchto území. Bola vytvorená medzirezortná pracovná skupina, zložená z odborníkov ministerstva obrany, životného prostredia a štátnej ochrany prírody. Vojáci chápu, že sú zodpovední nielen za obranu, ale aj prírodu vo svojich priestoroch a berú túto zodpovednosť vážne.

Základom úspešnej spolupráce je harmonizácia činností s ohľadom na to, že armáda stojí pri využití svojich území na prvom mieste. Na druhej strane, rezort obrany je pripravený spolupracovať a chce chrániť vzácné prírodné hodnoty, nachádzajúce sa v týchto priestoroch. Tu sa záujmy oboch strán stretávajú. Jedno z výnštien konferencie je takéto: Skúsenosti sú ušade rovnaké – keď odíde armáda, nadvláda prírody sa končí. Nielen na Slovensku, ale aj v okolitých krajinách boli ochránari neraz svedkami toho, ako sa územia, ktoré armáda opustila, zmenili. Po vydaní prírody napospas zvyčajnému lesníckemu a poľnohospodárskemu využitiu už nie je možné udržať vojenské výcvikové priestory bez dotyku urbanizácie, ktorá premení divokú prírodu na tradičný pohľad, ako ho poznáme: regulované toky riek, monokultúry rastúce na poliach a lukách, v horšom prípade betónové haly priemyselného parku, prípadne čierne skládky na voľne dostupnom území. Napríklad vojaci Maďarska podľa ich vlastných slov vedia a chcú a rešpektujú vzácné prírodné hodnoty na základe vopred dohodnutých pravidiel, ktoré zohľadňujú plnenie ich úloh. Výcvikové plány je možné upraviť a prispôbiť tak, aby boli rastlinné a živočíšne druhy čo najmenej vyrušované v obdobiach kŕmienia, prípadne uvádzania mladých. Príroda si vie sama na vojenskú činnosť a jej dôsledky, ako je napríklad hluk, vo veľkej miere zvyknúť a akceptovať ich.

Armáda si, samozrejme, nemôže držať rozsiahle územia, ak ich nepotrebuje. Vtedy je veľmi dôležité, kto sa stane ďalším vlastníkom krajiny. Šanca pre prírodu zostáva zachovaná, ak tieto územia zostanú vo vlastníctve štátu ako národné parky alebo sú deklarované ako národné prírodné bohatstvo.

Michal FARŠÁKOVÁ

DARFÜRSKA KRÍZA

Vznik sil EUFOR je súčasťou celkovej reakcie medzinárodného spoločenstva na darfúrsku krízu, ktorá prerástla do susedného Čadu a SAR. Ešte v septembri 2007 Európska únia schválila koncept Krízového manažmentu pre prebiehajúcu sa humanitárnu krízu v Čade spojenú s ozbrojenými útokmi skupín rebelov ohrozujúcich bezpečnosť civilného obyvateľstva.

Uznesenie OSN zo septembra 2007 „odobril“ začatie misie v SAR a v Čade, menovite misie MINURCAT a splnomocnilo EÚ na rozmiestnenie vojsk v týchto krajinách na obdobie jedného roka od vyhlásenia počiatočných operačných spôsobilostí. Rada Európy prijala a schválila spoločnú akciu na spustenie vojenskej operácie v Čade a Stredoafrickej republike. Do funkcie operačného veliteľa menovala Írskeho generálporučíka Patricka Nasha a brigádneho generála Jean-Philippe Ganasou z Francúzska do funkcie veliteľa sil. V marci roku 2008 sa

Vojenská operácia Európskej únie

Operačné veliteľstvo Európskej únie v Mont Valérien je 270 km vzdialené od veliteľstva v Bruseli, kolesa prijímajú politicko-strategické rozhodnutia. Je vzdialené 4300 km od dvoch krajín nachádzajúcich sa v priestore operácie Čadu a Stredoafrickej republiky.

Je dôležité zdôrazniť geografické rozmery operácie EUFOR. Veliteľstvo sil (FHQ) je dislokované v priestore operácie v Abeche, ktoré je viac ako 2 000 km vzdialené od prístavu v Kamerune, kde sa nachádza hlavný prístav pre zásobovanie materiálom (SPOD). Operačný priestor je asi 800 km dlhý a 250 km široký. Abeche je regionálnym centrom oblasti Quaddai a je vzdialené 800 km od hlavného mesta N'Djamény, kde je záložné veliteľstvo sil (rear FHQ) dislokované. Základným poslaním tohto veliteľstva je zabezpečovať spoluprácu a súčinnosť s hlavnými zainteresovanými organizáciami vrátane Bezpečnostnej agentúry v Čade, ktorá bola vytvorená špeciálne na tento účel. Koordinuje logistickú podporu sil s cieľom zabezpečenia a udržiavania operácií v operačnom priestore.

Operačný priestor má tri rôzne geografické vlastnosti. V severnom regióne pri Iríbe a severozápade od Abeche má terén prevažne púštny charakter. E Quaddai a Dar Sila región sa vyznačuje kopcami a náhornými planinami. Keď pokračujeme ďalej na juh do Čadského regiónu Salamat a do Stredoafrickej Nílu, stretávame sa najmä s planinami a púšťou.

PROBLÉMY S UTEČENCAMI

Klimatické podmienky v priestore operácie sú úplne odlišné od podmienok v Európe. V krajine sú iba dve spevnené štartovacieprístavové dráhy, jedna v hlavnom meste a druhá v Abeche. Ostatné letiskové dráhy sú nespevnené. Železničná preprava absentuje. Pozemnú prepravnú sieť tvoria nespevnené cesty, keď nerátame 400 km spevnených

ciest. Napriek tomu, že Čad ťaží ropu, v krajine je menej ako 12 čerpadlých staníc. Cesta konvojov sa tu ráta v dňoch, a nie v hodinách. Cestovanie počas obdobia dažďov v nízko položených regiónoch sa mení na plavbu člnmi. Najväčší problém Čadu a Stredoafrickej republiky (SAR) súvisí s utečencami (refugees) a miestnymi utečencami (internally displaced persons – IDPs). Problémy s utečencami sú následkom regionálnej nestability na území Čadu, ako aj susedného Sudánu a SAR. V roku 2003 preniklo asi 230 000 sudánskych utečencov cez čadské hranice a približne 15 000 cez hranice SAR. V minulom roku to bolo 400 000 utečencov a 180 000 IDP. Kým utečenci pokrývajú hlavne severnú časť Čadu, IDP sú sústredení najmä v strednej oblasti a na juhu.

Pozoruhodný je plán Organizácie Spojených národov, ktorý stanovuje zásady manažmentu utečeneckých táborov. Hlavným úsilím operácie EUFOR Tchad/RCA je vytvorenie stabilného a bezpečného prostredia v okolí IDP a utečeneckých táborov. Čadská vláda v súčasnosti musí riešiť viaceré problémy. Medzi ne patria vnútorné mocenské boje, nestabilita v darfúrskej oblasti v Sudáne a následné dopady rebelných konfliktov v Čade (SAR) v Sudáne, migrácia obyvateľstva z dôvodu nedostatku potravín.

V Sudáne sa nachádzajú dve hlavné skupiny rebelov. V januári 2008 v N'Djaméne po počiatočných úspechoch rebeli nedokázali vedorovať čadským vedomým silám a jednotky prezidenta Debyho vo februári minulého roka prevzali iniciatívu. Zničené alebo vážne poškodené boli viaceré verejné budovy vrátane budovy Národného zhromaždenia, Justičného paláca, Čadskej národnej rádiovkej stanice a bánk, ako aj hlavné trhoviskomesta. Sprievodným znakom bolo masové drancovanie. Prezident Deby úspešne vyhnal rebelov z hlavného mesta. Táto konfrontácia donútila príslušníkov OSN a množstvo Čadčanov prekročiť most Chari do Kamerunu. Zmluvné práce EUFOR boli zastavené.

začína 12-mesačné obdobie mandátu OSN pre EUFOR Tchad/RCA. Na úrovni OHQ vo Francúzsku sa do operácie zapája 22 národov a 18 národov poskytuje svoje jednotky a prostriedky v priestore operácie v Afrike.

Hlavným poslaním EUFOR je prispieť k zabezpečeniu stabilného a bezpečného prostredia v operačnom priestore. Prispieva k ochrane civilného obyvateľstva, uľahčuje dodávky pomoci a zabezpečuje voľný pohyb humanitárnych pracovníkov. Pomáha pri návrate IDP.

JEDNOTKY OSOBITNÉHO URČENIA

Vojenské jednotky v Čade sú rozmiestnené na úrovni praporov v troch sektoroch. V severnom sektore je poľský prapor (s chorvátskou jednotkou). V centrálnom sektore je francúzsky prapor (so slovenskou jednotkou). V južnom sektore je írsky prapor (s holandskou rotou). Okrem toho jednotky osobitného určenia sú rozmiestnené v operačnom priestore.

Francúzsko a Taliansko zabezpečujú ROLE 2 polné nemocnice. V SAR túto úlohu zabezpečuje Francúzsko.

Operácia dosiahla plnú operačnú efektívnosť. Operačná prítomnosť je častejšie viditeľná v širokej oblasti priestoru. Frekvencia incidentov v operačnom priestore je relatívne vysoká, väčšina z nich súvisí s problémami v rodinách, v rámci kmeňov alebo spornými medzi kmeňmi, ktoré nespovedne vedú k zabíjaniu. Vážnou udalosťou, ktorá priťahla pozornosť verejnosti, bola vražda vedúceho britskej organizácie Zachráňte deti v Čade. Následkom nedávnych útokov rebelov bdi významné vojenské sily sústredené na miestach bojov.

Mandát operácie nedovoľuje vstup ozbrojených jednotiek do táborov, preto CIMIC jednotky situáciu pozorujú. Udržiavanie úzkej spolupráce s ostatnými prítomnými účastníkmi v operačnom priestore je v súčasnosti dôležitou prácou v operácii. Všetky operačné aktivity slúžia na získanie

lepší informovanosti o situácii. Štáty OHQ a FHQ sú vyslané v oblasti rodovej problematiky (vrátane štandardov správania a implementácie uznesenia Bezpečnostnej rady OSN č. 1325).

Operačný veliteľ podáva hlásenie predsedníctvu Podporného a bezpečnostného výboru cestou predsedníctva Vojenského výboru EÚ. Dve centrá riadenia operácií (OHQ a FHQ) zabezpečujú denný chod operácie. V širšom ponímaní s operáciou spolupracujú štáty poskytujúce vojenské jednotky, štátne orgány Čadu, DPKO, mimovládne organizácie, medzinárodné organizácie a MINURCAT. Strategické hodnotenie oblasti strednej Afriky je výnimočne ovplyvnené rozsahom niekoľkých menších konfliktov, ktoré sa často sice odohrávajú na rôznych úrovniach v rôznom rozsahu, ale zväčša súvisia. Krajiny v tomto regióne patria k najchudobnejším, k najmenej rozvinutým, s vysokou mierou korupcie. Je to oblasť so zmiššanými etnickými, kmeňovými, náboženskými a kultúrnymi rozdielmi, ktoré sa stretávajú v dŕsnom podnebí a v životnom prostredí bez pevných hraníc. V oblasti sa nachádza niekoľko aktívnych rebelantských hnutí, ktoré podnecujú cezhraničné boje medzi krajinami, kde sú tieto skupiny rozmiestnené.

MEDZINÁRODNÁ POMOC

V centrálnej Afrike prebieha niekoľko medzinárodných bezpečnostných operácií, ktoré ovplyvňujú situáciu a EUFOR musí s nimi spolupracovať. Účink pôsobenia EUFOR je značný. Misia sa stala bojochopnou v operačnom priestore. V oblasti vytvorenia stabilného a bezpečného prostredia bol dosiahnutý výnimočný a hmatateľný pokrok, v ktorom medzinárodné organizácie môžu účinne pracovať a boli vytvorené podmienky na rozmiestnenie jednotiek MINURCAT.

Po uplynutí polovice mandátu, operácia EUFOR Tchad/RCA vstúpila do náročného obdobia, keď sa rebelantské aktivity zintenzívňujú. Táto predpokladaná zvýšená aktivita bude mať vplyv na bezpečnostnú situáciu a bude vyžadovať rozhodný postoj a zvýšenú hliadkovú aktivitu zo strany EUFOR. Toto obdobie sa zhoduje aj s obdobím plánovania následných síl, ktoré majú byť na mieste do konca súčasného mandátu. V súčasnosti sa potvrdzuje, že pravdepodobne následné jednotky budú „modré baret“ pod záštitou OSN. Tieto jednotky budú musieť udržať takú bezpečnostnú spôsobilosť (vrátane nevyhnutného množstva manévrovacích a mŕtvých prostriedkov), aby naďalej mohli mať vplyv na bezpečnosť prostredia.

Stratégia stiahnutia jednotiek EUFOR Tchad/RCA je založená na včasnom príchode následných jednotiek. Súčasná operácia bude musieť byť doplnená množstvom iných aktivít, ktorých cieľom bude pomáhať vystriedaniu jednotiek.

Za posledných šesť mesiacov EUFOR pomáhal príchodu humanitárnej pomoci a podporoval prebiehajúce rozmiestnenie jednotiek MINURCAT. Podľa humanitárnych pracovníkov, utečencov a IDP, vojenská operácia prispela k stabilizácii východného Čadu a severnej Stredoafrickej republiky. Prítomnosť EUFORu pomohla znížiť napätie v širšom regióne. Aby sa zabránilo vzniku bezpečnostného vákuu po skončení mandátu EUFOR, budú musieť prevziať operáciu jednotky OSN, tak ako rozhodla jej Bezpečnostná rada. Tá svojím jednohlasne prijatým rozhodnutím č. 1834 (2008) vyjadrila zámer poveriť Vojenskú zložku Organizácie Spojených národov, aby prevzala Vojenskú operáciu Európskej únie v Stredoafrickej republike a v Čade (EUFOR) po skončení mandátu dňa 15. marca 2009.

generálmajor Bogusław PACEK, PhD.
zástupca veliteľa operácie EUFOR

V mene Svätej Barbory

Pri príležitosti sviatku Svätej Barbory boli v Sieni cti a slávy v Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši do cedu delostreleckého prijatí noví delostrelci. Cech delostrelcov na akademickej pôde vystavuje svojim učiom glejd už niekoľko rokov. „V mene Svätej Barbory ťa prijímam do cedu delostreleckého“ – takto pasoval učiovplk. Ing. Ivan Majchút, PhD., starší delostrelca AOS za asistencie ďalšieho staršieho delostrelca kpt. Ing. Jána Lešňanského. Pokiaľnútím k delu a zložením slubu sa novými delostrelcami v AOS stali: por. Martin Staško, por. Matúš Demčok, por. Kornel Kárik, por. Dagmara Dekanová, por. Ivan Kostlínik, por. Ladislav Rabas, por. Peter Polduhák, por. Ján Hudák, por. Matúš Glinda, por. Veronika Tóthová, por. Ľubor Luky, por. Štefan Onder a por. Roman Lukčo.

Rytiersky kríž delostrelcov udelili rmtm. Petrovi Bezoužkovi.

História cedu delostreleckých siaha do roku 1249, keď vynášali strelný prach, zostrojili sa jednoduché železné rúry na drevených podstavcoch a z nich sa začalo strieľať kameňmi alebo kusmi železa. Neskôr prišla éra delových guľí, pohyblivých podvozkov a Hlavní z kúpného železa. Cech delostrelecký vznikol v 16. storočí a napriek technickému vývoju delostrelci zostali verní svojej patrónke Svätej Barbore a stále sa vracajú k svojej „cechovej zástave“.

Text a foto (hg)

Čínski dôstojníci v AOS

Akadémii ozbrojených síl (AOS) v Liptovskom Mikuláši navštívila 9. decembra 2008 delegácia vysokých dôstojníkov Čínskej ľudovej armády. Viedol ju genmjr. Yu Daqing, zástupca vedúceho sekcie personálnej politiky Ministerstva obrany Čínskej ľudovej republiky. 27-člennú skupinu dôstojníkov, ktorí zastupovali provincie Lanzhou, Nanjing, Beijing, Guangzhou, Chengdu a Shenyang sprevádzal prídelnec obrany Číny v Slovenskej republike starší plk. Chuangjun Sui. V AOS v Liptovskom Mikuláši sa oboznámili so štruktúrou a poslaním školy a prezreli si pracovisko so simuláčnými technológiami. Na akademickej pôde sprevádzali delegáciu čínskych dôstojníkov rektor AOS brig. gen. doc. Ing. Miroslav Kelemen, PhD. a prorektor pre vedu plk. gšt. doc. Ing. Pavel Nečas, PhD. Návšteva čínskych dôstojníkov sa uskutočnila v rámci „Misie dobrej vôle“. Organizuje sa každoročne a zahŕňa návštevu ďalších 3-4 európskych krajín. V rámci návštevy v Slovenskej republike navštívili aj 12. mechanizovaný prápor v Nitre. Prezreli si aj Múzeum SNP, Barskú Bystricu a pamätihodnosť Bratislava.

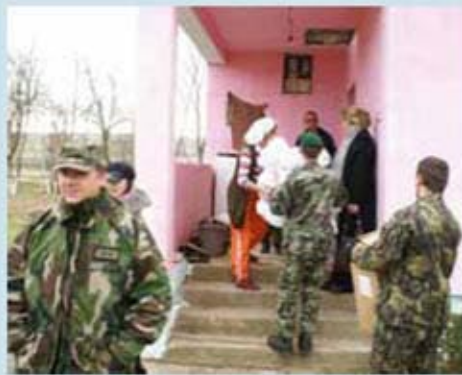
Text a foto **Alena HARAGOVÁ**

Pomoc Kosovu

Slovenskí príslušníci Veliteľstva mnohonárodného zoskupenia síl Stred (MNTFC) pomohli najchudobnejším občanom Kosova. Pre rodiny kosovských Srbov, Albáncov, Rómov, Aškalov zorganizovali vo svojich rodných zberku ošatenia, ktorú odovzdali rodným v núdzi. Iniciátormi tohto šlachetného gesta boli pplk. Martin Stoklasa, npor. Michal Ráža, kpt. Martin Sokoli, kpt. Ondrej Kazík a ich rodní príslušníci. Cieľom tejto pomoci bolo zlepšiť situáciu najmä v priestore zodpovednosti 13. kontingentu KFOR a zviditeľniť úsilie slovenských vojakov o stabilizáciu situácie a zlepšenie životných podmienok miestneho obyvateľstva. Táto aktivita bola príspevkom do projektu civilno-vojenskej spolupráce (CIMIC) v KFOR. Hlavným poskytovateľom pomoci miestnemu obyvateľstvu sú fínske ozbrojené sily, ktoré disponujú sumou 400 000 € ročne, vyčlenených z rozpočtu Ministerstva zahraničných vecí Fínskej republiky na podporu rozvoja infraštruktúry, malého podnikania a zlepšenia podmienok najmä v oblasti školstva a zdravotníctva.

npor. **MICHAL RÁŽA**
Foto autor

Radošinci s mierotvorcami

V pondelok 15. decembra sa uskutočnilo už siedme predmianočné predstavenie Radošinského národného divadla pre slovenských príslušníkov operácií medzinárodného krízového manažmentu. Prvý raz sa tradične stretnutie umelcov a vojakov konalo na pôde Klubu MO SR.

„Stalo sa dobrou tradíciou, že sa pred Mianocami stretávajú v Bratislave vojaci, ktorí v priebehu roka úspešne reprezentujú ozbrojené sily, rezort obrany aj náš štát vo vojenských operáciách. Ste tu aj dnes, z Bratislavy, Žiliny, Martina či z východného Slovenska, aby sme si uctili vašu prácu a prácu vašich kolegov,“ povedal minister obrany Jaroslav Baška po tom, ako z filmového plátna zazneli pozdravy veliteľov slovenských jednotiek z Afganistanu, Cypru či z Balkánu. Minister J. Baška ocenil spoluprácu Radošinského národného divadla s rezortom obrany. Stanislav Štepkovi, jeho zakladateľovi a umeleckému vedúcemu, udelil k 45-tému výročiu vzniku divadla Ďakový list ministra obrany. Okrem oficiálneho podakovania Stanislav Štepkovi s humorom seba vlastným dodal: „Ako nadporučík v zálohe som dojatý a aj preto budeme dnes hrať pre vojakov ostrošesť, ba niekedy dvíhať aj ostosedem.“ Nasledovalo predstavenie „To najlepšie z RND“, ktoré bolo výberom z najúspešnejších scénok tohto skvelého 45-ročného umeleckého súboru.

Minister obrany Jaroslav Baška pred začiatkom predstavenia oficiálne vyhlásil 12. ročník ankety Vojenský čin roka.

Prvot VITKO, Foto Vladislav VAVRINEC

Protokol v praxi (36) Smútočná udalosť

V posledných rokoch sa menia formy spoločenského správania v každej oblasti. Menia sa aj smútočné zvyklosti a obyčaje.

Práve v tomto jednom z najťažších období úseku života je veľmi dôležité dodržiavať ohľaduplnosť voči pozostalým. Ak nemáme v našom šatníku vhodné oblečenie a nemôžeme si dovoliť zakúpiť ho, radšej si vhodný odev požičiame. Profesionálni vojaci prichádzajú na pohreb s bielou košielou a s čiernou páskou na rukáve.

Umrlé oznámenia zasielame všetkým pozostalým, príbuzným, priateľom a známym. Rôznomu prejavu sústasti sa považuje za ospravedlnenie, že pisateľ sa nemôže zúčastniť na smútočnom obrade. Sústastné listy by nemali obsahovať iné oznámenia, ktoré nesúvisia so smutnou udalosťou. Dôležité je, aby v kondolenčných listoch neboli zbytočné slová alebo prehnaný pátos, čo pôsobí falošne a prijímateľ je skôr na priťaž než na útechu. Kondolenčné listy treba napísať čo najskôr po správe o úmrtí.

Vence a kvety by mal poslať alebo prinášať na obrad každý, kto sa osobne stretol so zomrelým alebo jeho rodinou. Posielania venčov alebo kvetov priamo do domu smútku sa treba vyvarovať, znamená to pre príslušníkov rodiny jednu starosť navyše, pretože sa musia postarať, ako ich prepraviť na cintorín.

Na pohrebe sa nesprávame hlučne a tlmíme prejavy radosti, aj keď sme sa po dlhom čase stretli so starými známymi. Pozostalým kondolujeme stiskom ruky bez zbytočných fráz. Pred rakvou páni snímajú čapky, pri kladení kvetov k ruke zdramíme drobným úklonom.

Pri organizovaní vojenského pohrebu vopred dohodneme so smútiacou rodinou formu smútočnej udalosti. Pri výnimčných smútočných udalostiach organizujeme pred klasickým pohrebom spoločnú smútočnú rozlúčku zvyčajne v mieste pracovného zaradenia zomrelého.

kap. Ing. Miloš ARNOLD
oddelenie protokolu KaMO

Minister obrany SR Jaroslav Baška vyhlásil

Vojenský čin roka 2008

Návrhy na ocenenie možno predkladať v troch kategóriách:

ZÁCHRANA ŽIVOTA

ocenenie za obetavosť pri záchrane ľudských životov

POMOC VEREJNOSTI

ocenenie za zásah pri likvidácii následkov prírodných katastrof a priemyselných havárií

PRIATEL ARMÁDY

ocenenie civilnej osobe, ktorá prispela k budovaniu pozitívneho imidžu rezortu obrany

Desať vyžrebovaných navrhovateľov získa po dve voľné vstupenky na slávnostný galaprogram.

Uzávierka návrhov: 20. 2. 2009

Návrhy na nominácie spolu s krátkym odôvodnením môžete zasielať

elektronicky na adresu: cinrok@mod.gov.sk

poštou na adresu: **Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava.**

Skúška ohňom

Náma ha, pot a nakoniec spokojnosť s výborným výsledkom. Takto prežívali medzinárodnú vojenskú súťaž MILITARY SKILLS COMPETITION slovenskí vojáci, príslušníci medzinárodnej misie UNFICYP na Cypre. Súťaž zameraná na overenie psychických a fyzických síl, odolnosti a zručností sa konala na sklónku minulého roka na veliteľstve misie UNFICYP v Nikózií. Príslušníci slovenského kontingentu obsadili na prestížnej súťaži štvrté miesto, čo je za posledné roky najlepší výsledok nášho tímu.

Tím SLOVCON reprezentovali kapitán Ján Marejka, nadporučík Pavol Kuvík, poručík Peter Novanský, rotmajster Radoslav Čuj, čatár Milan Bertalan, slobodník Marek Čorba a vojak Pavol Bemár. Čisto mužskú zostavu zamiešala v slovenskom tíme vojačka Veronika Bajrovská. Slováci sa v súboji desiatich družstiev siedmich národností rozhodne nestarali. Odvážne sa postavili zoči voči silnej konkurencii tímov z Veľkej Británie, Argentíny, Maďarska a ďalších štyroch národnostne zmiešaných družstiev.

MIX DISCIPLÍN

Súťaž odštartovala v nočnej hmle pred svitáním. Vojaci sa presúvali zrýchleným tempom päť kilometrov, pričom niesli 13 kg výstroja a osobnú zbraň. Počas presunu museli tlačiť vozidlo pick-up na vzdialenosť 200 m a preniesť veľkometrážnu drevenú kladu do vzdialenosti 800 m. Po krátkej prestávke nasledovalo sedem vedo-

mostne náročných disciplín, ako Command Tasks – riešenie logickej úlohy, Map Reading – topografia a GPS systém, Driving Skills – testovanie zručností vo vedení motorového vozidla v teréne s prekážkami, Shooting – streba z ručných zbraní. Druhou časťou tejto disciplíny bola tzv. zborná zbraň troch rôznych typov – anglický SA 80 A2, maďarský AK - 47 a argentínsky FAL 7,62 mm so zaviazanými očami, časový limit na splnenie tejto úlohy bol 15 minút, a napriek tomu, že slovenský tím nemal svoj SA 58 zahnutý do tejto disciplíny, bol jeho výsledný čas pod 5 minút.

Pokračovaním súťaže bola disciplína Incident Reaction, kde sa tím musel popasovať so zmesou niekoľkých imitovaných incidentov a narušením nárazníkovej zóny vo veľmi krátkom časovom horizonte a na malom priestore. Disciplína Patrol and Observation bola previerkou postrehu, s úlohou spoznať a zapamätať si niektoré dôležité znaky incidentov a zároveň skúškou rozpoznáť výstroj jednotiek opozíčných síl na Cypre. Záverečnou a najťažšou z pohľadu diváka bola disciplína Obstacle Course, prekážková dráha, kde musel tím okrem náročnej trate (prekonanie prekážkovej steny vysokej 3,6 metra) kolektívnu spoluprácu niesť 20-kilogramovú záťaž a 10-kilogramovú debnu s nábojmi.

NABUDÚCE BUDEME EŠTE LEPŠÍ

Kapitán slovenského družstva kapitán Marejka opísal najhorúcejšie chvíle slovenského tímu: „Najťažšie okamihy sme prežívali počas vytrvalostných skúšok. Či už to bol

prvý zrýchlený presun, alebo najmä posledná skúška ohňom, čiže prekážková dráha, kde všetci museli siahnúť na dno svojich síl, ak nie ešte hlbšie, čo sa podarilo aj vďaka skvelému „hecovaniu“ ostatných príslušníkov kontingentu. Nemôžem nespomenúť výkon našej Veroniky, ktorá zabojovala nad očakávanie. Celá súťaž bola veľkou výzvou a skúškou odolnosti pre všetkých súťažiacich silnejšieho pohlavia, nieto ešte pre krehké žiňa odeté do maskáčov so záťažou na chrbte. Napriek tomu, že celý tím sa na súťaž pripravoval iba necelý mesiac, k úspechu dopomohol predovšetkým tímový duch a spoločná túžba po dobrom výsledku. Aj napriek tomu, že celý tím sa popasoval so všetkými disciplínami na jednotku, nebol schopný zvrátiť nepriaznivú prevahu a neobjektívnosť britských a argentínskych rozhodcov a môžeme s čistým svedomím povedať, že o jedno miesto lepšia prierečka by bola pre naše družstvo zaslužená, pretože 10-bodový odstup za tretím argentínskym tímom, znamenal v bodovacom systéme rozdiel jedného bodu. Azda nabudúce.”

Text a foto **npor. Pavol KUVÍK**

Plukovník ako dobrovoľník

Dôstojníci a profesionálni vojaci z viacerých štátov Aliancie pracujú po odchode do zálohy pre svoju krajinu ako dobrovoľníci. Jedným z nich je Francúz Henri Klus, plukovník v zálohe. Vlní od začiatku októbra do konca roka učil francúzštinu na Jazykovom inštitúte ministerstva obrany.

„Na Slovensko som prišiel prvý raz ešte ako dôstojník v aktívnej službe v roku 1995,“ spomenul žoviálny Francúz, ktorý s našim rezortom spolupracoval tri roky ako technický expert. Predtým ako kapitán velil delostreleckej jednotke, ako major bol v prieskumníkov a v podplukovníckej hodnosti velil práporu špeciálnej jednotky výsadkárov. V rokoch 1988 až 1992 pôsobil už v Českej republike ako pridelenec obrany pre pozemné vojsko. „Bolo síce vtipné, ako sa nemalo českých aj slovenských vysokopostavených dôstojníkov zmenilo za pár mesiacov z nepriateľsky naladených oponentov na celku ústretových partnerov, ale minulosť stedy musela ísť bokom. Oveľa dôležitejšia bola perspektíva našich vzťahov,“ s úsmevom spomenul Henri Klus. No anafidokosa vnáňch realitách vyznal siac ako dobre, po trojročnom pôsobení na generálnom štábe v Paríži ho vyslali na Slovensko.

„Pracoval som v oblasti technickej pomoci mladej Armády Slovenskej republiky. Boli to tvorivé tri roky, pričom najintenzívnejšie som spolupracoval s generálporučíkom Leopoldom Bilákom. No a keď som v roku 1998 odchádzal do zálohy, vedúci služobného úradu generálmajor Ján Repaský ma priateľsky poprosil, či by som ešte rok na Slovensku neostal. Mali sme veľmi dobrý vzťah, v Bratislave som sa cítil dobre, takže som prijal jeho ponuku viesť kurzy francúzštiny.“ Porokú však Henrimu Klusovi dali z domu vedieť, že jeho aktivita je síce fajn, ale bôd by lepšie, keby ju postavil na oficiálnu bázu. Ako? Vysvetlil: „Vo Francúzsku existuje civilná organizácia AGIR, ktorá združuje expertov v dôchodkovom veku. Inžinierov, právnikov, lekárov... Spolupracuje aj s našim generálnym štáбом a ďalšími štátnymi inštitúciami. Ak niektorá krajina potrebuje v niektorej oblasti pomoc odborníkov a požiada o to francúzsky štát, jednou z možností je využiť databázu AGIR. Ja som v nej zaregistrovaný ako učiteľ francúzštiny pre vojakov.“

Plk. Klus už učil šesťkrát v Malajzii. Pôsoobil na vojenských akadémiách v Záhrebe či v Skopje. Viedl kurzy jazyka pre dôstojníkov aj poddôstojníkov v Ghane. „Hod ste na dôchodku, potrebujete byť ešte užitoční, inak upadnete do pasivity – a to by bolo veľmi zlé. Moja činnosť ma teší o to viac, že pôsobím stále vo vojenskom prostredí, ktoré je mojim životom...“ povedal o svojej hlavnej motivácii. Experti AGIR totiž nedostávajú za svoju prácu mzdu. AGIR im prepláť len cestovné a uhradiť nevelké vreckové a hostiteľská strana im zabezpečí ubytovanie a stravu počas pracovnej činnosti, ale inak žijú len zo svojich peňazí. A aj keď si so sebou zoberú manželku, náklady jej hradia zo svojho. „Celý život som pracoval v prospech Francúzska a teší ma, že v tom môjém pokračovať,“ neumelo dodal hrdý plukovník.

„Na Slovensko som prišiel po desiatich rokoch veľmi rád, pretože som sa tešil aj na starých priateľov. Stretol som sa u vás s obdivuhodným pokrdkom. Mestá opiekli, ľudia sú milí. No a čo sa týka mojej práce – vojenská študenti sú v jazykovom

vedelávaní oveľa cieľavedomejši. Teším sa a želám vám všetko najlepšie. Možno sa ešte uvidíme...“

Kurzy francúzskeho jazyka za posledných päť rokov absolvovalo v rámci Jazykového inštitútu ministerstva obrany 150 vojakov a zamestnancov. Podľa Márie Duhárovej, ktorá za ne zodpovedá, patrí veľké poďakovanie veľvyslanectvu Francúzska na Slovensku, Úradu vojenského pridelenca a bratislavskému Francúzskemu inštitútu. Vďaka nim lektori a frekvenci kurzov môžu bezodplatne získať knihy, časopisy či výučbové DVD. Aj pobyt lektora plk. v. z. Henricha Klusa bol výsledkom tejto ústretovej spolupráce.

Pavol VITKO
Foto **Peter DOVINA**

inej organizačnej zložky, súhlas s preložením musí uviesť aj príslušný predstavený organizačnej zložky, do pôsobnosti ktorého ponúknuté štátnozamestnanecké miesto patrí. V prípade, že ide o trvalé preloženie do iného služobného úradu, štátny zamestnanec doručí v lehote, ktorú mu stanoví osobný úrad, vyjadrenie vedúceho služobného úradu, do ktorého sa štátny zamestnanec trvale preloží.

Predstavený organizačnej zložky zabezpečí doručenie záznamov o personálnych pohovoroch osobnému úradu spolu s návrhom na začatie konania vo veci skončenia štátnozamestnaneckého pomeru. Štátnozamestnanecké miesta, ktoré aj po ponukovom konaní v organizačnom útvarе zostanú voľné, predstavený organizačnej zložky oznámi osobnému úradu na ďalšie ponukové konanie.

Ak sa zruší organizačný útvar, ktorý riadi štátny zamestnanec ako predstavený, vedúci služobného úradu odvolá predstaveného podľa § 31 ods. 1 písm. a) zákona o štátnej službe. S odvolaným predstaveným

Organizačné zmeny prinášajú zmeny II.

V nadväznosti na plnenie uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 856/2006 k návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2007 až 2009 rozhodol minister obrany o znížení stavu zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme, štátnych zamestnancov a profesionálnych vojakov minimálne o 20 % oproti súčasne schváleným tabulkovým počtom. Na zabezpečenie personálnych opatrení určil v súvislosti s organizačnými zmenami vedúci služobného úradu MO SR presný postup. V minulom čísle sme sa priniesli informácie týkajúce sa zamestnancov, dnes publikujeme druhú časť venovanú kategórii Štátni zamestnanci.

Personálne opatrenie so štátnymi zamestnancami sa musí vykonávať v súlade s príslušnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a internými normatívnymi aktmi. Sú to: zákon č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej službe“), zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“), platná kolektívna zmluva vyššieho stupňa v štátnej službe a kolektívna zmluva pre štátnych zamestnancov uzatvorená medzi Ministerstvom obrany Slovenskej republiky a Odbormi štátnych zamestnancov obrany platná v čase skončenia štátnozamestnaneckého pomeru.

PERSONÁLNY POHOVOR A ADMINISTRATÍVA

Služobne najvyšší predstavený sekcie, úradu, odboru alebo útvaru (ďalej len „predstavený organizačnej zložky“) predloží osobnému úradu Zoznam zrušených štátnozamestnaneckých miest. So štátnym

zamestnancom, ktorého štátnozamestnanecké miesto bude zrušené, vykoná priamy predstavený (ďalej len „predstavený“) a predstavený organizačnej zložky personálny pohovor. V zázname o personálnom pohovore sa uvedie presné označenie nariadenia ministra obrany SR, ktorým bolo štátnozamestnanecké miesto zrušené. Pri personálnom pohovore sa štátnemu zamestnanecovi ponúkne voľné štátnozamestnanecké miesto, na ktoré môže byť trvale preložený a na výkon ktorého spĺňa kvalifikačné predpoklady; predstavenému, ktorému sa zrušil útvar, ktorý riadil, sa môže pred odvolaním ponúknuť iné štátnozamestnanecké miesto predstaveného.

Ak štátny zamestnanec súhlasí s trvalým preložením, vlastnoručne uvedie svoj súhlas na tlačítku personálneho pohovoru. Ak sa preloženie týka štátnozamestnaneckého miesta, ktoré je v pôsobnosti

vykoná personálny pohovor predstavený organizačnej zložky a zabezpečí doručenie záznamu o personálnom pohovore osobnému úradu.

Osobný úrad vypracuje podľa výsledku personálneho pohovoru návrh rozhodnutia o zmene štátnozamestnaneckého pomeru trvalým preložením a rozhodnutia o zmene štátnozamestnaneckého pomeru o odvolaní predstaveného pre štátnych zamestnancov a vykoná zmenu v SAP.

AK NESÚHLASÍTE

Ak štátny zamestnanec nesúhlasí s trvalým preložením alebo služobný úrad nemá voľné štátnozamestnanecké miesto, skončí s ním štátnozamestnanecký pomer odvolaním podľa § 40 ods. 2 písm. a) zákona o štátnej službe. Na zabezpečenie toho osobný úrad vypracuje rozhodnutie o skončení štátno-

POVINNOSTI NEZAMESTNANÉHO:

1. do 7 dní po skončení pracovného, resp. štátnozamestnaneckého pomeru prihlásiť sa na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny príslušnému podľa miesta trvalého bydliska, kde vydajú doklad o zaradení do evidencie nezamestnaných – so sebou si zobrať doklad o skončení pracovného, resp. štátnozamestnaneckého pomeru, potvrdenie zamestnávateľa (zápočtový list)
2. ak nezamestnaný chce poberať dávku v nezamestnanosti, doklad o zaradení do evidencie nezamestnaných odovzdať sociálnej poisťovni
3. nezamestnaný je povinný oznámiť najneskôr do 8 dní svojej zdravotnej poisťovni, že už nepracuje – predložiť fotokópiu dokladu o zaradení do evidencie nezamestnaných
4. nárok na podporu v nezamestnanosti vzniká v prípade, že zamestnanec odpracoval aspoň 3 roky po dobu 6 mesiacov. Podpora sa stanoví vo výške 50 percent z priemerných výmeriavacích základov (väčšinou z hrubej mzdy) za posledné 3 odpracované roky pred evidenciou na úrade práce.

zamestnaneckého pomeru odvolaním podľa § 40 ods. 2 písm. a) zákona o štátnej službe. Ďalej vypracuje štátnym zamestnancom potvrdenie o zamestnaní pre nového zamestnávateľa a potvrdenie podľa § 46 zákona o štátnej službe. Osobný úrad tiež odhlási štátnych zamestnancov z príslušnej pobočky sociálnej poisťovne a príslušnej zdravotnej poisťovne a vykoná záznam o skončení v SAP.

Predstavený podľa možnosti určí čerpanie dovolenky štátnemu zamestnancovi a zabezpečí, aby si štátny zamestnanec vykonal výstup podľa platného vzoru. Určí tiež iného štátneho zamestnanca, ktorému štátny zamestnanec odovädá dokumentáciu, ktorú mal vo svojej pôsobnosti.

NÁHRADA PRI SKONČENÍ ŠTÁTNOZAMESTNANECKÉHO POMERU

Pri skončení štátnozamestnaneckého pomeru sa poskytne štátnemu zamestnancovi náhrada vo výške dvojnásobku jeho funkčného platu. Ak štátnozamestnanecký pomer trval dlhšie ako dva roky, poskytne sa mu náhrada vo výške trojnásobku jeho funkčného platu.

Nezariadenému odvolanému predstavenému podľa § 31 ods. 1 písm. a) zákona o štátnej službe poskytne sa náhrada vo výške dvojnásobku jeho funkčného platu.

Ak dôjde ku zrušeniu štátnozamestnaneckého miesta, na ktoré bol vymenovaný štátny zamestnanec do dočasnej štátnej služby podľa § 25 ods. 2 písm. c) zákona o štátnej službe (dočasná pracovná neschopnosť, zastupovanie materskej dovolenky alebo rodičovskej dovolenky, výkon alternatívnej služby, mimoriadnej služby, neplatené služobné voľno, zaradenie mimo činnú štátnu službu, dočasné vyslanie na vykonávanie štátnej služby do cudziny, dočasné preloženie

a do doby vymenovania vybraného uchádzača do štátnej služby), nevzniká štátnemu zamestnancovi nárok na poskytnutie náhrady pri skončení štátnozamestnaneckého pomeru.

ODCHODNÉ A OCHRANNÁ DOBA

Pri prvom skončení štátnej služby po nadobudnutí nároku na predčasný starobný dôchodok, starobný dôchodok alebo invalidný dôchodok patrí štátnemu zamestnancovi podľa § 105 a zákona o štátnej službe odchodné vo výške poslednej priradeného funkčného platu a v súlade s platnou kolektívnou zmluvou vyššieho stupňa.

Pri skončení štátnozamestnaneckého pomeru služobným úradom odvolaním, platí zákaz doručovania rozhodnutia o skončení štátnozamestnaneckého pomeru v ochrannnej dobe. A to v dobe, keď je štátny zamestnanec uznaný dočasne za práceneschopného pre chorobu alebo úraz, ak si túto neschopnosť úmyselne nevyvolal alebo nespôsobil pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok, v dobe od podania návrhu na ústavné ošetrenie alebo od nástupu na kúpeľnú liečbu až do dňa ich skončenia. Ďalej pri povolaní na výkon mimoriadnej služby v období krízovej situácie odo dňa, keď bol štátny zamestnanec povolaný na výkon mimoriadnej služby doručenie povolačného rozkazu, alebo keď bol na výkon mimoriadnej služby povolaný mobilizačnou výzvou alebo mobilizačným oznámením, alebo ak bol štátnemu zamestnancovi výkon mimoriadnej služby nariadený, až do uplynutia dvoch týždňov po jeho prepustení z tejto služby; to platí rovnako v prípade výkonu alternatívnej služby podľa osobitného predpisu. Zákaz doručovania rozhodnutia platí aj v dobe, keď je štátna zamestnankyňa tehotná, keď je štátna zamestnankyňa na materskej dovolenke, keď je štátna

zamestnankyňa a štátny zamestnanec na rodičovskej dovolenke alebo keď sa osamelá štátna zamestnankyňa a osamelý štátny zamestnanec starajú o dieťa mladšie ako tri roky. Rovnako aj v dobe, keď je štátny zamestnanec dlhodobo uvoľnený na výkon verejnej funkcie.

V týchto prípadoch sa rozhodnutie o skončení štátnozamestnaneckého pomeru služobným úradom doručí po uplynutí posledného dňa ochrannnej doby. Ak bolo štátnemu zamestnancovi doručené rozhodnutie o skončení štátnozamestnaneckého pomeru služobným úradom pred začiatkom ochrannnej doby tak, že by malo dôjsť ku skončeniu štátnozamestnaneckého pomeru v ochrannnej dobe, štátnozamestnanecký pomer sa skončí uplynutím posledného dňa ochrannnej doby okrem prípadov, keď štátny zamestnanec oznámi, že na predĺžení štátnozamestnaneckého pomeru netrvá.

Podrobnejšie informácie sa dozviete v Metodickom pokyne vedúceho služobného úradu Ministerstva obrany Slovenskej republiky na zabezpečenie personálnych opatrení so zamestnancami pri výkone práce vo verejnom záujme súvisiacich s realizáciou organizačných zmien č. OÚ-3-85/2008 a v Metodickom pokyne vedúceho služobného úradu Ministerstva obrany Slovenskej republiky na zabezpečenie personálnych opatrení so štátnymi zamestnancami súvisiacich s realizáciou organizačných zmien č. OÚ-3-84/2008. Metodické pokyny sú zverejnené aj na intranete v časti osobný úrad – zákony a predpisy – zamestnanci - interné normatívne akty.

Vladislav VAVRINEC
Ilustračné foto autor

Z REDAKČNEJ POŠTY

Na prvú časť informácií o organizačných zmenách týkajúcich sa zamestnancov a povinnostiach z nich vyplývajúcich, ktorú sme uverejnili v decembrovom vydaní, sme dostali viacero ohlasov a námietok. Dnes prinášame jeden z nich.

Po prijatí novely zákona č. 552/2003 Z.z. ďalšie odstupné podľa KZ môže byť vo výške max. dvojnásobku. Toto už bolo zapracované a schválené už dňa 1.10.2008 vo KZVS na rok 2009 pre zamestnancov, odmeňovaných podľa z.č. 553/2003 Z.z.

K zákazu výpovede (§ 64, 66 ZP) by som odporučila doplniť odkaz aj na novelizovaný § 240 ZP od 1.9.2007:

ods. (8) Zamestnávateľ môže dať členovi príslušného odborového orgánu, členovi zamestnaneckej rady alebo zamestnaneckému dôverníkovi výpoveď alebo s nimi okamžite skončiť pracovný pomer len s predchádzajúcim súhlasom týchto zástupcov zamestnancov. Za predchádzajúci súhlas sa považuje aj, ak zástupcovia zamestnancov písomne neodmietli udeliť zamestnávateľovi súhlas do 15 dní odo dňa, keď o to zamestnávateľ požiadal. Zamestnávateľ môže použiť predchádzajúci súhlas len v lehote dvoch mesiacov od jeho udelenia.

ako aj ods. (10) Rovnaké podmienky činnosti a ochrana podľa odsekov 1, 2, 4 až 9 sa vzťahujú aj na zástupcov zamestnancov pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci podľa osobitného predpisu.

Bc. Alica HIRIAKOVÁ
Veľiteľstvo VZS OS SR Zvolen

Novoročná úvaha, alebo príhovor...?

Milí priatelia, pri pohľade na ťažúcu ruku, jej nezastaviteľný pohyb, môžeme si pripomenúť nezadržateľný tok času, ktorý plynie bez toho, či si to uvedomujeme, alebo nie, či budeme, alebo spíme. Takto nenápadne sa posúvame zo želania našich rodičov, do prvých fáz nášho ľudského života, ktorý sa postupne rozvíja, dozrieva, ale aj slabne a zaniká.

Čas rozdelený do ročných období, nám pripísal ďalší letopočet, ďalší deň, ďalší rok. Už píšeme rok 2009, s ním prichli nové priority, nové možnosti, nová chuť, ale aj nové skúsenosti, ktoré sú veselé aj smutné.

Veniaci vnímajú Boha ako najvyššiu autoritu „Pána času a večnosti.“ Na základe vlastného čítania a vnímania, hľadajú si v hektickom čase života priestor na komunikáciu s Ním, od ktorého sme prichli ku ktorému sme ideme, aby čas, v ktorom žijeme tu na zemi, využili správne a podľa dôle žitosti, aby sme s časom narábali obozretné a s náležitou úctou, lebo rýchlo plynie a ubieha do nenávratna.

Preto na prahu nového roka 2009, Vám všetkým vojakom profesionálom a občianskym zamestnancom, prajem príjemné prežitie tohto nového roka, Božie požehnanie na každý deň, prehĺbenie v poznaní prirodzených i nadprirodzených tajomstiev života, pevné zdravie, nervy, silu, vydržať až do civilu.

S pozdravom a dennou dávkou humoru zostáva padre Joe z Rožňavy.

kpt. Mgr. Jozef PALUBA

vojenský kaplán práporu RCHO Rožňava

Adventný večer v Mariánke

Už tradičný predvianočný večer ordinára Ozborených síl a Ozborených zborov SR Mons. Františka Rábeka s predstaviteľmi Ozborených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky a silových rezortov sa uskutočnil 16. decembra 2008 v rezidencii vojenského ordinára v Mariánke pri Bratislave.

Pozvanie vojenského biskupa prijali apoštolský nuncius Mons. Mario Giordana, náčelník Generálneho štábu Ozborených síl generál Ľubomír Bulík so svojím zástupcom generálporučíkom Petrom Gajdošom, štátny tajomník Ministerstva spravodlivosti SR Daniel Hudák s generálnou riaditeľkou Zboru väzenskej a justičnej stráže plk. Máriou Kreslovou a ďalší. Sviatočnú atmosféru obohatil hudobno-poetický kultúrny program v podaní študentov Cirkevného konzervatória v Bratislave. V uvoľnenej atmosfére sa prítomní na chvíľu vzdialili od služobných záležitostí. Myšlienky na rodiny, úsmevné i nostalgické spomienky, či bilanckovanie uplynulého obdobia hostí, ordinára a apoštolského nuncia počas slávnostnej večere zavŕšilo záverečné obdarovanie symbolickými darčekom a želania požehnaných a milosrdných sviatkov a pokoja v rodinách i v bezpečnostných zložkách, vďaka ktorým budú môcť pokojné sviatky prežiť obyvatelia nielen Slovenska, ale aj ľudia v niektorých oblastiach v zahraničí. Generál Bulík podakoval apoštolskému nunciovi za pôsobenie katolíckej cirkvi v Ozborených silách SR a vyjadril vďaku za citelnú a pomáhajúcu službu Mons. Rábeka, ako vojenského ordinára a jeho vojenských kaplánov pôsobiacich na Slovensku či v zahraničných vojenských misiách. Apoštolský nuncius Giordana vyjadril obdiv a úctu pred mierovým poslaním a pôsobením aj Ozborených síl SR, pričom vydvihol aj duchovnú službu Ordinariátu OS a OZ SR vo všetkých zložkách ozbrojených síl a ozbrojených zborov.

major Dr. Tibor ULACKÝ, PhD.

Trojkráľové požehnanie

V týždni po sviatku Zjavenia Pána uskutočnil ordinár OS a OZ SR Mons. František Rábek už tradičné Trojkráľové požehnanie služobných priestorov a kancelárií predstaviteľov rezortných ministerstiev a zložiek Ozborených síl a ozbrojených zborov Slovenskej republiky.

Deviateho januára Trojkráľovou vodou ako prvé pokropil priestory kancelárie ministra obrany SR Jaroslava Bašku. Neobšiel ani kanceláriu štátneho tajomníka Daniela Duchofa, či náčelníka Generálneho štábu Ozborených síl SR generála Ľubomíra Bulíka a jeho zástupcu generálporučíka Petra Gajdoša a priestory vedúceho Služobného úradu MO SR. Mons. Rábek priblížil udalosť Zjavenia Pána trom mudrocom od východu. V modlitbách prosil o požehnanie pre všetkých ministrov, generálov i riaditeľov a v závere im zaželal veľa úspechov a Božej pomoci pri ich múdre rozhodnutí v zodpovedných funkciách. Dozrievajúcu sviatočnú vianočnú atmosféru svojimi koledami umocnili aj členovia folklórnej skupiny Konopa a ľudovej hudby Ostrý výšok z Dohnian. Folklóristov priviedol starosta obce Milan Panáček, ktorý so ženíčkami v čepcoch nešetril domácimi koláčmi, ktoré chutili ministrom i generálom. Ordinár v priebehu sviatočného dňa celebroval svätú omšu v kaplnke sv. Juraja v priestoroch ministerstva obrany aj za účasti koledníkov z Dohnian. Tradičné Trojkráľové požehnanie udelil aj vojenský, väzenský a policajný kaplán v priestoroch ozbrojených síl a ozbrojených zborov, ale aj v prítomnosti ich príslušníkov a zamestnancov po celom Slovensku.

major Dr. Tibor ULACKÝ, PhD.

Foto **Peter DOVINA**

Vianočné stromčeky

Des. prof. Karol H., ktorý pred pár rokmi slúžil v jednom útvere v malom mestečku na juhu Slovenska, sa zúčastnil na oslavách narodenín svojho priateľa, ktoré sa konali v spoločnej ubytovni za prítomnosti viacerých kolegov. Keďže sa blížil vianočný čas, do reči prišli aj vianočné stromčeky, kde si spoločne zadávali na po mame vysoké ceny. Asi tu zohral svoju úlohu aj alkohol, keď sa Karol pochvaloval pred kolegami, že prešiel nie je problém doniesť stromčeky z miesta svojho trvalého bydliska, z Čierneho Balogu. Aj keď mu to na druhý deň vyšlo z hlavy, kolegovia ne zabudli a neustále mu pripomínali je ho ponuku. Keďže nechoel, aby ho považovali za táraja a chválenkára, dva týždne pred vianočnými sviatkami sa vybral do miesta trvalého bydliska, od suseda si požičal krytú dodávku, naložil do nej potrebné náradie a vybral sa do hory na stromčeky. Náhoda chcela, že lesník si pri obchádzke všimol čerstvé kolaje v snehu a pri skúmaní terénu ďalekohľadom zahladel Karola, ako vlečie do auta odpilénu jedličku. Nelenil, telefonicky privolať hliadku PZ a spoločne čakali na Karola na hlavnej ceste pri výjazde z lesa. Tu ho príslušníci PZ podrobili príslušnej kontrole dokladov a keď mu prikázali, aby otvoril dodávku, objavili tam päť urastených, vyše 2-metrových, čerstvo odlezaných vianočných stromčekov. Nemalo význam zapierať, odkiaľ ich zobral. Keďže lesná správa vyčísliла škodu na viac ako 9 000 Sk, lebo nešlo o stromčeky vypestované v škôlke a určené na vianočný predaj, ale o stromčeky z voľnej prírody, ktoré majú aj určitú spoločenskú hodnotu, vojenský prokurátor začal voči Karolovi trestné stíhanie pre trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 vtedy platného Trestného zákona.

Táto právnu kvalifikáciu akceptoval aj vojenský súd vo svojom rozsudku a uložil Karolovi peňažný trest vo výške 15 000 Sk, pričom pre prípad nezaplatenia mu uložil náhradný trest odňatia slobody na 2 mesiace. Karol úprimne olutoval svoje chvastanie a sľuby pred kolegami. Možno by bolo pre neho lepšie, aby si zachoval svoju tvár, a radšej stromčeky kúpil a priniesol ich kolegovi na juh Slovenska. Vyšlo by ho to určite lacnejšie, bez nových a zbytočných starostí súvislosti s trestným stíhaním.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Slobodná Európa

Začiatkom novembra 1992 mi zazvonil telefón. Spojovateľka mi oznámila, že ma volá pán Ján Obman z redakcie Slobodná Európa, ktorá mala sídlo v Mníchove. V predchádzajúcom období vysielanie tejto rádiovéj stanice mali vojaci zakázané počúvať, lebo bola hodnotená ako špiónažne centrum namierené proti socialistickým krajinám. Pán Obman ma vo svojom telefonáte pozval na diskusiu, ktorú organizoval Výskumný inštitút Slobodnej Európy. Tému diskusie, ktorá sa uskutočnila 19. novembra 1992 boli vyhliadky zahraničnej politiky po rozdelení federácie po prvom januári 1993. Pozvanie ma prekvapilo, ale čiastočne aj vyplášlo. O ponuke som ihneď informoval veliteľa okruhu. Veľkú vedu z toho nerobil a povedal, keď ťa pozvali a náklady na cestu do Mníchova a pobyt budú hrať, tak chod!..

19. novembra som v Bratislave nasadol do lietadla a asi po hodine letu som vystúpil na letisku v Mníchove. Pán Obman ma odviezol – azda prvého plukovníka bývalej Československej armády – do redakcie. Okrem mňa v diskusii vystúpil Alexander Vondra, vtedajší zástupca MZV ČR, Ivan Baba, zástupca MZV Maďarskej republiky a pán Svetoslav Bombik z MZV SR. Na diskusii sa zúčastnilo viac ako 50 novinárov zo Slobodnej Európy. Otázky boli zamerané najmä na formovanie zahraničnej politiky SR po jej vzniku, bezpečnosť v regióne a začlenenie Slovenska do budúcich bezpečnostných štruktúr. Hovorilo sa aj o susedských vzťahoch. Som rád, že po 16-tich rokoch sa potvrdili závery diskusie, ktorú sme viedli. Je to príbeh, ktorý sa z dnešného pohľadu končí happy endom, ale v tom čase veľa ľudí u nás doma, ale ani zahraničných partnerov neverilo, že rozdelenie bývalého Československa sa uskutoční bez výrazných problémov. Dnes je to len časť našej novodobej histórie.

Ing. Tomáš ŠVEC

Príbeh Príbeh Príbeh	prilož k niečomu pevnému	lehota, po rusky	náš básnik	nieka v Rusku	Pomôcky Babka, Kivert popevok	dialkové ovládanie	Pomôcky Amos, Onion, Stano	skupina, družina, po poľsky	francúzska literátka	ručiteľ (zastar.)	oznámila úradom	Local Area Network (skr.)	česká predložka (alebo)	odvary z korenia a zeleniny nekonzeny.
meno Zahradníka							st. grécky boh lekárstva rim. číslo 550							
1														
heredná dloha					niečím neočaká- vaným udiv	jedlo z lia- teho cesta vedychala, stenala								
pre zývka prezidenta Bsen- howera				posádková správa rypaním odstráni			hnil (kniž.)					zn. beryža nezatajujú		
Antor: vojenská súťaž	nieka v Rusku	kutr po poľsky sídlo v Hdandsku					mesto v Anglicku starý otec						značka klobúkov	polodra- hokamy, oxidy kremičité
rusky veľtok			čín, po anglicky zbor, po česky					obmeny transportér metly so strapcami			toto, po rusky sníva (kníž.)			
nenapíjem sa malými dúškami									do brá vodivá látka	autostop starý otec, po nemecky				
2														
kopaním stýpnil pôdu okolo rastlín							pil							
taví križenec				MPZ Panamy			poľná rastlina iva, po česky				člny na Rýne (aaky)			

Proti pirátom velí fregata Psara

Činnosť pirátov pri somálskom pobreží spustila vôbec prvú spoločnú námornú operáciu v rámci Európskej únie (EU NAVFOR). Na základe mandátu OSN vystriedalo šesť lodí a tri prieskumné lietadlá od 15. decembra 2008 námornú skupinu NATO. Vlakovou loďou skupiny je grécka fregata Psara (F 454). Operácia Atalanta je zameraná na sprevádzanie nákladných lodí, ochranu obchodných plavidiel a odraďovanie pirátskych útokov. Mala by trvať 12 mesiacov s odhadovaným rozpočtom 8,3 mil. eur (250 mil. Sk).

Psara je treťou loďou triedy MEKO 200HN, ktorá bola navrhnutá v hamburských lodeniciach Blohm+Voss a postavená v gréckych lodeniciach Skaramanga. Plavidlo bolo zaradené do služby v roku 1998 a je typické vysokou prednou časťou, ktorá sa láme pred delovou vežou smerom nadol. Psara je dlhá 117 m a výška bokov trupu dosahuje 14,8 m, ponor 4,1 m. Celkový výtlak fregaty predstavuje 3 350 ton. Vysoká plochá nadstavba sa ťahne od mostíka až k letovej palube, kde sedí vrtulník Sikorsky S-70B-6 Seahawk.

Plavidlo má dosah 4 100 mil (7 590 km) pri 16 uzloch (30 km/h). Pohon zabezpečujú dve plynové turbíny GE LM 2 500 s výkonom 44,76 MW, ktoré umožňujú plavbu max. rýchlosťou 31 uzlov (57 km/h) a dva naftové motory MTU 20V s výkonom 7,66 MW. Ak je fregata vlakovou loďou, pôsobí na nej 189 mužov – 22 dôstojníkov, 151 členov mužstva a 16 príslušníkov velenia skupiny lodí. Z hlavňovej výzbroje fregata využíva pálpalcové (127 mm) delo FMC Mk 45, dva 20 mm kanónové systémy Phalanx (prieďa B a zadná časť). Hneď za hlavným stáňom sú dva štvornásobné vrhače protilodných rakiet Harpoon. Na ochranu pred napadnutím zo vzduchu sa využívajú riadené strely Sea Sparrow Mk 48 (16 ks). Torpédová výzbroj predstavuje dva trojhľavňové systémy 324 mm Mk 32.

ak
Foto: **Heinrich Navy**

Plná poľná

Oblíbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete už od nového roka vypočúvať na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.10 hod. do 18.30 hod. Prebežne aj v reláciách Možná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Stúdio Kontakt. Teší sa na Vás tvorovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Replková a Bernard Rožtecký.

(1)

Armádny magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 16,20 h.
a v dvoch reprízach
- kň vysielací čas sledujte
na internete

VITKOVE VÝSTAVY

Výstavu fotografií s názvom Slovensko v operáciách medzinárodného krízového manažmentu si od Vianoc môžete pozrieť vo Vojenskej zotavovni Zemplínska Šírava. Jej zostavovateľ Pavol Vitko prostredníctvom svojich fotografií a fotografií svojich kolegov na nej približuje 15 rokov našich vojakov v mierových misiách. Vydavateľská činnosť ministerstva obrany 1993 – 2008 s podtitulom Začiatok, koniec a pokračovanie je ďalšia jeho výstava, ktorá je od 12. januára otvorená v Klube MO SR v Bratislave. Do tretieho výstava šéfredaktora OBRANY pod názvom Slováci pod Hindukúšom, ktorá dokumentuje činnosť našich vojakov v misii ISAF v Afganistane, bude od konca januára prezentovať aj partnerské slovensko-holandské vojenské vzťahy na Velvyslanectve SR v Holandsku.

ned

15 rokov (1994 - 2009)

Zo zbierok Vojenského historického múzea v Piešťanoch **Obmený transportér OT - 810 / R2**